

Уважаеми пътници, Добре дошли на борда на България Ер!

Казват, че бедата никога не идвала сама. Нашият опит показва, че понякога и хубавите поводи имат приятния навик да вървят в комплект.

През този месец например покрай големия юбилей – десетата годишнина на авиокомпания **Bulgaria Air** – имаме и един по-скромен, но също толкова искрен повод за радост: **THE INFLIGHT MAGAZINE** отбелязва своя 30-и брой.

Едното е неотделимо от другото, разбира се. Бордното списание е част от общата философия на **Bulgaria Air** – непрекъснато да подобряваме продукта, който ви предлагаме. Тъкмо с тази цел създаденото още през 2003 година списание бе основно преобразено през 2010 – до степен да започне отчитането на броевете си отново от нулата.

Амбицията на обновеното **THE INFLIGHT MAGAZINE** е не просто да ви съветва къде да пътувате и какво да опитате, а да изследва всички теми, които

интересуват модерния, космополитен, любознателен човек – теми от света на икономиката, политиката, науката и технологиите. Пътешествията също не са пренебрежнати – на тях е изцяло посветено **GO On Air**, нашето второ бордно издание. Оттук нататък всичко зависи от вас. В края на краищата, както казваше един американски поет, правото на избор е най-висшата форма на свобода. За мен остава само да ви пожелая приятно четене.

И приятен полет.

*Константин Томов
Главен редактор*

Dear Passengers,
Welcome aboard **Bulgaria Air**!

They say that a trouble never comes alone. What we have witnessed indicates that sometimes good occasions are in the habit of moving in group, too.

This month, for example, beside the great jubilee, Bulgaria Air's tenth anniversary, we have one more unpretending, but not less heartfelt reason for delight: **THE INFLIGHT MAGAZINE** is celebrating its 30th issue.

The two events go hand in hand, of course. The on-board magazine is part of Bulgaria Air's general philosophy – to constantly improve the product we offer you. This is exactly why the magazine created back in 2003 was basically transformed in 2010 – so much as to start counting its issues from zero again.

The renewed **INFLIGHT MAGAZINE** is ambitious to not just advise you on where to travel and what to try, but also explore all those topics that stir the interest of the modern, cosmopolitan, curious person – topics from the world of economy, politics, science, and technology. Trips are not neglected, either – they are what **GO On Air**, our second on-board magazine, is all about. From here on it is all up to you. After all, as one American poet said, the right to choose is the supreme form of liberty. All I can say is: enjoy your reading.

And have a pleasant flight.

*Konstantin Tomov
Editor-in-Chief*

Застраховка

Гражданска отговорност на автомобилите

Винаги с вас!

**11 | BUSINESS
ECONOMY**

**45 | ANALYSIS
POLITICS**

**61 | SCIENCE
TECHNOLOGY**

**83 | TRAVEL
LIFESTYLE**

**14 | 10 години
нагоре**

Националният превозвач на България празнува първия си юбилей

**45 | Какво ни очаква
през 2013**

Икономическите, политическите и развлекателните прогнози за новата година

**62 | Осем сценария
за свършека на
света**

Апокалипсисът на майте ни подмина, но учените са все по-разтревожени

**86 | Слалом през
зимните
курорти**

Ски-сезонът: скрити перли, изгодни алтернативи, любопитни новости

21 | 10 Years of Ascent

2013 Forecasts

**65 | Eight Scenarios for
the End of the World**

**91 | Slalom through the
Winter Resorts**

**12 | Числа и лица
Numbers & faces**

**46 | Тенденции
Ups and Downs**

68 | Кола на годината

**84 | Афиш
Poster**

**28 | Кои иска да стане
трилионер?**

**48 | Без чудеса за
България**

**69 | Bulgaria's Car of the
Year**

**94 | В куфара на Антоан
Колет**

**34 | Who Wants to Be a
Trillionaire?**

**50 | No Miracles for
Bulgaria**

**70 | Интервю: г-р
Андреа Кастраново**

**96 | Хроника на едно
предизвестено
главоболие**

**40 | Да заложеш на
сигурно**

**52 | Прогноза за
щастие**

**71 | Interview: Dr. Andrea
Castronovo**

**100 | Chronicle of a
Headache Foretold**

43 | Playing it Safe

**54 | A Forecast for
Happiness**

72 | Жертва на модата

105 | Водата на живота

**56 | 2013 според
Bulgaria ON AIR
2013 according to
*Bulgaria ON AIR***

74 | A Victim of Fashion

108 | The Water of Life

**58 | Другар на годината
Comrade of the Year**

**76 | Добавена стойност
79 | Added Value**

**80 | Врагът в кухнята
The Enemy in the
Kitchen**

Фотография на корицата: ИВАЙЛО ПЕТРОВ, БЪЛГАРИЯ EP
Cover photography: IVAYLO PETROV, BULGARIA AIR

PRIMORETZ

GRAND HOTEL & SPA
BURGAS

YOUR 5 STAR SPA VACATION

Winter Weekend SPA package starting from **EUR 97 p. person**

Enjoy a **Winter Weekend SPA package** including:
2 overnights in a double deluxe room, complimentary
sea view upon availability, free thermal spa use, relaxing
SPA treatment p.p., body peeling "Grand Primoretz" p.p.,
douche Vichy and Co2 Oxygen Bar.

**Enjoy the exclusive SPA&Wellness facilities and more
than 100 different therapies at your disposal.**

No needle mesotherapy
Mud and lye treatments, physiotherapy
Non-invasive Body Liposuction

2, Al. Batenberg, Burgas
Tel: +359 56 910 913
Mob: +359 894 788 855

Facebook: Grand Hotel Primoretz
www.hotelprimoretz.bg

Bulgaria Air

National Carrier www.air.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР
Ася Димитрова
adimitrova@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР АНГЛИЙСКИ
Кърк Андерсън
Дейвид Лийстръм

ПРЕВОДАЧИ
СГС Консулт
Албена Манафска

АВТОРИ
Бойко Василев
Валери Ценков
Драгомир Попов
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Пламен Орешарски
Теодор Цеков
Ясен Бориславов

ДИЗАЙН
BRAND NEW DESIGN

РЕКЛАМЕН МЕНИДЖЪР
Благовеста Креовска
bkreovska@bulgariaonair.bg
0887 59 11 05

РЕКЛАМЕН КОНСУЛТАНТ
Весела Мишева
vmisheva@bulgariaonair.bg
0887 97 36 46

ИЗДАТЕЛ
БЪЛГАРИЯ ОН ЕР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Миткова

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70

БАНКОВА СМЕТКА

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECBGGSF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна

ISSN 1314-2216

Никаква част от това списание не може да бъде възпроизвеждана без изричното
писмено съгласие на издателя. Всички права запазени. Редакцията не носи
отговорност за рекламните материали. / This publication may not be reproduced
in part or in whole without the express written consent of the publisher. All rights reserved.
The magazine assumes no responsibility for any advertising content.

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR
Assia Dimitrova
adimitrova@bulgariaonair.bg

ENGLISH EDITOR
Kirk Anderson
David Leistrum

TRANSLATORS
SGS Consult
Albena Manafska

CONTRIBUTORS
Boyko Vasilev
Valeri Tsenkov
Dragomir Popov
Emil Ivanov
Ivaylo Petrov
Kalin Angelov
Kalin Nikolov
Plamen Oresharski
Teodor Tsekov
Yasen Borislavov

DESIGN
BRAND NEW DESIGN

ADVERTISING MANAGER
Blagovesta Kreovska
bkreovska@bulgariaonair.bg
(+359) 887 59 11 05

ADVERTISING CONSULTANT
Vesela Misheva
vmisheva@bulgariaonair.bg
(+359) 887 97 36 46

PUBLISHER
BULGARIA ON AIR MEDIA GROUP

CEO
Victoria Mitkova

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70

BANK ACCOUNT

THE BEST THAI MASSAGE IN BULAGRIA

ThaiSpa
ТАЙЛАНДСКИ МАСАЖ

+359 897 393 777 THAISPA.BG

АВТОРИ CONTRIBUTORS

ИВАЙЛО ПЕТРОВ е сред талантливите млади български фотографи, създател на студио Focus Shift. Специализира модна и портретна фотография. Освен това се интересува от кино и от Вселената, която ни заобикаля. Вярва, че за добрите снимки е необходима комбинация от талант, оригинално мислене и качествена техника, като последната е най-маловажна.

IVAYLO PETROV is one of the most gifted young Bulgarian photographers and creator of Focus Shift Studio. He specializes in fashion and portrait photography. Furthermore, he has interests in movies and in the Universe that surrounds us.

He believes that one needs a combination of talent, original ideas, and quality equipment to make good pictures – with the last condition being of the least importance.

ПЛАМЕН ОРЕШАРСКИ е един от водещите български финансисти, доктор по икономика, преподавател и заместник-ректор на софийския Университет за национално и световно стопанство, заместник-министър и после министър на финансите (в правителството на Сергей Станишев). През 2008 Световната банка го номинира като един от десетте реформатори на годината в глобален мащаб.

PLAMEN ORESHARSKI is among the leading Bulgarian financial experts. He has a Ph. D. in economics, he is Deputy Rector of the Sofia University for National and World Economy and lectures there. He was Deputy Minister and later Minister of Finance (in the cabinet of Sergey Stanishev). In 2008 he was nominated by the World Bank among the global top ten reformers of the year.

НОВОГОДИШНИ ПОДАРЪЦИ ОТ *BULGARIA AIR*

Уважаеми клиенти, националният превозвач на България ви приветства на борда с още празнично настроение и със специални новогодишни цени до много от най-атрактивните дестинации в Европа. Резервирайте своя билет до 11 януари (за пътувания, започващи не по-късно от 31 март), и се възползвайте от специалните ни предложения, сред които са:

- 194 евро за двупосочен билет до Амстердам	- 144 евро за двупосочен билет до Рим
- 195 евро за двупосочен билет до Брюксел	- 177 евро за двупосочен билет до Берлин
- 210 евро за двупосочен билет до Париж	- 243 евро за двупосочен билет до Ларнака
	- 190 евро за двупосочен билет до Палма

Подробности за тези и останалите ни празнични предложения ще намерите на www.air.bg. Посочените цени са крайни и включват летищните такси. В зависимост от издателя може да се добави и такса за издаване на билет. Местата са ограничени.

NEW YEAR'S PRESENTS FROM *BULGARIA AIR*

Dear customers, Bulgaria's national carrier welcomes you aboard with more festive spirits and special New Year's prices to many of the most attractive destinations in Europe. Book your ticket by January 11 (for trips starting no later than March 31) and take advantage of our special offers, including:

- 194 euros for a two-way ticket to Amsterdam	- 177 euros for a two-way ticket to Berlin
- 195 euros for a two-way ticket to Brussels	- 243 euros for a two-way ticket to Larnaca
- 210 euros for a two-way ticket to Paris	- 190 euros for a two-way ticket to Palma
- 144 euros for a two-way ticket to Rome	

You can find details about these and the rest of our festive proposals on www.air.bg. These are final prices, airport fees included. Depending on who issues the ticket, an issuance fee may be added. Seats are limited.

FLY MORE – ПРОГРАМАТА ЗА ЛОЯЛНИ КЛИЕНТИ НА *БЪЛГАРИЯ ЕР*

Включете се сега в програмата **FLY MORE** за лоялни клиенти на авиокомпанията и открийте многото възможности, които ви предлагаме.

Печелете и разменяйте вашите натрупани точки за най-различни награди и привилегии, най-важните от които са:

- безплатни билети за полетите на *България Ер*
- предимство при потвърждаване на резервации
- предимство при регистрацията на летището
- право за безплатен превоз на допълнителен багаж при златно ниво на членство
- отстъпки до 35% при наемането на автомобил от SIXT
- превоз в бизнес-класа при закупен билет за икономическа
- ваучери за бизнес-салона на летището при златно ниво на членство

Очакваме ви!

Свържете се с нас на flymore@air.bg
(+3592 9373410)

FLY MORE – A PROGRAM FOR LOYAL *BULGARIA AIR* CLIENTS

Join the **FLY MORE** program for loyal clients of the airline now and discover the many opportunities that we offer you. Earn and exchange your accumulated points for many different awards and privileges, most important of which:

- free tickets for *Bulgaria Air* flights
- priority when confirming reservations
- priority when registering at the airport
- the right to carry additional luggage for free with a gold level of membership
- a 35% discount when hiring a rental car from SIXT
- flying in business class when purchasing an economy class ticket
- vouchers for the business lounge at the airport with gold level membership

We are waiting for you!

You can reach us at flymore@air.bg
(+3592 9373410)

Нови, специални цени от България Ер и през новата 2013 година!

New, special prices from Bulgaria Air for the new 2013 year!

От / From	→	София / Sofia	→	егнопосочен / one way	→	двупосочен / round trip
До / To	→	Бургас / Burgas	→	€ 33	→	€ 65
До / To	→	Милано / Milan	→	€ 65	→	€ 140
До / To	→	Рим / Rome	→	-	→	€ 135
До / To	→	Ларнака / Larnaka	→	€ 115	→	€ 243
До / To	→	Пафос / Paphos	→	€ 115	→	€ 243
До / To	→	Лондон / London	→	-	→	€ 186
До / To	→	Палма Де Майорка / Palma de Mallorca	→	-	→	€ 175
До / To	→	Малага / Malaga	→	-	→	€ 175
До / To	→	Берлин / Berlin	→	-	→	€ 177
До / To	→	Франкфурт / Frankfurt	→	-	→	€ 177
До / To	→	Цюрих / Zurich	→	-	→	€ 185
До / To	→	Амстердам / Paphos	→	€ 70	→	€ 194
До / To	→	Брюксел / Brussels	→	-	→	€ 195
До / To	→	Париж / Paris	→	-	→	€ 210
От / From	→	Рим / Rome	→	-	→	€ 144
От / From	→	Лондон / London	→	-	→	GBP 148

РЕЗЕРВИРАЙТЕ САМО ОТ 18.12.2012 Г. ДО 11.01.2013 Г., ЗА ЗАПОЧВАНЕ НА ПЪТУВАНЕ ОТ 01.01.2013 Г. ДО 31.03.2013 Г.
BOOK AND BUY ONLY FROM 18.12.2012 UNTIL 11.01.2013 FOR A TRIP TO BEGIN FROM 01.01.2013 UNTIL 31.03.2013.

ЦЕНЕТЕ СА ВЪВЕДЕНИ НА ОСНОВЕ НА ПЕРМАНЕНТИТЕ ЦЕНИ, КОИТО СЪЩО СЪЩЕСТВУВАТ И В ДРУГИ ПЕРИОДИ. ЦЕНЕТЕ НЕ СЪЩЕСТВУВАТ В ПЕРИОДИТЕ НА СПЕЦИАЛНИТЕ ПРОМОЦИОНАЛНИ ЦЕНИ. ЦЕНЕТЕ СЪЩЕСТВУВАТ ВЪВЕДЕНИ НА ОСНОВЕ НА ПЕРМАНЕНТИТЕ ЦЕНИ, КОИТО СЪЩО СЪЩЕСТВУВАТ И В ДРУГИ ПЕРИОДИ. ЦЕНЕТЕ НЕ СЪЩЕСТВУВАТ В ПЕРИОДИТЕ НА СПЕЦИАЛНИТЕ ПРОМОЦИОНАЛНИ ЦЕНИ.

Трупайте точки с програмите ни за лоялни клиенти. Collect points with our frequent flyer program
Офертата не е промоционална, а е част от новите цени и по-добри условия на България Ер. Местата са ограничени.

Цената е крайна с включени летищни такси. Към цената може да се включи такса за издаване на билет в зависимост от издателя.

This offer is not part of a promotion campaign. These are permanent prices subject to availability. Airport taxes are included.

The air ticket issuing charge may also be applied, according to the issuer's policy.

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

FLY MORE

www.air.bg

Club

www.club-air.bg

40 | **ДА ЗАЛОЖИШ
НА СИГУРНО**
PLAYING IT SAFE

14 | **10 ГОДИНИ НАГОРЕ
10 YEARS OF ASCENT**

28 | **КЛУБЪТ НА ТРИЛИОНЕРИТЕ
TRILLIONAIRE'S CLUB**

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

120 000 000

лева приходи от сделки с имоти са укрити между 2007 и 2010 година, твърдят от Националната агенция по приходите. Според инспекторите на НАП Всеки осми брокер е склонен към незаконни практики, а щетите за хазната надхвърлят 120 милиона лева.

EN

leva in revenue from real estate transactions went unreported between 2007 and 2010, claims the National Revenue Agency. According to NRA inspectors, one in eight brokers is prone to illegal practices, and the damage to the treasury exceeds 120 million leva. ■

7%

ще е намалението в цената на централното парно отопление в София от новата година, обяви Държавната комисия за енергийно и водно регулиране. Поевтиняването на парното е вследствие на гласуваното намаление на цената на природния газ с 9.8%.

EN

will be the reduction in the price of Sofia's central heating as of the New Year, announced the State Energy and Water Regulatory Commission. The decrease is due to the negotiated reduction in the price of natural gas by 9.8%. ■

18

от 24-имата членове на Висшия съдебен съвет гласуваха в полза на кандидатурата на Сотир Цацаров за нов главен прокурор. Назначението на Цацаров бе потвърдено и от президента независимо от възраженията на опозицията, че изборът е бил опорочен и гласуването не е било в действителност тайно.

EN

of the 24 members of the Supreme Judicial Council voted in favor of the election of Sotir Tsatsarov as the new chief prosecutor. Tsatsarov's appointment has been confirmed by the president, despite the opposition's objection that the election had been flawed and the voting had not been done by secret ballot. ■

13 800 000

лева ще струва провеждането на референдума за развитие на ядрена енергетика в България. Допитването ще се проведе на 27 януари, резултатите от него ще са валидни при участие на поне 4.34 милиона души, потвърдиха от Централната избирателна комисия.

EN

leva will be the cost of holding a referendum on the development of nuclear energy in Bulgaria. The referendum, set for January 27, will be valid if at least 4.34 million people take part, confirmed the Central Election Commission. ■

ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ
ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ
ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ
ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ

www.saglasie.bg
www.saglasielife.bg
www.saglasie-ins.bg

10 ГОДИНИ НАГОРЕ

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

От несигурното начало през трудностите на приватизацията до признанието за най-устойчиво развиваща се компания в региона: националният превозвач на България празнува първия си юбилей

Автор КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ, БЪЛГАРИЯ ЕР

В НАЧАЛОТО БЕ СЛОВОТО – И НИЩО ДРУГО. Преди точно десет години националният авиопревозвач на България съществуваше само така – на гуми. „България Ер“ бе създадена на практика от нищото: без служители, без имущество, дори без самолети (първият ѝ полет през декември 2002 година бе изпълнен от правителствения самолет ТУ-154). Фактът, че десет години по-късно компанията е сред най-стабилните и устойчиво развиващи се в региона, с напълно обновен флот и с постоянно възходяща репутация, спокойно може да се окачестви като една от най-ярките истории на успеха в съвременната бизнес-история на Югоизточна Европа.

2002 ГОДИНА МОЖЕШЕ ДА ОСТАНЕ В ИСТО-

РИЯТА като най-мрачната година за българската авиация. Тя донесе окончателния фалит на злополучно приватизирания предишен национален превозвач – „Балкан“. Компанията, която някога бе втората по големина в Източния блок след „Аерофлот“ и която летеше до всички континенти без Латинска Америка, потъна в небитието, оставяйки само дългове. На път да я последват бяха и повечето ѝ доставчици и подизпълнители. „Случилото се с „Балкан“ бе на практика смъртна присъда за цялата авиоиндустрия на България“, смята капитан Янко Георгиев, един от двамата изпълнителни директори на „България Ер“. „Това щеше да е печална развръзка за страна с толкова богати традиции и толкова сериозен принос към авиацията“.

В този смисъл решението на тогавашното правителство да създаде изцяло нова компания от новата изглежда съвсем логично, макар и рисковано.

По време на този инфарктен преход капитан Георгиев е пилот в Air Canada; но колегата му Христо Тодоров е заварен от краха като търговски директор в „Балкан“, и скланя да поеме тази длъжност и в новосъздадената „България Ер“. В авиацията още от 1992 година, започнал като обикновен специалист в „Балкан“, Тодоров твърди, че не се е поколебал и за миг, когато са му предложили работата. „Винаги, когато участва в създаването на нещо ново, човек е склонен да е оптимист и да омаловажава пречките. Никои не вярваше, че с 5 милиона евро – капиталът, който ни отпусна държавата, направо смешна сума в авиацията – ще успеем да поддържаме авиокомпания“, спомня си Христо Тодоров.

„ПРЕЧКИ“ Е СЛАБА ДУМА ЗА ПЪРВИТЕ ГОДИНИ на „България Ер“. Компанията няма право върху нищо от предишните активи на „Балкан“. Няма дори собствена сграда – транспортното министерство ѝ отпуска старите постройки на Ръководство въздушно движение. „Когато се върнах от Канада, компанията имаше само два лизингови самолета Boeing 737-500. Но после бързо се сформира екип, постепенно взехме още девет самолета, това бе първото голямо разрастване“, разказва Янко Георгиев. Втората голяма стъпка за „България Ер“ е приватизацията: през февруари 2007 година държавата продава компанията на „Българийн Авиейшън Груп“, част от „Химпорт“, най-големият индустриален холдинг в страната.

„Приватизацията промени облика на „България Ер“ – подчертава капитан Георгиев. – Всяка компания се нуждае от финансиране, което ние най-после получихме от новия собственик. Благодарение на това днес можем да предложим коренно различен продукт. Нямам предвид само това, което виждат пътниците – нови самолети, качество на обслужването на борда – а и нещата, които остават невидими, като нивото на безопасност, като начина, по който протичат процесите в компанията... Смяя да твърдя, че от заетичийското ниво, от което започнахме преди десет години, в момента сме достигнали световно ниво. Всеки наш пилот спокойно може да

се мери с най-добрите от най-големите авиопревозвачи в света“.

ДЕЙСТВИТЕЛНО В ДНЕСНАТА „БЪЛГАРИЯ ЕР“

Вече нищо не напомня за плахия старт преди десет години. В началото на 2013 българският превозвач се радва на изцяло обновен флот (най-старите самолети по редовните му линии са на по 3-4 години), на оптимизирани разходи и на един траен ръст във финансовите си показатели.

Авиацията е пословично уязвима от икономически сътресения заради комбинацията от много високи разходи по дейността и твърде нисък марж на печалбата. „Всъщност дотолкова уязвима, че се използва като барометър от другите сектори“, съгласява се Янко Георгиев. „Ако има спад, той се усеща първо при нас, и обратното. Истината е, че авиацията не може да се разглежда като чисто търговско начинание – тя има подчертана социална функция. Но това само удвоява удоволствието от факта, че в „България Ер“ показахме как тя може да бъде и печеливш бизнес“.

Още е рано да говорим за резултатите за 2012 – точните числа ще се знаят чак през март. „Но отсега е ясно, че икономическата тенденция при нас е възходяща“, казва капитан Георгиев.

„Приватизацията промени облика на „България Ер“... Днес можем да предложим един коренно различен продукт“ Капитан Янко Георгиев

АВИОКОМПАНИЯ В СТАБИЛНО ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ

напоследък е рядкост дори в най-развитите страни, да не говорим за деликатния Балкански регион. От операторите на полуострова „България Ер“ е единственият, който не е на загуба в момента. На какво се дължи това? Какво отличава българския национален превозвач от румънския, да речем? „Румънският е държавен“, усмивва се Христо Тодоров. „Ако говорим сериозно, трудно е да се правят съпоставки – държавите, пазарите, дори менталитетът на хората е съвсем различен. Струва ми се, обяснението за нашия успех е, че съумяхме да отговорим на търсенията на нашите клиенти. В една динамично променяща се бизнес среда като днешната предимството е на страната на по-малките, по-гъвкави компании. Авиоиндустрията просто не бе подготвена за цени на горивата от порядъка на 1100 долара за тон – над два пъти по-високи, отколкото бяха допреди пет години. Самите самолети не са предвидени за такива цени

За първите пет месеца на 2012 оборотът на компанията се е увеличил с над 5 млн. лева в сравнение със същия период на 2011

For the first five months of 2012 airline's turnover has increased with more than 5 mln. leva compared to the same period of 2011

– знаете, че експлоатационният живот на един самолет е много дълъг, двайсет до трийсет години. В този смисъл бе много добро решение да въведем във флотилията си Embraer E-190 – самолет от ново поколение, осезаемо по-икономичен и с по-ниски експлоатационни разходи от конкурентите”. Освен тях компанията експлоатира три нови самолета Airbus A319 и три Airbus 320.

ПАРТНЬОРСТВОТО С НАШУМЕЛИЯ БРАЗИЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛ вече даде плодове – през 2012 флотилията на компанията се увеличи с първите четири машини E-190.

Благодарение на това националният превозвач може да се раздели с по-старите си машини - BAЕ-146 и Boeing 737. „Това е много положителна стъпка, защото прави флотилията ни по-еднородна – през 2013 ще оперираме само със самолети Embraer E-190 и Airbus A319 и A320”, обяснява Христо Тодоров. „Поддръжването на много различни типове самолети е неефективно, само увеличава разходите”. Старите самолети ще бъдат продадени – всъщност процесът вече е в ход. А през 2015 компанията ще трябва да реши дали да продължи по започнатия път, като подмени и последните машини Airbus с Embraer, или да закупи нови самолети от европейския гигант (Впрочем Airbus в момента разработва двигател от ново поколение, наречен NEO, който ще намали

драстично разхода на гориво). „Не е необходимо да бързаме с това решение. Имаме две години да следим пазара и да се ориентираме какви ще са нуждите на нашите клиенти”, обяснява изпълнителният директор на „България Ер”.

ЩОМ СТАВА ДУМА ЗА КЛИЕНТИТЕ, стигаме и до най-често задавания въпрос – ще има ли нови дестинации? Христо Тодоров, който в дългата си кариера е бил и търговски представител на българския превозвач във Финландия, поклаща глава. „Мисля, че на този етап за авиокомпанията е по-важно да утвърди присъствието си на съществуващите пазари. Един или два полета седмично до Хелзинки например няма да ни донесат друга полза, освен имиджова. По-разумно е да се съсредоточим там, където е основният ни бизнес – Белгия, Германия, Централна Европа... Искаме да дадем максимално много възможности на бизнеса да пътува. Една авиокомпания живее основно от своя бизнес контингент. Да, всеки човек пътува, но веднъж или два пъти в годината. Туристическият трафик е много важен, разбира се, но онова, което дава стабилността и основата, е бизнес трафикът. Когато имаме вече тази основа, можем да мислим и за нови дестинации”.

В тази посока ще са насочени усилията на „България Ер” през 2013 година – да осигури повече удоб-

„Новите самолети ще ни позволят да предлагаме повече честоти по дестинациите си и да оптимизираме часовете на полетите”
Мария Стоянова

ства по основните си линии. „Най-общо казано, идеята е да можеш да отидеш сутринта, да си свършиш работата и да се върнеш вечерта“, обяснява Мария Стоянова, търговски директор на компанията. „Новите самолети ще ни позволят да предлагаме повече честоти по дестинациите, по които оперираме в момента, да оптимизираме часовете. От новата година например ще увеличим честотите до Амстердам, така че в по-натоварените дни от седмицата да има по два полета дневно“. Със същия замисъл компанията оптимизира и разписанието си до Варна, осигурявайки в най-търсените от клиентите часове по-големи самолети – с по 140 и дори 180 вместо 108 места.

ДРУГИЯТ НАЙ-ЧЕСТО ЗАДАВАН ВЪПРОС е ще стане ли „България Ер“ (която вече има партньорски споразумения с много от най-големите световни оператори) член на някой от модерните авиационни альянси? „Консолидацията действително бе една от основните мерки срещу задаващата се криза“, отговаря Янко Георгиев. „Всъщност ние вече минахме през нея, като консолидирахме трите български компании, опериращи по редовни линии. Но присъединяването към голям альянс има някои специфики. Първо, ние сме национален превозвач и обвързването с по-голяма структура ще се отрази на независимостта ни. И второ, както показва скорошният

фалит на унгарската Malev, членството в альянс не е гаранция за успех. То позволява оптимизиране на много от процесите и разходите, но отнема от гъвкавостта ти. Ние непрекъснато анализираме промените на пазара и можем мигновено да реагираме, докато в един подобен съюз всички решения трябва да се съгласуват в една твърде тровава среда. Освен това обикновено политиката на альянса е подчинена на интересите на най-големите му членове. Аз лично съм привърженик на една максима, която съчетава най-доброто от двата подхода. Тя гласи: гледай глобално, действай локално“, завършва капитан Георгиев. Ако съдим по първото десетилетие на „България Ер“, рецептата е правилна. ■

През 2012
флотилията на
„България Ер“ се
увеличи с първите
четири машини
Embraer E-190

10 YEARS OF ASCENT

From an uncertain beginning through the difficulties of privatization to the recognition of being the most stably developing company in the region: the national carrier of Bulgaria is celebrating its first jubilee

By KALIN ANGELOV / Photography IVAILO PETROV, BULGARIA AIR

In THE BEGINNING WAS THE WORD – AND NOTHING ELSE. Exactly ten years ago that's how Bulgaria's national air carrier existed – only in words. Bulgaria Air was created virtually out of nothing: without employees, without assets, even without planes (its first flight in December 2002 was actually operated by the government aircraft TU-154). The fact that ten years later the company is among the most sustainable and stably developing ones in the region, with a completely renewed fleet and a constantly growing reputation, can easily be described as one of the most striking success stories in the modern business history of Southeast Europe.

THE YEAR 2002 COULD HAVE GONE DOWN IN HISTORY as the gloomiest year for Bulgarian aviation. It brought about the final bankruptcy of the unfortunately privatized former national carrier Balkan. The company that had once been the second largest in the eastern bloc after Aeroflot, and which flew to all continents with the exception of Latin America, sank into oblivion, leaving behind only debts. Most of its suppliers and subcontractors were about to follow suit. "What happened to Balkan was practically a death sentence for Bulgaria's entire aviation industry," says Captain Yanko Georgiev, one of the two chief executive officers of **Bulgaria Air**. "This would have been a sad outcome for a country with such rich traditions and such a serious contribution to aviation."

In this sense the decision of the then government to create a completely new company from scratch seemed only logical, though risky.

At the time of this uncertain transition Captain Georgiev was a pilot with Air Canada; but the collapse found his colleague Hristo Todorov as commercial director of Balkan who agreed to also assume this position in the newly created Bulgaria Air. In the aviation business since 1992, starting out as an ordinary specialist in Balkan, Todorov claims that he never hesitated for a moment when he was offered the job. "Whenever one takes part in the creation of something new, one tends to be an optimist and to belittle the obstacles. Nobody thought that with five million euros – the capital we were allocated by the state, a ridiculous sum in aviation – we would manage to maintain an airline company," Hristo Todorov remembers.

"OBSTACLES" IS PUTTING IT MILDLY REGARDING THE FIRST YEARS of **Bulgaria Air**. The company was not entitled to any of the former assets of Balkan. It did not even have its own building – the transport ministry let it have the old Air Traffic Control buildings. "When I returned from Canada, the company had only two leased Boeing 737-500 aircraft. But then a team was quickly formed, gradually we got another nine planes, this was the first major expansion," Yanko Georgiev remembers. The second big step for Bulgaria Air was the privatization: in February 2007 the state sold the company to Bulgarian Aviation Group, part of Chimimport, the largest industrial holding in the country.

"The privatization changed the face of Bulgaria Air," Captain Georgiev stresses. "Every company needs financing, which we

finally received from our new owner. Thanks to this we are able to offer a completely different product today. And I don't mean only what the passengers see – new planes, onboard service quality – but also the things that remain unseen, like the level of safety, the way in which processes in the company take place... I dare say that the artisan level we started from ten years ago has now reached world level. Every one of our pilots can easily compare with the best in the biggest global air carriers."

INDEED, IN TODAY'S BULGARIA AIR nothing reminds any longer of the timid start ten years ago. In the beginning of 2013 the Bulgarian carrier will enjoy a completely renewed fleet (the oldest aircraft on its regular flights are 3-4 years old), optimised costs and sustained growth in its financial performance.

Aviation is notoriously vulnerable to economic upsets because of the combination of very high operating costs and a very low profit margin. "So vulnerable, in fact, that it is used as a barometer by the other sectors," Yanko Georgiev agrees. "If there is a downturn we are the first to feel it, and vice versa. The truth is that aviation cannot be regarded as a purely commercial undertaking – it has a marked social function. But this only doubles the satisfaction over the fact that Bulgaria Air has shown how it can also be a profitable business."

It is still too early to speak of the 2012 results – the exact figures will not be known until March. "But is already clear that the economic trend in our case is upward," Captain Georgiev says.

A FINANCIALLY STABLE AIRLINE COMPANY these days is a rare thing even in the most developed countries, let alone in the sensitive Balkan region. Among operators in the peninsula, **Bulgaria Air** is the only one that is not in the red at the moment. What is this due to? What distinguishes the Bulgarian national carrier from the Romanian one, for example? "The Romanian carrier is state-owned," Hristo Todorov smiles. "Seriously though, it is difficult to make comparisons – countries, markets, even people's mentality is very different. I think that the explanation of our success is that we managed to meet the demands of our clients. In a dynamically changing business environment like the present one the advantage is on the side of the smaller, more flexible companies. The aviation industry was simply not prepared for fuel prices in the order of 1,100 dollars per tonne – twice higher than five years ago. The very planes are not projected for such prices – you know that the service life of an aircraft is very long, twenty to thirty years. In this sense it was a very good decision to introduce to our fleet the Embraer E-190 – a new generation aircraft, considerably more economical and with

lower operating costs than its rivals." Apart from them company's fleet consists of three new Airbus A319 jets and three Airbus A320 jets.

THE PARTNERSHIP WITH THE BRAZILIAN AIRCRAFT MAKER has already yielded fruits – in 2012 the company's fleet was expanded with the first four E-190 machines.

Bulgaria Air was created virtually out of nothing: without employees, without assets, even without planes

През август 2010 „България Ер“ влезе в поредното стратегическо партньорство. „Silver Wings“ е смесено дружество между авиокомпанията и and LSG Sky Chiefs (дъщерна компания на Lufthansa), предлагащо авиационен кетъринг.

In August 2010, “Bulgaria Air” entered in consecutive strategic partnership. “Silver Wings” Ltd. is a joint-venture between Bulgaria Air and LSG Sky Chiefs (Deutsche Lufthansa AG subsidiary) for providing aviation catering services.

Thanks to this, the national carrier can part with its older planes - BAE-146 and Boeing 737. "This is a very positive step because it makes our fleet more uniform – in 2013 we will operate only with Embraer E-190 and Airbus A319 and A320 aircraft," Hristo Todorov says. "Maintaining many different types of planes is ineffective, it only increases costs." The old machines will be sold – actually, the process is already underway. And in 2015 the company will have to decide whether to continue along its chosen path by replacing the last Airbus planes with Embraer or to buy new aircraft from the European giant (incidentally, Airbus is currently developing a new generation engine, called NEO, which will drastically cut fuel consumption). "There is no need to rush this decision. We have two years to monitor the market and identify the needs of our clients," the CEO of Bulgaria Air explains.

SPEAKING OF CLIENTS, we come to the most frequently asked question – will there be any new destinations? Hristo Todorov, who in his long career has also been commercial representative of the Bulgarian carrier in Finland, shakes his head. "I think that at this stage it is more important for the airline company to establish its presence on the existing markets. One or two weekly flights to Helsinki, for example, will not bring us any other benefits besides brushing up our image. It is wiser to focus on the places of our main business – Belgium, Germany, central Europe... We want to give business maximum opportunities to travel. An airline company lives mainly from its business contingent. Yes, every person travels, but once or twice a year. The tourist traffic is very important, of course, but it is the business traffic that provides stability and the basis. Once we have this basis we can start thinking about new destinations.

The efforts of Bulgaria Air in 2013 will be aimed in this direction – to provide more comforts on its main routes.

"Generally speaking, the idea is to be able to leave in the morning, attend to your business, and return in the evening," Maria Stoyanova, the company's commercial director, explains. "The new planes will enable us to offer more frequencies on the destinations we are currently operating, to optimise the times. As from the new year, for example, we will increase the frequencies to Amsterdam, offering two flights a day on busier days of the week." The company is optimizing its timetable to Varna with the same intention, providing bigger planes during the times in greatest demand by clients – with 140 and even 180 instead of 108 seats.

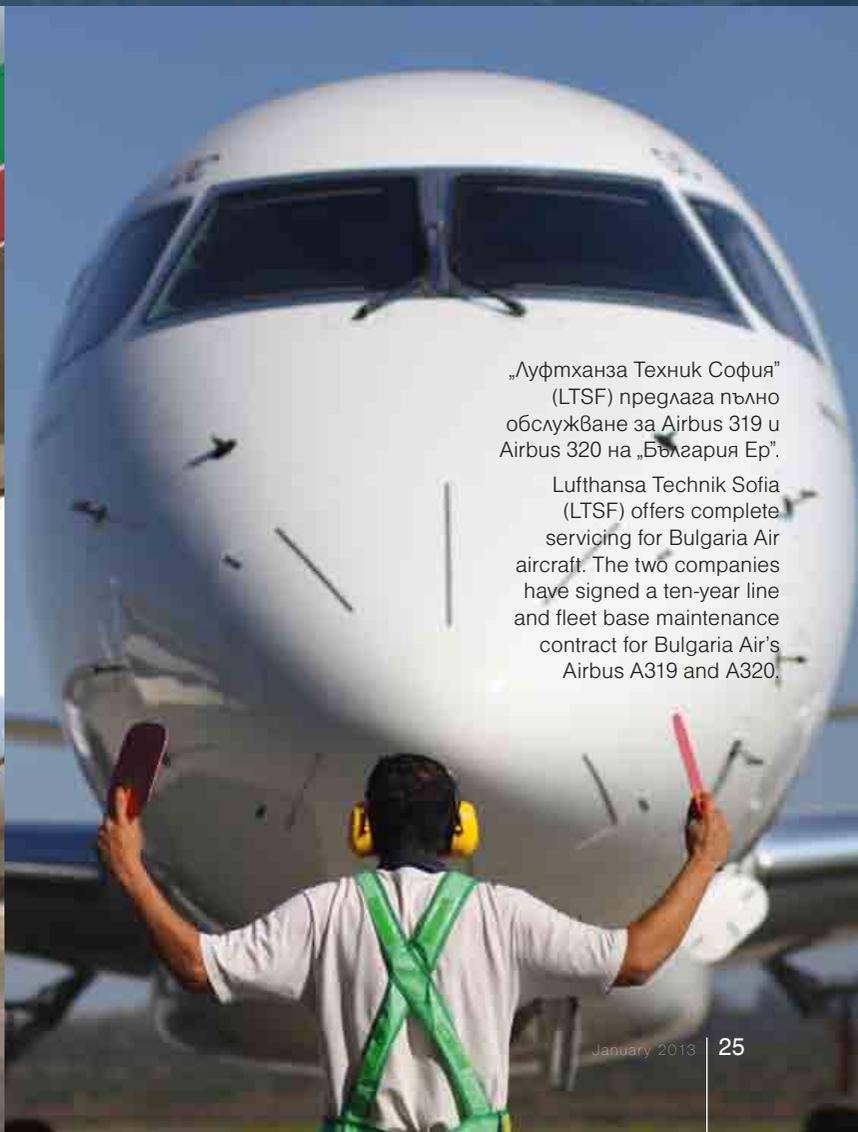
THE OTHER MOST FREQUENTLY ASKED QUESTION is whether Bulgaria Air (which already has partnership agreements with many of the biggest global operators) will become a member of one of the modern aviation alliances? "Consolidation was indeed one of the main measures against the impending crisis," Yanko Georgiev replies. "Actually, we have already passed it, by consolidating the three Bulgarian companies operating regular routes. But joining a big alliance entails certain specifics. First, we are a national carrier and a tie-up with a large structure would affect our independence. And second, as shown by the recent bankruptcy of the Hungarian Malev, membership in an alliance is not a guarantee of success. It allows many processes and costs to be optimized, but it takes away from our flexibility. We constantly analyse market changes and can react instantly, whereas in an alliance all the decisions have to be coordinated in a slow-moving environment. In addition, the policy of an alliance is usually subjected to the interests of its biggest members. I personally tend to favour a maxim which combines the best of both approaches. It says: look globally, act locally," Captain Georgiev concludes. Judging by the first decade of Bulgaria Air, the recipe is the right one. ■

"In a dynamically changing business environment like the present one the advantage is on the side of the smaller, more flexible companies."
Hristo Todorov

195 374 пътници е превозила „България Ер“ пред 2011 само по вътрешните си направления – в сравнение с едва 55 155 пет години по-рано.

195 374 passengers had used Bulgaria Air's domestic lines in 2011 – compared with just 55 155 five years earlier

„Луфтханза Техник София“ (LTSF) предлага пълно обслужване за Airbus 319 и Airbus 320 на „България Ер“.

Lufthansa Technik Sofia (LTSF) offers complete servicing for Bulgaria Air aircraft. The two companies have signed a ten-year line and fleet base maintenance contract for Bulgaria Air's Airbus A319 and A320.

Ползите и особеностите на брачния договор

Вече почти три години, от 1 октомври 2009, в сила е новият Семейен кодекс, който освен обичайния избор между два законови режима – на общност и на разделност, даде на съпрузите и възможността да уредят имуществените си отношения чрез брачен договор. Но какво точно представлява този документ?

ФОРМА. Брачният договор се сключва задължително лично, в писмена форма, с нотариална заверка на подписите и съдържанието. Има четири типа договори:

(1) Сключен преди сключване на брака и без прехвърлително действие; (2) Сключен преди сключване на брака, в който се предвижда прехвърляне или учредяване на вещни права върху недвижими имоти; (3) Сключен по време на брака без прехвърлително действие; (4) Сключен по време на брака с прехвърлително действие, подлежащ на вписване.

Договорът може да урежда единствено имуществени отношения между съпрузите. Той не може да съдържа уговорка, която да трансформира предбрачното имущество на единия съпруг в съпругеска имуществена общност; и не може да съдържа разпоредения за случай на смърт. Важно е да се знае, че за всичко, неуредено в брачния договор, се прилага законовият режим на общност.

NOTARY OFFICE
ROSICA RASHEVA

Росица Рашева *Нотариус*

Минчо Даскалов *Помощник Нотариус*

1164 София, кв. Лозенец, ул. "Кръстьо Сарафов" 1

тел: 02/963 01 99; факс 02/865 10 09

e-mail: rasheva@bulinfo.net; notarasheva@gmail.com

СЪДЪРЖАНИЕ. При съставянето на договора първо се конкретизират правата на страните върху притежаваното от тях имущество преди брака (за него може да бъде съставен опис). Възможно е да се формира една обща уговорка, че всяко имущество, придобито от съпрузите преди брака си остава лично на съпруга – титуляр. С брачния договор съпрузите могат също да си прехвърлят вещни права или да си учредят такива.

Втората част на брачния договор, наречена "Централна", конкретизира:

- Правата на страните върху имуществото, което се придобива по време на брака. Тук възможностите за уговорки са много. Най-елементарната е да се препрати към определен имуществен режим – на общност или на разделност.

Възможно е да има уговорки относно участие на страните в разходите и задълженията.

ВЪПРОСИ. Обикновено интерес буги въпросът могат ли съпрузите да уговорят в брачния договор, че за задължения, поети за текущи нужди на семейството, няма да отговарят солидарно. Категорично може да се каже, че тази уговорка е недопустима.

Важни са и въпросите, засягащи имуществените последици от развода. При евентуален развод по искъв ред, съдът няма да се произнася по този въпрос, тъй като е налице брачен договор.

В брачния договор могат да се уредят и имуществени отношения свързани с издръжката. Освен това с договора съпрузите могат да уредят и групи имуществени отношения, изхождайки от своето взаимно желание и разбирателство.

It has already been three years since the new Family Code came into force on October 1, 2009. It gives spouses not only the usual choice between two legal regimes – of community and separation – but also the opportunity for them to settle their property issues through a prenuptial agreement. What exactly is this document?

FORM. The nuptial agreement must be signed in person and in writing, with notary certified signatures and contents. There are four types of agreements: (1) Prenuptial agreement without conveyance of assets or property; (2) Prenuptial agreement stipulating conveyance or establishment of property rights for real estate properties; (3) Post-nuptial agreement without conveyance of assets or property; and (4) Nuptial agreement with conveyance of assets or property, subject to registry entry.

The agreement can settle only property issues between spouses. It cannot include a clause that transforms the pre-marital property of one of the spouses into community property, and cannot include provisions in case of death. It is important to know that the legal regime of community is applicable for all issues that are not settled in the marriage agreement.

CONTENTS. During the drafting of the agreement, the first task is to specify the rights of the parties

regarding the properties that are owned by them before their marriage (these properties can be listed in an inventory). It is possible to formulate a single general clause, stating that each property that was acquired by the spouses before their marriage remains a personal property of its respective holder. Through the marriage agreement, the spouses can also transfer property rights or establish such rights. The second part of the marriage agreement, called "Central", specifies the rights of the concerned parties regarding property that has been acquired during the marriage. Here the opportunities for clauses are many. The simplest is for them to choose a particular property regime – of community or out of community.

It is also possible for them to specify clauses in respect to participation of the parties in expenditures

and obligations.

QUESTIONS. Usually there is interest in the question of whether spouses can negotiate a clause in their marriage agreement such that they will not have joint liability for obligations in respect to the operating needs of the family. We can emphatically state that this clause is inadmissible. Other important questions also concern the consequences for the property in case of separation. In case of divorce, following the claim procedure the court shall not pass a judgment concerning that issue since there is a marriage agreement.

The marriage agreement can also settle property relations concerning alimony. Additionally, spouses can also settle other property issues according to their mutual desire and agreement.

NOTARY CONSULTATION

The Uses and Characteristics of the Nuptial Agreement

Meet the future

Varna & Burgas Airports: A New Identity

Fraport Twin Star Airport Management AD continues to expand and modernize the airports of Varna and Burgas. The construction of the entirely new, state-of-the-art passenger terminals is already in progress. The new terminals will provide spacious arrival and departure areas with a rich selection of Retail shops and exciting Food & Beverage outlets.

Varna Airport New Terminal

КОЙ ИСКА ДА СТАНЕ ТРИЛИОНЕР?

Чували ли сте името Лари Финк? Най-вероятно не. Той е просто човекът, който управлява финансите на нашата планета.

Текст ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Нулите вече не са онова, което бяха. Понятието „милионер“ отдавна не носи никаква изключителност – на планетата днес има 24.2 милиона души, които имат нужното състояние, за да го използват (41% от тях са американци, 10% – японци, 3% – китайци). В света живеят и цели 1210 милиардери, в чиито ръце е богатство на обща стойност 4.5 трилиона долара.

Най-скъпата компания на планетата е Apple, с моментна пазарна капитализация от 656 млрд. долара, като според най-новите прогнози на Агенцията за икономически анализи тя ще достигне 1 трилион долара на 9 април 2015 година, около 11 часа сутринта.

Ето ви още малко „милионерски“ факти. Първият милионер в историята е Джон Астор IV, загинал при корабкрушението на „Титаник“ и оставил в наследство 85 млн. долара – които по днешни цени се равняват на два и половина милиарда. Първият милиардер е Джон Рокфелер, чиито милиард от 1897 днес е равностоен на 318 млрд. – или близо пет пъти повече от цялото състояние на Бил Гейтс. Най-богатият човек на всички времена обаче е цар Саломон, чието богатство днес се оценява на 849 милиарда и 207 милиона долара.

А СЕГА ВНИМАНИЕ: ИМА ЕДИН ЧОВЕК, който слава всички тези упомоначителни числа в малкото си гжобче – в преносен и буквален смисъл. Той се казва Лари Финк и е собственик на BlackRock, Inc., най-голямата

компания за управление на активи в света. Под негово управление са активи на стойност 3.67 трилиона щатски долара – повече от целия брутен продукт на Германия и двойно над този на Русия. За да добиете зрительна представа какво нещо е един трилион, представете си го в кула от еднцентрови монети – тя би била висока 1.55 милиона километра, четири пъти средното разстояние от Земята до Луната. А сега опитайте да си представите три и половина такива кули. Като цяло човешкият ум се затруднява с подобни числа. Но за Лари Финк те не са никакъв проблем.

Удивително е колко малко хора изобщо са чували името му, като се има предвид колко мощни финансови лостове гържи в ръцете си. Но за посветените членове на политическите и икономическите кръгове от двете страни на океана той без съмнение е най-влиятелната фигура в съвременния финансов свят.

На Уолстрийт името му се споменава с респект и благоговение: често го наричат „президента в сянка“ или „гържавникът от Уолстрийт“. „Няма друга банка, инвестиционен фонд или застрахователна компания, толкова мощни и големи като BlackRock – обясни в интервю за BusinessWeek Ралф Шлостийн, един от основателите на корпорацията, а днес – главен изпълнителен директор на инвестиционната банка Evercore Partners. – Да си го кажем направо: BlackRock е една от, а защо не и най-влиятелната финансова институция в света“.

Apple вероятно ще стане първата компания с оценка над трилион долара.
Apple will probably be the first company to reach \$1 trillion of market capitalization

ЛАРИ ФИНК Е НАЙ-ВАЖНИЯТ ПАРТНЬОР НА УОЛСТРИЙТ – само таксите, които плаща на тамошните инвестиционни банки, надхвърлят 1 милиард долара годишно. В момента BlackRock контролира обществените пенсионни фондове на щатите Калифорния, Ню Йорк и Ню Джърси, на общо стойност 1.4 трилиона долара, и инвестира от името на централни банки или суверени инвестиционни фондове поне по 300-400 милиарда годишно. Освен това Финк и компанията му са основният консултант на щатското финансово министерство. Той обаче без проблем защитава и интересите на данъкоплатците, както стана в началото на кризата около проблема с т.нар. „токсични активи“ (несъбираеми кредити) в размер на 150 милиарда долара.

Днес мнозина ще ви кажат, че по онова време Лари Финк изигра ролята на финансов Христос, на човека зад завесите, на Магьосника от Оз, успял да спре т.нар. meltdown – неконтролируемото разпадане на финансовия свят в резултат на кризата с високорисковите ипотечи. Тъкмо Финк през септември 2008 в рамките на пет работни дни разработи схемата за покупката на Bear Stearns от J.P. Morgan, уреди стабилизационен пакет от 180 млрд. долара за AIG и 45 млрд. за спасяването на Citigroup, а след това задейства и отпускането на 112 милиарда за изплуването на Freddie Mac и Fanny Mae.

Той бе и човекът, спасил Morgan Stanley с помощта на инжекция от 10 млрд. чрез TARP, прословутата Програма за изкупуване на проблемни активи, която The Wall Street Journal определи като най-успешната правителствена финансова програма за всички времена. Известният банков анализатор Ричард Бо твърди, че заради заслугите му в овладяването на кризата Финк трябва да бъде следващият финансов министър на САЩ – не само заради личното си приятелство със сегашния президент.

ВСЪЩНОСТ РЪКОВОДЕНАТА ОТ НЕГО компания е единствената по финансовите върхове, която изобщо не усети кризата. Но най-удивителното нещо около BlackRock е способността на основателя ѝ да остава встрани от общественото внимание – в пълна противоположност на демонизирания напоследък президент на Goldman Sachs Лоуи Бланкфейн. Впрочем твърде незаслужено наричат Goldman най-могъщата финансова институция в света. Банката и BlackRock реално са играчи от една категория и са най-големите конкуренти при управлението на активи, въпреки че на книга оперират в абсолютно различни сфери.

Любопитно съвпадение е, че и двете компании излязоха на борсата през 1999. Тогава фирмата на Лари Финк успя да привлече

Лари Финк, господарят на Уолстрийт
Larry Fink, the lord of Wall Street

само 126 млн. долара при първичното си предлагане, докато Goldman Sachs събра 3.7 милиарда. За изминалите над дванайсет години обаче акциите на банката са поскъпнали с 200%, докато тези на BlackRock – с умопомрачителните 1110%! И още нещо: Финк винаги може да разчита на сърдечен прием при водещите политици във Вашингтон, докато малцина от тях са склонни да рискуват репутацията си, общувайки открито с Бланкфейн.

НАЙ-ЗАБАВНИЯТ МИЛИАРДЕР. Известната писателка Джанет Таваколи описва Финк като „безцеремонен, непреклонен, своенравен, госта краен“. Но въпреки това много хора харесват и него, и начина, по който прави бизнес. BlackRock оперира само с капитали, които принадлежат на клиента, което я прави уникално явление на Уолстрийт. За разлика от много други президенти, чиято лоялност преминава през призмата на собствената им печалба, при Финк всичко е подчинено на защитата на интересите на клиента.

Интелигентен, общителен, винаги готов да се пошегува, Лари Финк според приятелите си е най-очарователният мултимилиардер в света. Той е редовен посетител на легендарния ресторант San Pietro на 54-а улица – Меката на финансовия елит. Финк сяга винаги на една и съща маса на така наречения „ред на изпълнителните директори“ – го прозореца, гледащ към улицата. Всеки негов обяд струва не по-малко от 100 долара, а той е там поне 300 дни в годината. Около масата му винаги има желаещи да си побъбрят – разбираемо, защото Финк е Кралят на кляката. Прякорът му е Лари Йента – от еврейската гума за клякарка. А любимата му фраза е „както казах на Вашингтон“, и той умело успява да я вplete във всеки разговор.

Доста хора не крият опасенията си от концентрацията на толкова много пари и власт в ръцете на един човек и на една компания. Недоброжелателите му, като консултанта Джеймс

ВАШИТЕ МЕТАЛНИ СГРАДИ

Над 20 000 сгради в цяла Европа!

Над 15 успешни години в България!

Произведени в Белгия от FRISOMAT.
Изцяло интегрирана верига:
проектиране - производство - монтаж.

Бързо и лесно!

www.frisomat.net

YOUR STEEL BUILDINGS

More than 20 000 buildings
all around Europe!

More than 15 successful years
in Bulgaria!

Produced in Belgium by FRISOMAT.
Entirely integrated chain:
engineering - production - assembly.

Fast and easy!

www.frisomat.net

Финансовият министър на САЩ Тимоти Гейтнър е добър приятел на Финк.
Timothy Geithner, the US Secretary of the Treasury, is a close friend of Larry Fink

Бианко, твърдят, че Финк отдавна се е превърнал в сив кардинал, а BlackRock – в американското правителство в сянка. Преди две години Бианко успя да привлече вниманието на Конгреса и предизвика дебати около ролята на BlackRock в държавните програми за борба с кризата, около съмненията за конфликт на интереси и около правителствените поръчки за десетки милиарди, които според него Финк печели при пълна секретност и гарантирано привилегировано положение. „Лари Финк е олицетворение на концентрацията на власт и пари у хора, които имат повече връзки, отколкото качества“, пише Джанет Таваколи в своя бестелър „Скъпи господин Бъфет“.

ДА ЗНАЕШ ЦЕНАТА НА РИСКА. Когато през 1976 идва на Уолстрийт, Лорънс Финк е само на 23 години. Израснал е в скромно еврейско семейство в малкото калифорнийско градче Ван Нойс (баща му имал магазинче за обувки, а майка му била учителка по английска литература). Завършва Калифорнийския университет – първоначално политология, а след женитбата за своята състудентка Лора решава да завърши още едно висше – финансиране на недвижими имоти. Първата му работа е търгуване с облигации в банка First Boston – „твърде заспало занимание“, по собствените му думи. Но само след три години е назначен да отговаря за един почти непознат бизнес по онова време: структуриране и търговия с ипотечни облигации.

През следващото десетилетие Лари Финк се превръща в истинска легенда на Уолстрийт. Съвместно с Лю Ранieri от Salomon Brothers той създава пазара за секюритизация на дълг (тоест трансформирането на дълг в облигации и продажбата им като самостоятелни финансови инструменти), възлизащ на няколко трилиона долара и променил завинаги лицето на световните финанси.

Точно този пазар през 2008 изправи света пред финансов ко-

лапс. Но дотогава го смятаха за гениално нововъведение, а Финк ясно съзнаваше приноса си.

Но да се върнем към първите му стъпки. За кратко време той успява да спечели 1 млрд. долара за First Boston и това го превръща в най-младия управляващ директор в историята на банката – едва 31-годишен. Но после идва внезапният спад на лихвените проценти – напук на прогнозите на Финк – и цялата схема на хеджиране на риска рухва. За една нощ Лорънс се превръща от златното момче в черна овца, която всички отбягват. Две години той е персона нон грата в банката („двете най-кошмарни години в живота ми“, спомня си по-късно), но това му помага да научи най-важния урок: недооценяването на риска винаги завършва с крах.

ПО ОНОВА ВРЕМЕ КОМПЮТРИТЕ още не са достатъчно мощни, за да измерват и анализират променливите величини на пазара. „Създадохме една гигантска машина, която самостоятелно правеше пари, но в един момент забуксува и спря“, разказва Финк след години в едно интервю за Fortune. „Нямахме представа как работи машината. Не разполагахме с подходящи инструменти, за да измерваме риска. Затова моят най-ценен съвет гласи: дори когато правиш много пари, винаги анализирай риска, защото може да се окаже, че рискуваш прекалено много“.

След като напуска First Boston през 1988, Финк дава обет, че никога повече няма да недооцени риска. Вече е научил, че хиляди клиенти – пенсионни фондове, корпорации, държавни и местни администрации – обикновено не си дават сметка за заплахите, които дебатат техните инвестиции. За оценката на риска те изцяло разчитат на момчетата от Уолстрийт – а Лари Финк знае най-добре, че тях не ги бива особено в тази работа. Затова решава да създаде компания, която да се занимава само с този сегмент от пазара. „Върху себе си сме поели огромна отговорност“, често повтаря пред колегите си Финк. „Не само сме призвани да управляваме активи за трилиони, но и никога не бива да забравяме защо и за кого ги управляваме. Може би става дума за вашите родители, за вашия любим учител от гимназията, или за някой почтен пожарникар. Никога не го забравяйте“.

СИСТЕМАТА АЛАДИН. След внезапния шок от финансовата криза отговорните фактори в редица страни – начело с тези от Уолстрийт и Европейската централна банка – потърсиха помощта на BlackRock. В Европа първо Ирландия, а после и Гърция прибегнаха до експертизата на Финк, който и в двата случая им хвърли един и същ „спасителен пояс“.

Този пояс се казва „Аладин“ – системата, която реално овладя банковата криза в Европа. Неслучайно носи името на героя от „1001 нощ“ – това е най-модерната система за оценка на риска във финансовия свят, разполагаща с 5000 компютъра, свързани чрез четири IT-центъра, които работят 24 часа на ден, 365 дни в годината. И чийто екип от математици, инженери, анализатори и програмисти всеки ден следят милиони сделки, оценявайки и най-малкия риск за инвестициите на клиентите. Всяка седмица системата прави по 200 милиона изчисления, подлага на стрес-тест стотици хиляди ценни книжа и разиграва симулации на десетки различни кризисни сценарии. Заради „Аладин“ BlackRock изведнъж доби популярност из коридорите на властта във Вашингтон, Лондон, Брюксел, Берлин, Париж, Рим, Мадрид и Атина.

Историята с Гърция е особено любопитна: когато експертите на дъщерната BlackRock Solutions пристигнали в Атина, местните власти отначало решили, че е в ход тайна разузнавателна операция. Мисията им получила кодовото име „Солар“. Агентите на BRS категорично отказали да се настанят в луксозен хотел в центъра и наели скромна стара сграда в покрайнините. Освен това всеки от деветимата експерти бил охраняван от по двама агенти на EIP – гръцките тайни служби.

Задачата на американците действително била деликатна – да подложат на щателна проверка 10 млн. балансови позиции в 35 гръцки банки – от фирмени кредити през строителни заеми до потребителски кредити. Според очевидци консултациите между гръцките мениджъри и американските проверяващи напобоявали разпити на заподозрени и често прекривали границите на добрия тон. Но в крайна сметка американците изпълнили задачата си и наложили своята логика: всички кредити, които не били с адекватно обезпечение, получили стойност „нула“. В резултат BRS пресметна, че гръцките банки се нуждаят от 50 млрд. евро рефинансиране, за да продължат да работят нормално.

ТАЙНАТА НА ПЪРВИЯ МИЛИОН. Споменатите мисии на най-високо ниво са много добър PR и грядат имиджа на BlackRock. Лари Финк обаче печели парите си по друг начин – благодарение на инвестициите си в борсово търгуваните фондове (Exchange Traded Funds, ETF). Това са финансови инструменти, чиито акции се търгуват на фондовите борси по начин, сходен с форекс търговията. Борсово търгуваните фондове следят представянето на определен индекс от ценни книжа, цените на даден пазарен сектор или цените на стоки като петрол, злато и други, и инвестират съобразно тези индекси. Повечето ETF отразяват цените на индекси като S&P 500, DJIA, DAX30, Nikkei225. Чрез тези фондове инвеститорите могат да диверсифицират портфейла си, намалявайки по този начин риска от загуби. ETF не гарантират точноно отражение на цената и доходността на индекса, но портфейлният им мениджмънт е насочен към реализиране на най-близък резултат с този на индекса. Борсово търгуваните фондове се появяват още през 1989, но придобиват популярност през 1993, когато Нейтън Мост и Стивън Блум създават депозитарните разписки на Standard & Poor's. Известни още като SPDRs, или Spiders (Паяците), те се превръщат в най-големия борсово търгуван фонд в света.

През 1996 Barclays Global Investors въвежда така наречените акции „Мрежа“ (WEBS – World Equity Benchmark Shares), които по-късно са преименувани на iShares (MSCI Index Fund Shares). „Мрежите“ са новаторски инструмент, тъй като дават на обикновените инвеститори лесен достъп до чужди пазари, но за разлика от „паяците“ действат като взаимни фондове. Поради това все повече инвеститори предпочитат тези продукти.

ПРЕЗ 2011 САМО В САЩ ИМА 918 ТАКИВА ФОНДОВЕ с активи от близо 960 милиарда долара. След като BlackRock купи Barclays Global Investors, тя се утвърди като световен лидер в управлението на индексни фондове. Ето един малко известен пример: BlackRock е най-големият частен инвеститор в германския индекс DAX30 – гържи 5% от него. Много или малко е това, можете да прецените сами. В момента пазарната капитализация на индекса е 442.5 млрд. евро. Освен това BlackRock е най-големият индивидуален акционер в гиганти като Deutsche Bank, Lufthansa, BASF, Allianz.

В списъка с акционерни участия на компанията на Финк има още едно любопитно име – Depository Trust & Clearing Corporation, или DTCC. Ако не сте го чували, не се притеснявайте – това е една малка и тайнствена компания, основана през 1973 година от Робърт Друшкин и Майкъл Богсън. Но тази „малка“ компания за финансови услуги през миналата година е осъществила трансакции за над 1.7 квадрилона долара – 1 700 000 000 000 000! Ако тази сума съществуваше в материални пари – примерно в стоголарови банкноти – тя щеше да е купчина с размерите на Манхатън и с тегло 17 милиона тона! Пак стигнахме до числа, за осъзнаването на които трябва да сте астрофизик... или Лари Финк. За останалите от нас остава един неоспорим факт: милиардите вече са наистина дребна работа. ■

l'élégance hotel
les fleurs sofia
Le Bouquet

*Find a place
to lose yourself!*

Located in the very heart of the city Les Fleurs is Sofia's premier boutique hotel. Designed by the renowned Italian architect Francesco Lucchese this jewel of contemporary design offers 29 incredible rooms and two panoramic suites, all individually designed. The restaurant's open space extends on to Vitosha Blvd – Sofia's main street and has become a fashionable meeting point.

Sofia, 1000 21 Vitosha Blvd. Tel: 359-2-8-100-800
www.lesfleurshotel.com

WHO WANTS TO BE A TRILLIONAIRE?

Have you ever heard the name Larry Fink? Probably not; he's only the man who manages our planet's finances.

Text by VALERI TSENKOV / Photography by SHUTTERSTOCK

Zeroes are not what they used to be. The designation "millionaire" is no longer exceptional; there are 24.2 million people who have the wealth required to use that term. (41% of them are Americans; 10% are Japanese; 3% are Chinese.) There are 1,210 billionaires in the world today and together they hold in their hands a fortune totaling \$4.5 trillion.

The most expensive company on the planet is Apple, with a current market capitalization of \$656 billion. According to the Agency for Economic Analysis, its value will reach \$1 trillion on the 9th of April, 2015, at 11 o'clock in the morning.

Here are several more millionaire-related facts. The first millionaire in modern history was John Astor IV, who died during the shipwreck of the Titanic and left behind an inheritance of \$85 million – the equivalent today of \$2.5 billion. The first billionaire was John Rockefeller, whose billion back in 1897 would be worth \$318 billion today – or more than five times Bill Gates's fortune. The richest man of all time, however, was King Solomon, whose ancient wealth would be worth an estimated \$849,207,000,000 today.

PAY ATTENTION NOW! THERE IS A MAN who has all these mind-boggling numbers in his pocket – both figuratively and literally. His name is Larry Fink and he is the owner of BlackRock, Inc., the biggest asset management company in the world. He manages assets worth \$3.67 trillion – more than the entire gross domestic product of Germany and twice as much as Russia's. To visualize how much a trillion is, imagine it as a tower of one-cent coins. The tower would reach 1.55 million km into space – four times the distance from the Earth to the Moon. And now try to imagine three-and-a-half such towers. Generally

speaking, it is hard for the human mind to comprehend such numbers, but, for Larry Fink, it is no problem at all.

It is amazing how very few people have ever heard his name, considering the strong financial levers he controls. For the political and economic insiders on both sides of the Atlantic, however, he is undoubtedly the most influential figure in the contemporary financial world.

His name is pronounced with respect and awe; he is often called "the shadow President" or "the statesman from Wall Street." "There's no bank, no sovereign wealth fund, no insurance company that's as large as BlackRock," explained Ralph Schlosstein, one of the corporation's founders and the current CEO of the investment bank Evercore Partners, during an interview for Businessweek. "BlackRock is one of if not the most influential financial institution in the world today."

LARRY FINK IS WALL STREET'S MOST IMPORTANT PARTNER – the fees he pays to investment banks there alone exceed \$1 billion annually. At present, BlackRock manages public retirement funds for California, New York and New Jersey that amount to \$1.4 trillion, and invests at least \$300-400 billion on behalf of central banks and sovereign investment funds annually. Additionally, Fink and his company are the chief advisers to the US Treasury Department. He has no problem defending the interests of taxpayers, however, as he did in connection with the so-called "toxic assets" problem (bad loans amounting to \$150 billion) at the onset of the current economic crisis.

Many people will tell you that Larry Fink played the role of a financial messiah, or the

man behind the curtains in the Wizard of Oz, during those years – successfully avoiding the so-called meltdown (the uncontrollable disintegration of the financial world as a result of the crisis caused by high-risk mortgages). Fink was the very man who, during a five-day period in September 2008, came up with the plan for J.P. Morgan to purchase Bear Stearns, arranged the \$180 billion stabilization package for AIG and \$45 billion bailout of CityGroup, and then set in motion the release of \$112 billion for the recovery of Freddie Mac and Fanny Mae.

He was the man who saved Morgan Stanley with the help of a financial injection of \$10 billion through TARP, the famous Toxic Assets Relief Program, which The Wall Street Journal declared to be the most successful government financial program of all time. Richard Boe, the famous bank analyst, states that Fink should become the next US Secretary of Treasury, not only because of his personal friendship with the current President, but also due to his contribution to the country's success in coping with the crisis.

IN FACT, THE COMPANY THAT HE MANAGES is the only one of the financial elite that has not felt the crisis at all. But the most amazing thing about BlackRock is its founder's ability to remain out of the public eye – in sharp contrast to Goldman Sachs' President Lloyd Blankfein, who has recently been much demonized. By the way, Goldman is quite undeservedly known as the mightiest financial institution in the world. Actually the bank and BlackRock are players in a similar weight class and are each other's greatest competition in the realm of asset management, even though they theoretically operate in absolutely different spheres.

Протестиращите демонизират Лойд Бланкфейн, президента на Goldman Sachs, но дори не са чували за Лари Финк
 The protesters are demonizing Goldman Sachs' President Lloyd Blankfein, but have never heard of Larry Fink

It is a curious coincidence that both companies went public in 1999. Larry Fink's company succeeded in raising only \$126 million during its initial listing, while Goldman Sachs collected \$3.7 billion. Yet over the course of the last 12 years or so, the bank's stock has risen by 200%, while BlackRock's has skyrocketed by a mind-boggling 1,110%! What's more important, Fink can always rely on being warmly welcomed by the leading politicians in Washington, while very few of them are likely to risk their reputation by publicly associating with Blankfein.

THE MOST ENTERTAINING BILLIONAIRE.

The famous writer Janet Tavakoli describes Fink as blunt, stubborn, very opinionated and very intense. But despite this, many people like him and the way he does business. BlackRock operates exclusively with customer assets, making it a unique phenomenon on Wall Street. Unlike many other CEOs whose loyalty is refracted through the prism of their own profit, in Fink's case everything is subordinated to the defense of his clients' interests.

Intelligent, communicative and always ready to make a joke, Larry Fink is the most charming multi-billionaire in the world according to his friends. He is a regular customer at the legendary San Pietro restaurant on 54th Street – the Mecca of the financial elite. Fink always sits at the same table on the so-called "CEO's row" next to the window that overlooks the street. Each lunch costs no less than \$100 and he eats there at least 300 days per year. There are always people who swarm his table, looking for gossip; this is understandable because Fink is the King of Gossip. His nickname is Larry the Yenta – from the Hebrew word for a gossipy woman. His favorite phrase is "As I told Wash-

ington," which he skillfully inserts it into every conversation.

Many people cannot conceal their apprehension over the concentration of so much money and power in the hands of one man and one company. His ill-wishers, like the consultant James Bianco, claim that Fink turned into a "Gray Cardinal" long ago and BlackRock has become a US version of a shadow government. Two years ago Bianco successfully managed to attract the attention of Congress and initiate a debate about BlackRock's role in the government's anti-crisis programs. Bianco raised suspicion about conflicts of interests regarding government contracts worth tens of billions, which, according to him, Fink won in complete secrecy due to a guaranteed position of privilege. As Janet Tavakoli wrote in her best-seller, *Dear Mr. Buffett*, "You see a lot of concentration now in the financial industry of people who are more connected than brilliant."

ACCESSING THE RISK CORRECTLY.

When he came to Wall Street back in 1976, Lawrence Fink was only 23 years old. He grew up in a humble Jewish family in the small Californian town of Van Nuys (his father owned a shoe store; his mother was an English literature professor). He graduated from the University of California with a degree in Political Science and, after marrying his high-school sweetheart Laura, he decided to continue his education by studying real estate finance. His first job was trading bonds at First Boston – something considered "a sleepy backwater" in his own words. However, only three years later he was put in charge of a relatively unknown business at that time: structuring and trading mortgage-backed securities.

During the next decade, Larry Fink became a living legend on Wall Street. Together with Salomon Brothers' Lew Ranieri, he created a market for the securitization of debts (i.e. transforming debt into securities and selling them as independent financial tools), that amounted to several trillion dollars and changed the face of the financial world for good.

That market is precisely what brought the world to the edge of financial collapse, but until then it had been considered a brilliant innovation and Fink fully realized his contribution.

But let's return to his first steps. He managed to earn \$1 billion for First Boston in a short time and thus became the youngest managing director in the history of the bank – he was merely 31 years old. But an abrupt drop in interest rates came, contrary to Fink's prediction, and the whole risk hedging scheme fell apart. Overnight Lawrence turned from the golden boy into the black sheep and was shunned by everyone. For two years he was persona non grata in the bank ("the most nightmarish years of my life" he would later remark), but that helped him learn his most important lesson: underestimating risk always ends with collapse.

IN THOSE TIMES, COMPUTERS were not yet powerful enough to measure and analyze all the market variables. "We built this giant machine and it was making a lot of money – until it didn't," Fink recalled years later in an interview for *Fortune*. "We didn't know why we were making so much money. We didn't have the risk tools to understand that risk. It's what I tell everybody today: you should analyze your portfolio just as much when you are making money, because you could be taking on too much risk."

After leaving First Boston in 1988, Fink made a vow that he would never again fail to understand risk. He has already learned that thousands of clients (retirement funds, corporations, government and local administrations) are usually ignorant about the risks that threaten their investments. They rely entirely on the guys from Wall Street to measure their risk, and Larry Fink knew very well that they are not very good at that. Therefore, he decided to found a company that would only deal with that segment of the market. "We have a tremendous responsibility," he often says to his colleagues. "We have to focus not only on the \$3.4 trillion in assets we manage, but on who we are managing them for; maybe it's your parents; maybe it's a school teacher or a fireman. You must never forget that."

THE ALADDIN SYSTEM. After the abrupt shock of the financial crisis, key figures from many countries – led by those on Wall Street and the European Central Bank – turned to BlackRock for help. In Europe, Fink's expertise was first solicited by Ireland and then Greece, and he threw both of them the one and the same "lifebelt."

This lifebelt was called Aladdin – a system that actually helped to solve the banking crisis in Europe. It is no accident that it is named after the character from *Tales from 1001 Nights*. It is the most up-to-date system for risk assessment in the financial world, making use of 5,000 computers that are connected via four IT centers that work around-the-clock, 365 days a year. Aladdin's team of mathematicians, engineers, analysts and IT developers track millions of deals every day, assessing the slightest risk to client investments. Every week the system makes 200 million calculations, subjects hundreds of thousands of securities to stress tests and creates simulations of dozens of different crisis scenarios. Aladdin suddenly made BlackRock very popular among the powerful elite in Washington, London, Brussels, Berlin, Paris, Rome, Madrid and Athens.

Greece's story is especially intriguing. When

the experts from the subsidiary BlackRock Solutions arrived in Athens, local authorities initially thought that there was a secret intelligence operation in motion. Their mission was given the code name "Solar." BRS agents flatly refused to stay in a luxury hotel in the center, and instead rented a small house on the outskirts of the city. Besides this, each of the nine experts was being protected by two EIP agents from the Greek secret services.

The task of the Americans was very delicate – to make a thorough inspection of 10 million balance positions in 35 Greek banks – from corporate loans to construction loans to consumer loans. According to eyewitnesses, the consultations between the Greek managers and the American inspectors strongly resembled an interrogation of suspects and very often went beyond the limits of good etiquette. But eventually the Americans did their job and imposed their logic; all credits granted without adequate security received a score of zero. As a result of their operation, BRS estimated that Greek banks needed €50 billion in refinancing in order to continue their normal operations.

THE SECRET OF THE FIRST MILLION. The aforementioned summit-level missions are great PR and have built BlackRock's reputation. Larry Fink profits by other means, too, thanks to his investments in exchange trade funds (ETF). These are financial tools whose securities are traded on stock exchanges similar to Forex. ETF monitors how a particular index of securities is traded, the prices of a particular market sector, or the prices of commodities such as petrol, gold, etc., and then invests according to these indexes. Most exchange traded funds reflect the prices of indexes like the S&P 500, DJIA, DAX30 and the Nikkei225. Investors can diversify their portfolio through these funds, thus lowering their risk of losses. ETFs do not guarantee the exact reflection of the price and profitability of the index, but their portfolio management is aimed at the achievement of results that closely approximate that of the in-

dex. Exchange traded funds appeared as early as 1989, but they became popular in 1993 when Nathan Most and Steven Bloom created the Standard & Poor's Depository Receipts. Also known by the name SPDRs (or "Spiders") they became the biggest exchange traded funds in the world.

In 1996 Barclays Global Investors introduced so-called WEBS (World Equity Benchmark Shares), which was later renamed iShares (MSCI Index Fund Shares). WEBS are innovative tools that give common investors easy access to foreign markets, but unlike "spiders" they operate like mutual funds. That is why the number of investors who prefer these products is increasing.

IN 2011, THERE WERE 918 SUCH FUNDS IN THE US ALONE, with assets of nearly \$960 billion. Having bought Barclays Global Investors, BlackRock established itself as the world leader in the management of index funds. Here is an example that is not very well known: BlackRock is the biggest private investor on Germany's DAX30; it holds 5% of the shares. You can judge for yourself whether that is too much or not. At present, the market capitalization of the index is €442.5 billion. Additionally, BlackRock is the biggest individual shareholder in giants such as Deutsche Bank, Lufthansa, BASF and Allianz.

On the list of companies of which Fink's company is a shareholder is another intriguing name – Depository Trust & Clearing Corporation (DTCC). Do not worry if you have never heard of it; it is a small and mysterious company that was founded in 1973 by Robert Druskin and Michael Bodson. Last year, this "small" financial services company performed transactions of over \$1.7 quadrillion – 1,700,000,000,000,000! If this amount existed in tangible money – in hundred dollar bills, for example – it would make a pile the size of Manhattan and weigh 17 million tons! Once again we are dealing with numbers that can only be comprehended by astrophysicists... or by Larry Fink. One undeniable fact remains for the rest of us: billions are now just a trifle. ■

Дългогодишен опит и традиция в пенсионното осигуряване.
Посрещнете своето успешно бъдеще с нас!

ЦКБ Сила
пензионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за вас!

1000 София, ул. Стефан Караджа 2, тел.: 02/ 810 80 10, 981 17 74, факс: 02/ 810 80 20, e-mail: office@ccb-sila.com
www.ccb-sila.com

ДА ЗАЛОЖИШ НА СИГУРНО

Шест тенденции, които ще покажат на компаниите къде да търсят големите печалби – през следващите месеци и завинаги

Текст ЕМИЛ ИВАНОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Светът се променя с невиджана скорост: географски вълнения, нови технологии, все по-резки икономически цикли. Някои традиционни бизнеси загиват; други, пренебрегвани досега, излизат на преден план. Вложено в тях, скромното ви днешно евро може да се превърне в хиляда утре. Кои ще са новите златни кокошки? Трудно е да се каже, но е ясно поне в кои сектори ще се появят. Светът е гладен за информация, енергия и вечна младост, и готов да плати всичко, за да ги има.

ИНФОРМАЦИЯТА – НОВИЯТ ПЕТРОЛ. От зората на цивилизацията до 2003 човечеството натрупа 5 екзабайта (5 млрд. гигабайта) информация – колкото сега създаваме за 2 дни, каза неотдавна Ерик Шмит, директорът на Google. Всеки ген системата на Facebook обработва над 500 терабайта информация, а в Twitter се разменят около 340 млн. съобщения. Точно в тази минута в YouTube се качват 72 часа нови клипове, а в блоготовете на WordPress се публикуват 350 нови статии.

Заформящото се информационно цунами се превръща във все по-важен икономически фактор наред с труда и капитала. Днес голяма част от информацията се изхвърля поради невъзможността такива обеми да бъдат обработвани по традиционните начини. Ако бъде използвана ефективно обаче, тя може да донесе стойност във всеки сектор. Според изследване на MGI ако един търговец използва информацията пълноценно, би могъл да увеличи печалбата си с над 60%, а ако американското здравеопазване приложи ефективно наличните данни, е в състояние да създаде над 300 млрд. долара стойност годишно. Секторът всъщност няма значение. През юни Ford Motor Company отвори лаборатория, която ще обработва данни, получени от над 4 млн. коли - чрез тях компанията ще усъвършенства качествата на продуктите си, безопасността, икономията на гориво и изхвърляните емисии.

И това е само началото. Според Digital Universe Study през следващото десетилетие броят на сър-

върите – виртуални и физически, в света ще се увеличи по 10, а обемът информация, управлявана от фирмени информационни центрове – по 50. Всяко късче информация ще бъде събрано, подредено, разпространено, съхранено и анализирано от един бързо еволюиращ сегмент от компании. Купищата данни ще трансформират цялата ИТ индустрия и ще създадат пред предприемачите възможности за печалби от порядъка на 300-500 млрд. долара. Инвеститорите са убедени, че тази инвестиция е точно толкова сериозна, колкото бяха технологиите, свързани с персоналния компютър, през 1981, и интернет технологиите през 1994.

ДОВИЖДАНЕ, КИТАЙ. В рамките на няколко месеца през 2012 компании от различни части на света обявиха, че смятат да изтеглят производствата си от Китай – част от тях се преместват към по-евтини дестинации (като тайванският производител на хардуер Foxconn, основен производствен партньор на Apple, който отива в Индонезия), а други се връщат у дома (като американският Caterpillar).

Нарасналите заплати, отдалечеността на паразите и разходите за логистика са част от причините досегашната най-мощна страна в производството постепенно да губи конкурентното си предимство. От значение са и все по-големите наежди на американците, че производството е силата, която ще им помогне да се избавят от сериозните икономически проблеми.

Освен към Щатите, производството започва да се връща и към Европа. След като преди няколко години хиляди малки и средни германски фирми се преместиха в Китай, днес някои от тях се прибират, разочаровани от сблъсъка си с корупцията, лошия контрол на качеството, кражбите на интелектуална собственост, неясните регулации и скритите държавни субсидии.

Други изпробват стратегията „Китай+1“ – задръжат производството в Китай, но отварят завод и другде, за да опознаят средата. Най-големият

полски производител на велосипеди, скутери и мотоциклети Arkus and Pomet Group пък пресметна, че няма смисъл да връща производството у дома, където заплатите са доста над китайските, но има изгода да произвежда компонентите в Китай и да ги изпраща за сглобяване в заводи в Украйна и Полша (по-близо до клиентите от Западна Европа, което пести транспортни разходи и улеснява сервисното обслужване).

ДА ЗАЛИЧИМ ГОДИНИТЕ. „Ако някой днес ви обещава, че можете да забавите, спрете или отмените стареенето, най-вероятно се опитва да ви раздели с парите ви”, предупреждава професор Джей Олшански от Университета на Илинойс. Поколението на бейби бумърите обаче упорито отказва да приеме мисълта, че младостта не е вечна, и всячески се опитва да прикрие следите на отлитащите години. Според проучване на Global Industry Analysts те ще бъдат причината американският пазар на продукти против стареене да набъбне от 80 млрд. долара днес на 114 млрд. през 2015.

Във време на рецесия обаче козметичните операции, започващи от 10 000 долара, процедурите с хормон на растежа по 15 000 долара годишно и вълшебните кремове по 1500 долара, които стигат за цели 28 дни, не са най-популярният избор.

От друга страна медицинската козметика, обособила се като термин през 70-те години, днес е

най-бързо разрастващият се сегмент в козметичния бранш. С появата на все по-информирани, богати и интересувачи се от външността си градски потребители, с напредъка на технологиите и откриването на нови съставки той обещава все по-розови перспективи пред инвеститорите. Неслучайно и Уорън Бъфет влезе в този бизнес. За потребителите това може да донесе само полза, защото присъствието на големи инвеститори ще даде мощен стимул на развойната дейност. И кой знае – скоро вечната младост може и да не бъде мисия невъзможна.

ЕНЕРГИЯ ЗА МАСИТЕ. Откакто Red Bull ù даде криле през 90-те години, индустрията на енергизиращите продукти достигна продажби за милиарди долари – най-вече благодарение на младите потребители. Независимо дали трябва да бугуват, за да завършат поредния отчет, да се подготвят за изпит или просто да останат свежи след бурно парти, те определено се интересуват от енергията. Цифрите го доказват – през 2011 приходите от най-големия сегмент – енергийни напитки и шотоове, надхвърлиха 8 млрд. долара, отчитайки ръст от 124% в сравнение с 2006. Когато избират безалкохолно, 30% от американците признават, че са силно повлияни от това дали то повишава енергията им. И ако продажбите на храни и напитки като цяло в периода 2010-2015 се очаква да се увеличат със скромните 2.9%, ръстът в категорията на енергийните напитки ще е почти

9 на сто. Разбира се, благодарение и на липсата на регулаторен надзор, и на агресивния маркетинг.

Все по-търсени са и храните, обещаващи прилив на енергия. Бизнесът на сайта YouVar.com, където можете да поръчате енергийни блокчета с избрани от вас съставки и пропорции, се разраства впечатляващо – само през 2011 продажбите му са скочили със 100%, очакванията са те да се удвоят и през 2012. Идеята е на майка и син от Лос Анджелис, които от 2006 насам приготвят здравословни пакети с 13 блокчета, надписват ги специално за всеки клиент и ги изпращат до дома му.

СПАСЕНИЕ В ИНТЕРНЕТ. Какво ще кажете, ако освен лекарства лекарят ви изпише и рецепта с приложения и дигитални устройства? Перспективата се оказва напълно реална, като имаме предвид медицинските технологии, които се появяват все по-често напоследък – засега на американския пазар. Идеи като безконтактното приложение за биоданни Cardio на цена 4.99 долара, което използва камерите на мобилните устройства, за да измерва пулса чрез светлина, отразена от лицето (промените съответстват на потока на кръвта под кожата), и подложката за обувки с Wi-Fi връзка, която може да улови наченките на язви по ходилата при диабетиците, звучат повече от обещаващо.

Днешната здравна система трябва да поставя грижата за пациента в ръцете на самия пациент, като му позволява да управлява активно здравето си, смята Андрю Томпсън – създател на компанията-новатор Proteus Digital Health. Тази система трябва да използва интернет – да не се включиш в мобилния интернет днес е все едно през XX в. да кажеш, че можеш да ръководиш болница без електричество, твърди той.

Неговата компания е създала сензор с размерите на песъчинка, който се поглъща и следи физиологичните и поведенческите данни от вътрешността на човешкото тяло, след което ги предава на друг сензор, прикрепен към кожата. Днес дигиталната медицина е там, където беше дигиталната тър-

говия през 1997-1998 – вдига се много шум, излизат много нови неща, но никога не е съвсем сигурен как ще изглежда тя, пояснява Томпсън. След три до пет години обаче той прогнозира съществуването на десетина компании, които ще са значими играчи на този нов дигитален пазар.

БАНКОМАТ ЗА ВСИЧКО. Ако ви се е налагало да си тръгвате от купон в най-забавния момент заради неудобни високи обувки или да носите на гръб измъчената си приятелка, ще оцените гениалната идея на 28-годишния британски предприемач Мат Хоран. Благодарение на него вече е достатъчно да пуснете няколко монети в машинката пред нощния клуб, за да получите съвсем прилични пантофки в предпочитания цвят и модел и да продължите забавлението си. Обувките Rollasole с уникален дизайн се побират идеално и в най-малката дамска чанта и вървят в комплект с торбичка за многократна употреба, в която да отнесете захвърлените токчета у дома. Черни, златисти, сребристи и метални розови – пантофките вече са основен дамски аксесоар на Острова. Само за 8 месеца продажбите им там скочиха с 600%, а отскоро идеята е пренесена и в САЩ.

Дори във време на криза вендинг индустрията процъфтява, тласкана от комбинацията тъчскрийн технология, възможност за електронно разплащане и уникален продукт. Нонстоп работещите машини вече продават всякакви стоки – от петдоларови произведения на изкуството до прясно откъснати цветя. Засега безспорен лидер е Япония, където през 2009 над 5.2 млн. автомата са събрали 65 млрд. долара от продадени стоки – от яйца до бръмбари-домашни любимци. Европейската вендинг индустрия, която се разви значително и включва 3.7 млн. машини с годишни продажби за 26 млрд. евро, се надява тази тенденция да се запази. Всъщност напълно възможно е тя да преживее своя истински бум в бъдеще – благодарение на изобретателността на поколението Y, свикнало да живее с технологиите и да получава всичко – на минутата. ■

PLAYING IT SAFE

Six trends that will show companies where to look for profit – in the coming months and always.

Text by EMIL IVANOV / Photography by SHUTTERSTOCK

The world is changing at an unprecedented speed: demographic fluctuations, new technologies and increasingly sharper cycles. Some traditional businesses are dying; others, neglected until recently, are coming to the fore. If invested in them today, your unassuming euro could become a thousand euros tomorrow. Which ones will be the new cash cows? It is difficult to say, but at least it is clear what sectors they will be in. The world is hungry for information, energy and eternal youth... and it is ready to pay anything to get them.

INFORMATION IS THE NEW OIL. From the dawn of civilization until 2003, mankind had accumulated 5 exabytes (5 billion gigabytes) of information – which is what we now create every two days according to Google's director Eric Schmidt. Every day Facebook processes more than 500 terabytes of data and Twitter publishes over 340 million messages. In the past minute alone, 72 hours of new video clips were uploaded to YouTube and 350 new articles were published on WordPress blogs.

The information tsunami, which continues to gather speed, is becoming an increasingly important economic factor along side of labor and capital. Currently, a large part of that information is thrown away because such huge volumes cannot be processed in traditional ways. However, if used efficiently, this information could bring value to every sector of the economy. According to research by MGI, if a trader used all the information he has access to, he could increase his profit by over 60%. Likewise, if the US healthcare system efficiently used all of the data available to it, the industry would generate more than 300 billion dollars of value every year. In fact, this is true for all sectors. Last June, Ford Motor Company opened a laboratory where it will process data obtained from 4 million cars – and thus improve the quality, safety, fuel efficiency and emissions of its cars.

And this is just the beginning. According to Digital Universe Study, the number of virtual and physical servers throughout the world will increase 10 times and the amount of information managed by corporate information centers will

increase 50 times over the next decade. Every bit of information will be collected, arranged, distributed, stored and analyzed by a fast growing segment of companies. The piles of information will transform the whole IT industry and create opportunities for entrepreneurs to make some 300 to 500 billion dollars. Investors are convinced that this investment is as significant as the personal computer technologies of 1981 and the Internet technologies of 1994.

CHINA, GOOD-BYE. Within a period of a few months in 2012, companies from different parts of the world announced their intention to withdraw their production from China – some of companies planned to move to cheaper destinations (such as the Taiwanese hardware producer Foxconn, Apple's main production partner, who is going to Indonesia), and others decided to return home (like the US Caterpillar).

Increasing salaries, the distance from the markets and the logistics costs are some of the reasons why today's most powerful manufactur-

ing country is gradually losing its competitive advantage. Moreover, Americans are hoping that production is the power that will help them escape their serious economic problems.

Besides in the United States, production is also returning to Europe. Just as thousands of small and mid-sized German companies moved to China a few years ago, some of them are now coming back, disappointed by problems of corruption, poor quality control, theft of intellectual property, vague regulations and hidden state subsidies.

Others are testing the China+1 strategy of keeping most of their manufacturing in China while experimenting with production elsewhere. For example, Poland's largest bicycle, scooter, and motorcycle producer, Arkus and Romet Group, determined that it would not be cost-effective to bring production back home where salaries are still much higher than those in China; what did make sense, however, was to use Ukrainian and Polish factories to assemble the component parts produced in China. (Because of their proximity to their Western European customers, this would reduce transportation costs and increase customer service).

LET'S ERASE THE TRACE OF YEARS. "If someone promises you today that you could delay, stop, or cancel aging, he's most likely trying to separate you from your money," warns Professor Jay Olshansky of the University of Illinois. However, the baby boomer generation finds it very hard to believe that youth is not eternal and will do anything to conceal the traces of the years that have flown by. According to a survey by Global Industry Analysts, baby boomers will be the reason why the US anti-aging market will grow from 80 billion dollars today to 114 billion in 2015.

During the recession, however, cosmetic surgery at 10,000 dollars, growth hormone treatment at 15,000 dollars a year, and magic face cream at 1,500 dollars a month are not the most popular solutions.

On the other hand, the cosmeceuticals that started gaining popularity in the 1970s are the fastest growing segment of the cosmetic industry today. With the emergence of an increasingly well-informed, rich and appearance-conscious urban consumer, and with the progress of technologies and discovery of new ingredients, cosmeceuticals are promising ever brighter prospects to investors. It is not by chance that Warren Buffet has entered this business, too. For consumers, this could be very good news

because the presence of large investors will give a powerful impetus to research and development. And who knows – eternal youth may soon no longer be a mission impossible.

ENERGY FOR THE MASSES. Since Red Bull sprouted its wings in the 1990s, the energy products industry has reached sales amounting to billions of dollars – mostly due to young consumers. Whether they need to stay awake to finish one more report, get ready for an exam, or simply stay clear-headed after a long party, they are definitely interested in energy. Figures prove it: in 2011 the revenues from the largest segment, energy drinks and shots, exceeded 8 billion dollars, achieving 124% growth compared to 2006. When choosing a soft drink, 30% of Americans say they are influenced by whether it will increase their energy. And whereas the sales of food and drinks as a whole are expected to grow by a modest 2.9% from 2010-2015, energy drinks will be up almost 9%. Of course, this will also be due to aggressive marketing strategies and the lack of regulatory supervision.

Foods that promise to make you more energetic are growing in popularity, too. YouBars.com, where you can custom order energy bars, is reporting impressive growth – sales increased 100% in 2011 and are expected to double again in 2012. The company was formed in 2006 by a mother and son who live in Los Angeles; they prepare, package and mail custom-made energy bars directly to your home.

SALVATION IN THE INTERNET. How about receiving a prescription for a mobile app or device the next time you see your doctor? This is becoming a very real possibility in light of recently emerging medical technologies – at least on the US market. Promising ideas include the \$4.99 touchless Cardio application for bio data, which uses mobile device cameras to measure your pulse by the light reflected from your face, and the insole that has a Wi-Fi connection that can detect an emerging foot ulcer in diabetics.

Today's healthcare system must put healthcare in the hands of the patients by enabling them to actively manage their health, says Andrew Thompson, founder of the innovative Proteus Digital Health company. Their system relies on the Internet – after all, says Thompson, failing to plug into the mobile Internet today is like running a hospital in the 20th century without electricity.

His company has created a sensor the size of a grain of sand that, when swallowed, monitors your physiological and behavioral data and relays the information to another sensor attached to your skin. Thompson explains that Digital medicine today is where digital commerce was in 1997-1998 – it is much talked about and is leading to innovations, but nobody is quite sure what it will look like. However, in three to five years he expects that there will be dozens of companies playing a significant role on this new digital market.

ATMs THAT SELL EVERYTHING. If the pain caused by high heels has ever forced you to leave a party early or to carry your immobilized girlfriend out on your back, you will immediately like what 28-year-old British entrepreneur Matt Horan has ingeniously invented. Thanks to his idea, the only thing you need to do in order to get a decent pair of shoes in your preferred color and model that will keep you partying is to drop a few coins into the machine at the front of the night club. His Rollasole shoes have a unique design that goes perfectly with any handbag; they are sold with a bag to put your heels in. Black, gold, silver, and metallic pink – the shoes are already an essential accessory in Great Britain. In just 8 months their sales jumped 600%, and the idea was recently imported by the US.

Even in a time of crisis the vending industry is flourishing, driven by a combination of touch-screen technology, various means of electronic payment and unique products. The non-stop machines are now selling all kinds of products – from 5-dollar pieces of art to fresh-cut flowers. Japan is currently the undisputed leader: in 2009 alone, more than 5.2 million vending machines collected 65 billion dollars by selling everything from eggs to pet beetles. The European vending industry, which is experiencing significant growth and has 3.7 million machines with annual sales of 26 billion euros, hopes this trend will continue. In fact, it may even experience its real boom in the future – thanks to the creativity of the Generation Y, which is used to living with technologies and getting everything they want – and all at the drop of a hat. ■

КАКВО НИ ОЧАКВА ПРЕЗ 2013

2013 FORECASTS

48 | **БЕЗ ЧУДЕСА ЗА БЪЛГАРИЯ**
NO MIRACLES FOR BULGARIA

58 | **ДРУГАР НА ГОДИНАТА**
COMRADE OF THE YEAR

Тенденции Ups & Downs

След цяло десетилетие непрекъснати отлагания София най-после ще има завод за преработка на отпадъци. Проектът, представен от общината, е получил одобрението на Европейската комисия, съобщи преди празниците министърът на околната среда Нона Караджова. Предстои единствено той да бъде подписан и от ресорния еврокомисар Йоханес Хан. Построяването на завода ще струва 360 млн. лева, от които 256 млн. са от европейските програми, а остатъкът – собствено финансиране от Столична община.

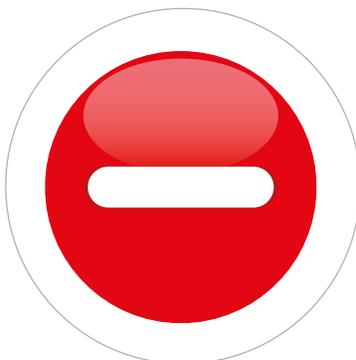
After a whole decade of continuous postponements, Sofia will finally get a waste recycling plant. Environment Minister Nona Karadjova announced that the project presented by the Municipality was approved by the European Commission just before the holidays. All that now remains is for it to be signed by regional policy commissioner Johannes Hahn. The plant's construction will cost 360 million leva, of which 256 million will come from European programs, and the rest will be funded by the Sofia Municipality.

През март ще бъде отворен нов граничен пункт между България и Гърция - през прохода Маказа, който свързва района на Кърджали с най-източната гръцка провинция Еврос (със столица Александруполис). Отварянето на пункта, договорено още през 1996, трябваше да стане през пролетта на 2011, но се отложи заради забавено пътно строителство от гръцка страна. През 2013 започва и строителството на газова връзка между България и Гърция, договориха се премиерите Борисов и Самарас на среща в Атина.

March will see the opening of a new border crossing between Bulgaria and Greece at the Makaza pass, which links the Kardzhali region with the easternmost Greek province of Evros (the capital of which is Alexandroupoli). The opening of the border crossing, agreed to back in 1996, was scheduled for the spring of 2011, but it was postponed due to delayed road construction on the Greek side. The construction of a gas pipeline between Bulgaria and Greece will also begin in 2013, as agreed to by Prime Ministers Borisov and Samaras during a meeting in Athens.

Председателят на парламентарната правна комисия Искра Фидосова покани посланиците на страните от ЕС на работна среща в края на януари, за да ги запознае с предлаганите промени в изборния кодекс. Някои от предложенията предизвикаха скандал и заплахи от опозицията, че ще сезира Европейската комисия. Сред тях е идеята да няма външни наблюдатели на заседанията на районните избирателни комисии - в противовес с препоръката на ОССЕ за повече прозрачност в работата им.

Chairperson of the Parliamentary Legal Committee Iskra Fidosova has invited the ambassadors of the EU countries to a working meeting at the end of January to familiarize them with proposed changes to the election code. Some of the proposals have resulted in scandals and threats that the opposition would appeal to the European Commission. One of the ideas is to not have foreign observers at the meetings of the regional election commissions – which is contrary to the recommendation of the OSCE for greater transparency in their work.

Ипотечен кредит ДОМ ЗА ТЕБ

НИСКА
ЛИХВА

Централна Кооперативна Банка

Важният си ти.

0800 11 400

www.ccbank.bg

2013: Без чудеса за България

Икономиката ни ще се възстановява бавно. Инвестициите ще останат ниски. Присъединяването към еврото е неминуемо, но не бива да става самоцел

Текст ПЛАМЕН ОРЕШАРСКИ

От няколко години българската икономика практически се намира в състояние на депресия. Имаше малък прозорец в началото на 2011, когато оживлението във водещите европейски икономики в резултат на осъществяването там мащабните фискални стимули засили външното търсене на наша продукция и износът се представи добре. Впоследствие изострянето на дълговата криза в еврозоната и фокусирането върху фискалната консолидация в повечето европейски страни отново върна растежа към нулеви или близки до нула равнища. Има по-добри примери измежду новите страни-членки, които не са дългово обременени, но България не е сред тях.

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2013. Макар да имаме най-ниския правителствен дълг след този на Естония, влошеният инвестиционен и стопански климат, намаляващите вътрешни и оттеглящите се външни инвестиции, както и непоследователната и изменчива икономическа и финансова политика няма да позволят развитие на позитивни тенденции. Така българската икономика ще продължи да се възстановява госта забавено. Според мен е най-вероятно растежът през следващата година да се ориентира около 1%. Разбира се, степента на неопределеност в икономиката остава сравнително висока и не бих изключил отклонения и в малко по-широк диапазон.

НОВИЯТ БЮДЖЕТ. Той не изненадва с нищо – нито с политики, нито с по-добри постижения в събираемостта на бюджетните приходи, нито с бюджетното салдо. След шумния провал на първия си бюджет през 2010 и неговата актуализация (първа у нас след кризата от 1996-97 година), в следващите си бюджети това правителство се съсредоточи в поправка на стореното, тоест във фискално закрепване и свиване на бюджетния дефицит под 3%. Така бяха проиграни възможностите за по-активно антициклично въздействие, колкото и ограничени да са те все пак.

Вероятно поради предстоящите избори, за следващата година дори целта за по-нататъчна фискална консолидация е изоставена, доколкото се предвижда бюджетен дефицит колкото планирания тази година – и по-висок от този, който може да се постигне фактически. В останалите си параметри бюджетът ще продължи да има неутрално отношение към икономическия цикъл, ако изключим новия данък върху лихвите, чието въздействие ще затормози спестяванията, а това означава и инвестициите в един малко по-дълъг времеви хоризонт.

ОПАСНОСТТА ОТ ЗАДЛЪЖНЯВАНЕ. Ако политиката на дефицитно финансиране, формирана от настоящото правителство, продължи и в бъдеще, неминуемо ще се стигне до по-нататъшно увеличаване на правителствените дългове и изчерпване на фискалните резерви. На този етап обаче, при заварения нисък правителствен дълг от 14% от БВП през 2009 година и сравнително плавното му увеличение до около 18% сега, не мисля, че задлъжняването може да е драстично.

ГРЪЦКИТЕ СЦЕНАРИИ. Гърция няма кой знае какви алтернативи извън реструктуриране на икономиката и фискална консолидация. Очаквам още една значителна стъпка за облекчаване на дълговото бреме (или повече, но по-гребни) и налагане на макроикономически политики, които да подкрепят конкурентноспособността и растежа. Колкото по-бързо осъществят този сценарий, толкова по-добре – не само за тях, а и за всички техни партньори в Общността, включително и за нас. Някоя икономика няма дългосрочни ползи от шокове и сривове в съседни страни. Ако изобщо има някакви ползи, те са конюнктурни и краткосрочни.

НОВ ДВИГАТЕЛ НА ИКОНОМИКАТА? Глобалната криза даваше и, струва ми се, все още дава възможности за привличане на външни инвеститори, които търсят по-ниски производствени разходи и по-добра данъчна среда, за да оптимизират финансовите си резултати. За съжаление не успяхме да създадем необходимите предпоставки като по-благоприятна бизнес среда. Дори направихме обратното. В последните години влошихме инвестиционния климат, в резултат на което наблюдавахме изтичане на съществуващи инвестиции. Ето защо на този етап не виждам нови двигатели на икономиката ни. Не съм оптимист, че следващата година би могла да обърне тенденциите. Най-вероятно преките чуждестранни инвестиции ще останат свити на минималните си нива.

ЛИХВИТЕ ПО ДЕПОЗИТИТЕ. Противно на някои твърдения, не виждам каква социална функция може да има данъкът върху депозитните лихви. Платици на този данък не са богатите. Гледайки в структурата на банковите влогове, данъчната тежест ще се поеме основно от средната класа и от масата гребни вложители. Ще повярвам в социалната загриженост, ако успоредно с данъка върху лихвите бяха освободени от облагане лихвите по ипотечните кредити. Понеже не е така, остава фискалната насоченост на данъка.

Не вярвам този данък да изтласка спестяванията към потреблението. Това не е и толкова положително, колкото си го представят някои коментатори. Не е нужно да се грижим за пласмента на китайските стоки, те си имат инструментариум за насърчаване на производството. Ако това все пак стане, негативите от намаления темп на спестяване ще рефлектират в по-нататъшно свиване на инвестициите.

БЪЛГАРИЯ И ЕВРОЗОНАТА. Присъединяването на България към еврото е неизбежно – в по-близко или по-далечно бъдеще. Ние и сега практически работим с евро, доколкото обменният ни курс е фиксиран към единната валута. Това означава, че до голяма степен вече сме инкасирали както негативите, така и позитивите от еврото в последните 15 години.

Влизането в еврозоната обаче не бива да се превръща в самоцел, в каквато бе издигнато в началото на настоящия мандат. В името на тази цел бяха сътворени госта недомислия в икономически и финансов план. Затова трябва да върваме бавно, без припнатост.

2013: No Miracles for Bulgaria

Our economy will recover slowly. Investments will remain low. Joining the Eurozone is inevitable, but doing so should not become an obsession.

Text by PLAMEN ORESHARSKI / Photography by SHUTTERSTOCK

The Bulgarian economy has essentially been in a state of depression for the last few years. The one exception was a small window in early 2011, when fiscal stimulus led to a recovery of Europe's leading economies. This in turn increased foreign demand for our products, which was good news for our exports. Since then, however, the exacerbation of the Eurozone debt crisis and the focus on fiscal consolidation in most European countries has caused our growth to return to zero or near-zero levels. Although there are better examples from new member-states that are not encumbered by debt, Bulgaria is not one of them.

THE ECONOMY IN 2013. Despite having the lowest government debt (with the exception of Estonia), our deteriorating investment and business climate, coupled with declining domestic and foreign investments and inconsistent and erratic economic and financial policies, will not allow for the development of positive trends. As a result, the Bulgarian economy will continue to recover at a slow pace. I think this year's growth will most likely be around 1%. Of course, the amount of ambiguity in the field of economics remains relatively high, so I cannot exclude moderate deviations from my estimate.

THE NEW BUDGET. It did not include any surprises – neither regarding policies nor better collection of revenues nor the budget balance. After the resounding failure of its first budget in 2010 and its actualization (the first in the country since the crisis of 1996-97), the government's subsequent budgets have focused on fixing the damage caused by the first budget through fiscal health and by contracting the budget deficit to less than 3%. Those were the opportunities for a more active counter-cyclical influence, as limited as they might have been, that were enacted. Most likely due to the upcoming elections, the immediate goal of further fiscal consolidation has been abandoned, as reflected in the forecast budget deficit for 2013 matching that which was planned for 2012 – and which is higher than what could reasonably be achieved. In all other aspects, the budget will continue to have a neutral relationship with the economic cycle, with the exception of the new tax on interest, the impact of which will constrain savings and lead to slightly longer-term investments.

THE DANGER OF INDEBTEDNESS. If the policy of deficit financing as formed by the current government continues in the future, it will inevitably lead to a further increase in government debt and the depletion of fiscal reserves. At this stage, however, given the relatively low debt inherited from the previous government (less than 14% of GDP in 2009) and its relatively gradual growth to about 18% now, I do not think that the debt increase can be considered drastic.

GREEK SCENARIOS. Greece does not have many alternatives other than economic restructuring and fiscal consolidation. I expect another significant step toward easing the debt burden (or many smaller steps), and the imposition of microeconomic politics that support competitiveness and growth. The faster they implement this scenario the better – and not just for them, but also for all of their EU partners, including us. Shocks and disruptions in neighboring countries have no long-term benefits to any economy. The benefits, if any, are cyclical and short-term.

A NEW ECONOMIC ENGINE? The global financial crisis created, and I think continues to create, opportunities to attract foreign investors who are seeking lower production costs and a better tax environment in order to maximize their financial results. Unfortunately, we could not create the necessary prerequisites for a more favorable business environment. Actually, we achieved the opposite. In recent years, the investment climate has deteriorated, resulting in the perceptible draining-off of existing investments. At this stage, therefore, I do not see any new growth engines for our economy. I am optimistic that next year we might be able to turn the tide. FDI will probably remain at minimum levels.

INTEREST ON DEPOSITS. Contrary to some claims, I do not see what social function a tax on interest on deposits could have. Those who will be paying this tax are not the rich. Looking at the structure of bank deposits, the tax burden will mainly fall on the middle class and the great majority of small investors. I could only accept the social concern argument if, parallel to this, interest on mortgages was made tax-exempt. Since this is not the case, only the fiscal goal of this tax remains.

I do not believe that this tax will shift savings into consumption. And even if it did, this would not be as positive as some commentators seem to believe. We do not need to be concerned about the placement of Chinese goods; they have their own tools to encourage production. If it does come into force, the negatives from the decreased rate of savings will be reflected in a further decrease in investments.

BULGARIA AND THE EUROZONE. Bulgaria's accession to the euro is inevitable – whether in the near or distant future. In practice, we are already working with the euro since our exchange rate is pegged to it. This means, to a large extent, that we have already reaped both the negatives and positives of the euro over the past 15 years.

Joining the Eurozone should not become an obsession, as presented at the beginning of this term. Many half-baked concepts were created in the economic and financial spheres in the name of this obsession. That is why we must "hurry slowly, without haste."

ПРОГНОЗА ЗА ЩАСТИЕ

През 2013 за България започва фатален цикъл от избори; за Европа идва часът да отвърне на предизвикателствата и да излезе от кризата

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

В навечерието на Нова година Пенелопе Крус, актриса с чарна решителна жена и сексапилна амазонка, за нас чудновата фотосесия. Тя беше посветена на суеверията – и вероятно се подиграваше с вещанията за края на света. Изгората на Хавиер Бардем позира с червена рокля, черни котки, счупени огледала, пукнатини по пода, отворени чадъри – въобще с всичко, което според преданието носи нещастие. Там някъде, в опасна близост до строителните ѝ крака, се мъдри „злокобното“ число 13 – годината, която предстои. Нямам нищо общо с Бардем, а за жалост още по-малко с Пенелопе, но винаги съм мислил като нея. Достатъчно е да предизвикаш суеверията, за да ги победиш. Здравословно е „поклонниците на фаталните дати и цифри“ (по Висоцки) да си внушат точно обратното: че те всъщност носят щастие.

Затова вярвам, че 2013 ще е щастлива година. Въпреки че Сатурн трайно се настива в моята зодия, Козирог, и белязва януари със страх и трепет, доброто просто трябва да се възжелае. И току виж, победило.

ЗАЩО НАПРИМЕР ЕВРОПА да не започне да излиза от кризата? На пръв поглед рецесията заразява дори отличници като Финландия. Но германската икономика продължава да върти педалите. Другите пък удрят дъното и е логично да се закатерят нагоре. Европа е предизвикана: Китай я залива със стоки, Турция размахва в лицето ѝ своя небивал ръст, Русия строи газопроводи. Кога да дойде часът на Европа, ако не сега?

Същото важи за Барак Обама. През януари той се заклева за втори и последен път и ще има поне 800 дни, за да погледне историята в очите. 2013 и 2014 са годините, в които ще разберем от какво е направен. Никои няма да му пречи; няма да го притиска преизбиране. Обама ще се съсредоточи в американската икономика. Ако успее, светът ще дръпне напрег.

ОЩЕ НЯКОЛКО РЕШЕНИЯ ЩЕ ЧАКАТ него – глобалното затопляне, иранската бомба, разбунените свят на исляма и Сирия. Обама

ще търси лек за затоплянето, ще бъде предпазлив за Иран, ще се дистанцира от турбуленциите в Египет, но ще трябва да направи нещо за Сирия. Съдейки по стила му и по това как отстрелва враговете с безпилотни самолети, ще иска това нещо да бъде максимално безкръвно и сигурно, с минимални рискове и ангажменти. Поведението на Франция показва, че Европа ще го последва. Нищо чудно военните действия в Сирия да бъдат прекратени. Това обаче ще бъде нито мир, нито война. Много усилия ще бъдат нужни, за се укроти и запази многонационалната и многорелигиозна държава. Ще трябва воля и пари; дано се намерят.

В Израел ще има избори – и нищо чудно да спечелят по-радикалните. Парадоксално, но това може да се окаже за добро, защото в Газа владее радикалната Хамас. Радикали в Тел Авив и радикали в Газа: каква по-добра предпоставка за мирен процес? Само радикалите могат да тръгнат към траен мир; всеки друг ще бъде саботиран. Единствено тези, които са държали оръжия, могат най-успешно да кажат „сбогом на оръжията“.

Георги Димитров на вьетнамска пощенска марка
Georgi Dimitrov on a vietnamese post stamp

В БЪЛГАРИЯ СЪЩО ЩЕ ИМА ИЗБОРИ, но ще рискува всеки, който се опитва да ги предскаже. Европейската страна с най-голямата политическа изменчивост винаги може да поднесе изненада. Изборите означават оживление, слушване, изчакване – и много, много нерви. Нещо повече, България навлиза във фатален цикъл, в който за пет поредни години няма да има година без избори – парламентарни, европейски, местни, президентски, отново парламентарни. Така политиките ще ограничат възможностите си да сторят нещо решително, защото ще се слушат за популистки ползи. Нали обаче се разбрахме „да търсим положителното“? Изборите, да не забравяме, освежават климата, раздвигват кръвта и отварят порите. Така организъмът диша по-добре.

Виж, референдумът през януари е лесен за предсказване: ниска избирателна активност и невалиден резултат. Стъпили върху това,

Всички партии ще се обявят за победители. Какво по-голямо щастие за политиците?

През 2013 българите ще имат няколко повода да се замислят върху историята си. Предстоят кръгли или полукръгли годишнини от Моравската мисия на братята Св. Св. Кирил и Методий (1150 години), Освобождението (135), спасяването на българските евреи (70), превземането на Огрин (100), Илингенско-Преображенското въстание (110), Септемврийското въстание (90), Лайпцигския процес (80). Дати, които повече разделят, отколкото събират. Но ако проведем споровете внимателно, можем и да се научим на нещо.

БЪЛГАРИЯ СЪС СИГУРНОСТ ЩЕ СИ СПОМНИ за 80-годишнината от идването на власт на Хитлер и 60-годишнината от смъртта на Сталин, но дали ще се сети, че в 1953 въстанаха работниците в ГДР? Удобен повод да възкресим забравения факт, че всъщност първата въоръжена анти-комунистическа съпротива беше горяското движение в България.

Историята обаче не учи на нищо, казват скептиците. Покрай цялото пошуряване по маите така и не обърнахме внимание, че тяхната цивилизация е загинала, защото е изчерпила ресурсите си. Лакомо е изяла природата около себе си – и природата е отмъстила с апокалипсис. Прост урок, който повдига проблема на проблемите: рушим ли света, в който живеем? Всяка нова буря, цунами, разтопен ледник, топла зима и студено лято ще ни напомнят, че планетата ни е жива. Но само дотогава, докато имаме волята да я запазим.

Умопомрачителната червена рокля на Пенелопе Крус от фотосесията прави точно това – помрачава ума на мъжете с въображение. Но в кратките мигове на здрав разум просветва поуката. От суеверията е опасно само едно – надменната убеденост, че можеш да победиш всичко, дори природата. Древните са я наричали „хюбрис“; в митовете след хюбрис идва „немезис“, отмъщението и провала.

Точно тази победа не ни трябва. Цяло щастие е да се разминем с нея през 2013. ■

Здравословно е „поклонниците на фаталните дати и цифри“ да си внушат точно обратното: че те всъщност носят щастие

Shop **TAX FREE**
in Bulgaria!
Do not forget to refund the VAT.

E & S
TAX SERVICES

11A Slavyanska Str., 1000 Sofia

Tel: +359 2 986 92 25

www.eands-taxservices.com

A FORECAST FOR HAPPINESS

In 2013, Bulgaria will enter the fatal election cycle; it is high time for Europe to face its challenges and discover an exodus from the crisis.

Text by BOYKO VASILEV / Photography by SHUTTERSTOCK

Penelope Cruz, an actress with the charm of a determined woman and the sex appeal of an Amazon, was photographed for a peculiar photo session on the eve of the New Year.

The photo shoot was dedicated to superstitions and was probably intended to poke fun at the predictions of the end of the world. Javier Bardem's sweetheart posed in a red dress with black cats, broken mirrors, cracks in the pavement, and indoors with open umbrellas – everything that, according to superstition, brings bad luck. And there, in dangerous proximity to her slender legs, was the ominous number 13 – the number of our new year. I have nothing in common with Bardem and, unfortunately, still less with Penelope, but she and I still think alike. One only has to provoke superstitions in order to overcome them. It is very healthy for “fans of fatal dates and numbers” (according to Visotsky) to persuade themselves of the opposite – that these dates and numbers are actually lucky. I therefore choose to believe that 2013 will be a lucky year. Although Saturn is settling itself into my constellation of Capricorn for a long time and is marking January with fear and trembling, one simply must long for the good, and who knows, good might just come out on top after all.

WHY CAN'T EUROPE, FOR EXAMPLE, begin its exodus from the crisis? At first glance the recession has even infected such remarkable countries as Finland. The German economy keeps going, however. Others have hit the bottom and it is logical for them to start rebounding. Europe is facing a challenge: China is flooding her with goods, Turkey is brandishing its unparalleled growth in her face, and Russia is building gas pipelines. When will it be Europe's time if not now?

The same goes for Barack Obama. In January he will take the presidential oath for the second and last time and will have at least 800 days to look history in the eyes. We will understand what he is made of during 2013 and 2014. No one is going to hinder him; he will not face the pressure of future elections. Obama will be able to focus on the US economy. And, if he succeeds, the world will take a step forward.

A FEW OTHER SOLUTIONS ARE WAITING for him, too – global warming, an Iranian bomb and the turbulent world of Islam and Syria. Obama will seek a remedy for the warming, treat Iran with caution, and distance himself from the turbulence in Egypt, but he will have to do something for Syria. Judging by his style and the way he uses drones to take out his enemies, he will try to take care of Syria with as much certainty – and yet with as little bloodshed, risk and ensuing obligation – as possible. France's behavior shows that Europe will follow Obama. So, who knows, the military actions in Syria might cease. However, this will be neither peace nor war. The pacification and preservation of the multiethnic and multi-religious state will require much effort; it will take willpower and money. Hopefully both will be available.

There will be elections in Israel, and we will not be surprised if the more radical parties win. As paradoxical as it sounds, this could turn out to be good because Gaza is already in the hands of the radical Hamas. Radicals in Tel Aviv

and in Gaza; what better preconditions for peace negotiations? Only radicals will be able to lay the foundations of a lasting peace; anyone else would be sabotaged. Only those who have held weapons can succeed in bidding them farewell.

THERE WILL BE ELECTIONS IN BULGARIA, TOO, but trying to predict who will win is a risky thing. The European country with the greatest political mutability is always capable of surprising us. Elections mean animation ... nothing getting done ... anticipation ... and lots of nerves. What's more, Bulgaria is entering a fatal cycle during which there will be elections every year for five years in a row: Parliamentary then European then local then Presidential and then again Parliamentary. Politicians will thus be limited in their ability to undertake anything decisive because they will be forever attempting to take advantage of populist causes. Yet, we promised ourselves we would think positively, didn't we? Let's not forget that elections refresh the atmosphere; they get the blood circulating and open the pores. The body thus breathes better. The referendum in January is easy to predict: low voter turnout and invalid results. Based on such results all parties will proclaim themselves the winners. Is there any greater joy for politicians?

In 2013, Bulgarians will have several occasions to reflect on their history. We will celebrate full or half anniversaries of the Moravian mission of the brothers Sts. Cyril and Methodius (1150th), the Liberation (135th), the rescuing of the Bulgarian Jews (70th), the capturing of Edirne (100th), the Ilinden-Preobrazhenie Uprising (110th), the September Uprising (90th), and the Leipzig Trial (80th). Most of these events cause division rather than unity. Yet if we conduct the arguments carefully, we might actually learn something.

BULGARIA WILL DEFINITELY remember the 80th anniversary of Hitler's rise to power and the 60th anniversary of the death of Stalin, but will the 1953 workers' uprising in the GDR be remembered? This is a convenient occasion to resurrect the forgotten fact that the first armed, anti-communist resistance was the Goryan Movement in Bulgaria. Skeptics, however, say that history does

not teach us anything. Swept up in the Mayan frenzy, we have not paid any attention to the fact that their civilization died out because they ran out of resources. They greedily devoured the nature around them, and then nature had its revenge by bringing about an apocalypse. This simple lesson raises “the question above all other questions.” Are we destroying the world we live in? Every new storm, tsunami, melted glacier, warm winter or cold summer will remind us that our planet is alive, but it will continue to live only if we are willing to preserve it. Penelope Cruz's mind-blowing red dress from the previously mentioned photo session does precisely this; it blows the minds of men via their imagination, yet, in those short moments of good sense, we see the lesson. Of all the superstitions there is only one that is dangerous – the arrogant confidence that we can subdue everything, even nature. The ancients called this arrogance “hubris” and, according to the myths, hubris is followed by “nemesi” - revenge and ruin.

We definitely do not need that victory. It would be to our great fortune if we get by without them in 2013. ■

2013 СПОРЕД *BULGARIA ON AIR*

2013 as seen by *Bulgaria ON AIR*

13 теми, които ще оформят новата година, в специалното студио Светът LIVE на българската бизнес-телевизия

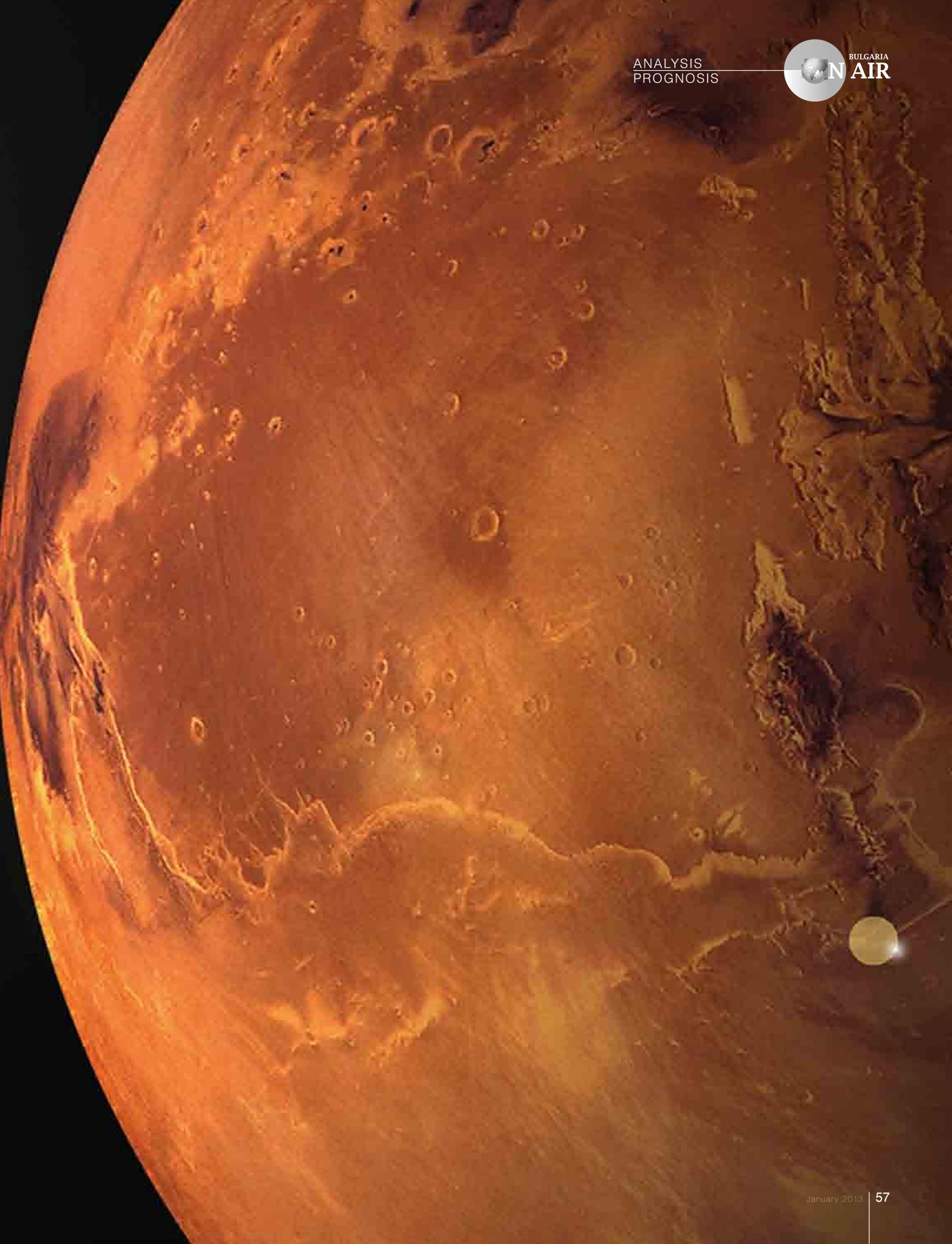
13 topics that will form the new year, presented in the special studio The World LIVE of the Bulgarian business television

Какво ще ни донесе тринайсетата година от третото хилядолетие? Между надеждите и фатализма, журналистите от телевизия *Bulgaria ON AIR* Доника Ризова, Ивайло Лаков и Калин Манолов представят 13 събития, за които хората ще говорят, ще се възмущават, ще питат през новата година.

- **СЪДБАТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ БАНКИ** – ще се сложи ли най-после край на кризата?
- **ХЪРВАТИЯ В ЕС.** На 1 юли съюзът ще приветства 28-ата си членка.
- **ИНДИЯ ТРЪГВА КЪМ МАРС.** Индийците изстрелват сондата Mangalyaan – заявка за порасналите им амбиции.
- **СБОГУВАНЕ С АФГАНИСТАН.** И Австралия изтегля военния си контингент. Какво ще се случи после?
- **СВЕТОВНИЯТ ЕНЕРГИЕН КОНГРЕС** в Южна Корея през октомври ще очертае бъдещето на целия сектор.
- **ЗАВРЪЩАНЕТО НА ГЕТСБИ** – нова екранизация по прочутия роман на Фицджералд, с Леонардо ди Каприо.
- **40 ГОДИНИ ПО-КЪСНО:** автомагистрала „Тракия“ най-после ще бъде завършена.
- **ИЗБОРИ, ИЗБОРИ.** Освен парламентарния вот в България, с най-голям интерес ще следим изборите в Германия и Италия.
- **РЕФЕРЕНДУМ.** За четвърти път в новата история на България ще има допитване до нацията – за бъдещето на ядрената енергетика.
- **ЛЕГЕНДИ В СОФИЯ.** Емблематични имена ще се срещнат с българската публика – от Depeche Mode и Rammstein до Bon Jovi и Роджър Уотърс.
- **НОВАТА ГАЗОВА СИЛА.** Доскоро основно консуматор, САЩ започва да изнася природен газ благодарение на спорния гобив от шисти.
- **НОВИЯТ ПАТРИАРХ.** Изборът на духовен водач ще се състои на 24 февруари.
- **150 ГОДИНИ АЛЕКО.** Годишнината от рождението на автора на „Бай Ганьо“ е на 13 януари.

What will the thirteenth year of the third millennium bring us? Between hope and fatalism, *Bulgaria ON AIR* TV journalists Donika Rizova, Ivaylo Lakov, and Kalin Manolov present 13 events which will make people talk, agitate and inquire in the new year.

- **THE FATE OF EUROPEAN BANKS** – will the crisis be finally brought to an end?
- **CROATIA IN EU.** On July 1, the union will welcome its 28th member.
- **INDIA GOES TO MARS.** Indians are launching the Mangalyaan probe – an application for their grown ambitions.
- **FAREWELL TO AFGHANISTAN.** Australia is withdrawing its military contingent from the country, too. What will happen next?
- **THE WORLD ENERGY CONGRESS** in South Korea in October will outline the future of the entire sector.
- **GATSBY IS BACK** – a new filming of the renowned novel by Fitzgerald, starring Leonardo di Caprio.
- **40 YEARS LATER:** Trakiya highway will be completed at last.
- **ELECTIONS, ELECTIONS.** Apart from the parliamentary vote in Bulgaria, we'll be most interested in the elections in Germany and Italy.
- **REFERENDUM.** For the fourth time in Bulgaria's new history there will be a referendum – about the future of nuclear energy.
- **LEGENDS IN SOFIA.** Emblematic names will come to meet the Bulgarian audience – from Depeche Mode and Rammstein to Bon Jovi and Roger Waters.
- **THE NEW GAS POWER.** Mostly a consumer until recently, the USA are starting to export natural gas thanks to the controversial shale gas production.
- **THE NEW PATRIARCH.** The selection of a spiritual leader will take place on February 24.
- **150 YEARS OF ALEKO.** The anniversary of the birthday of Aleko Konstantinov, creator of the famous Bay Ganyo character, is celebrated on January 13.

Другар на годината

С малка измама читателите на Time избраха севернокорейския лидер за личност на годината. Но навремето самите редактори гласуваха за Хитлер и Сталин (два пъти)

Кой казва, че диктаторите не обичат свободния избор? Севернокорейският лидер Ким Чен Ун със сигурност е по-благосклонен към гласуването, откакто бе определен за Личност на годината в допитването го читателите на престижното американско списание Time. Никому неизвестен допреди смъртта на баща си Ким Чен Ир преди година, сега Ким младши с лекота оглави анкетата, побеждавайки с близо три милиона гласа втория - сатирика Джон Стюърт. От Time побързаха да уточнят, че неочакваният резултат се дължи на активна кампания във форума 4Chan да се гласува за Ким. Това е второ престижно отличие за севернокорейския вожд, който наскоро бе определен и за най-сексапилния мъж на планетата от хумористичното издание Onion (еден китайски вестник обаче погрешка сметка новината за истинска – и я превърна в такава, поне за голяма част от населението на Източна Азия).

Редакторите на Time изрично подчертаха, че анкетата с читателите няма стойността на определяната от тях „Личност на годината“ – тази година това признание се падна на преизбрания американски президент Барак Обама. „Истинската“ титла се присъжда от редакционния екип след хладнокръвна оценка по надгузина различни критерии. Впрочем това не пречи списанието да е правило далеч по-лоши избори от този на Ким – официални „личности на годината“ са били Адолф Хитлер, Йосиф Сталин (два пъти) и аятолах Хомейни.

ПОСЛЕДНИТЕ 6 „ЛИЧНОСТИ НА ГОДИНАТА“ THE LAST 6 “PERSONS OF THE YEAR”

2012 Барак Обама / Barack Obama
2011 Протестиращият човек / The Protester
2010 Марк Зукърбърг / Mark Zuckerberg
2009 Бен Бърнанке / Ben Bernanke
2008 Барак Обама / Barack Obama
2007 Владимир Путин / Vladimir Putin

Ким и съпругата му И Сол Ю пристигат на концерт в Пхенянг под спонтанните аплодисменти на публиката.

Kim and his wife Ri Sol Ju arriving at a concert in Pyongyang to the spontaneous applause of the public.

Comrade of the Year

With a small amount of trickery, the readers of Time magazine selected the North Korean leader Person of the Year. But the editors themselves have previously voted for Hitler and Stalin (twice).

Who says that dictators don't like freedom of choice? North Korean leader Kim Jong Un is bound to be more sympathetic toward voting after being chosen Person of the Year by the readers of America's prestigious Time magazine. Completely unknown until the death of his father Kim Chen Il a year ago, Kim Junior easily topped the poll, beating the runner-up – satirist Jon Stewart – by nearly three million votes. Time magazine was quick to clarify that the unexpected result was due to an active campaign in the 4Chan forum to vote for Kim. This is the second prestigious distinction for the North Korean leader, who was also recently named Sexiest Man Alive by the satirical publication Onion. (A Chi-

nese newspaper, however, mistook the spoof for real news and published it as such throughout a large part of East Asia.)

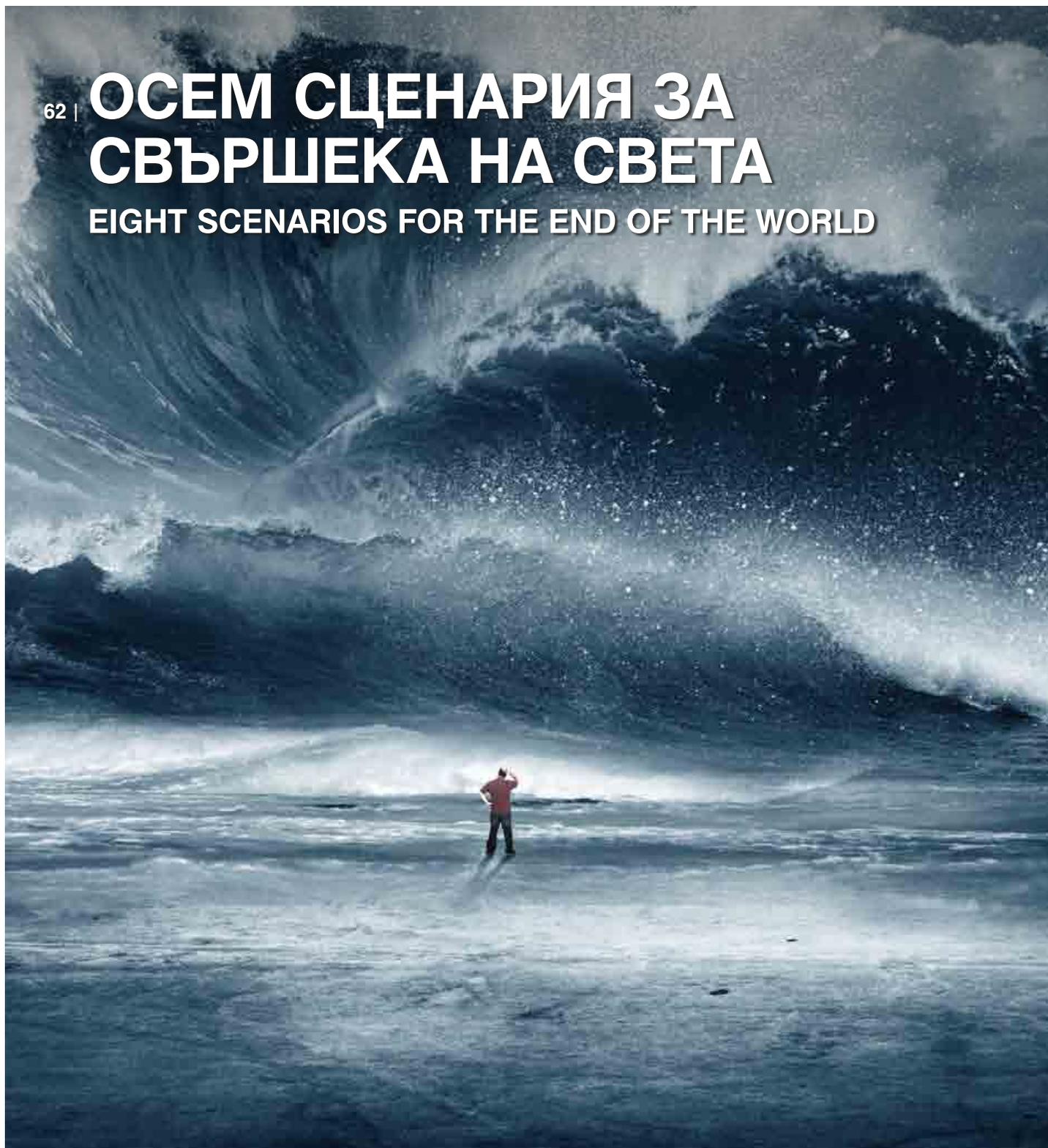
The Time editors have explicitly stressed that the reader poll lacks the prestige of the Person of the Year that is chosen by them – this year the distinction was awarded to the re-elected US President Barack Obama. The “real” title is awarded by the editorial team after strict evaluation according to more than a dozen different criteria. Incidentally, this has not prevented the magazine from making far worse choices that that of Kim – official “persons of the year” have included Adolf Hitler, Joseph Stalin (twice) and Ayatollah Khomeini.

62 |

ОСЕМ СЦЕНАРИЯ ЗА СВЪРШЕКА НА СВЕТА

EIGHT SCENARIOS FOR THE END OF THE WORLD

70 | **ИНТЕРВЮ: АНДРЕА КАСТРАНОВО**
INTERVIEW: ANDREA CASTRONOVO

76 | **ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ**
ADDED VALUE

ОСЕМ СЦЕНАРИЯ ЗА
**СВЪРШЕКА
НА СВЕТА**

Апокалипсисът на майте ни подмина като всички други абсурдни пророчества преди него. Но учените са все по-разтревожени за оцеляването на човешката раса

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ
Фотография SHUTTERSTOCK

Покойният Артър Кларк твърдеше, че светът всъщност е свършил още на 31 декември 1999 година, но тогава всички са били твърде пияни, за да забележат. След като преживяхме и фаталния 21.12.2012* (доказвайки за изумление на мнозина, че древните май все пак не са знаели повече от съвременните астрофизици), отношението ни към злоещите предсказания вероятно ще става все по-хумористично. Но истината е, че сериозните учени никак не са склонни да гледат лекомислено на въпросите за бъдещето на човешката раса. Вместо да намаляват с напредъка на науката и технологиите, заплахите за нея само се умножават. Прочутият физик Стивън Хокинг призна наскоро, че е силно притеснен дали човечеството ще оцелее до ХХІІ век. Според кралския астроном на Великобритания сър Мартин Райс вероятността за това е едва 50 процента. Осем научно обосновани сценария, по които може да гоиде Краят.

БОМБАРДИРОВКА ОТ КОСМОСА. Преди 65 милиона години, в края на креда, царството на динозаврите внезапно свършило и отворило пътя за базайниците. Науката не е сигурна какво е предизвикало катастрофата, но според най-популярната теория става дума за сблъсък на Земята с голям метеорит, остатък от който е кратерът Чиксулуб в Мексико. При този удар в атмосферата са били освободени огромни количества прах, които скрили напълно Слънцето и на практика унищожили растителния свят, основата на хранителната пирамида. Последвали огнени бури в планетарен мащаб и смъртоносни киселинни дъждове. Вероятността подобна катастрофа да се повтори е съвсем реална, подчертава астрономът от НАСА Доналд Йеомънс. „Ефектите от подобен сблъсък обаче са сравнително краткотрайни, така че най-приспособимите видове, като хлебарките или хората, имат шанс да оцелеят.”

ГЛОБАЛНОТО ЗАТОПЛЯНЕ. За последните сто години средните температури на планетата са се повишили с едва половин градус. Това обаче се оказва достатъчно, за да удвои броя и силата на някои природни бедствия - урагани, наводнения, засухи, свлачища. През следващия век температурите ще се повишат не с половин,

а с два или дори с пет градуса. Ледът в Арктика през това лято отчете най-малката си площ, откакто се правят измервания.

„Толкова топло не е било от милион и половина години насам – подчертава Ник Брукс, старши сътрудник на Центъра за изследване на промените в климата „Тиндал“. – При най-лошия сценарий това покачване ще измени драстично климата в много региони, ще доведе до глобален недостиг на храни и до рухването на всички съществуващи обществени системи. Тъй като някои краища на света ще станат негодни за живот, можем да очакваме масови миграции на хора и яростни конфликти за все по-намаляващите природни ресурси. Питейната вода скоро ще стане най-ценното вещество на планетата.”

Разбира се, хората са адаптивни животни и ще се приспособят към новите условия, така че глобалното затопляне не е сериозна заплаха за расата. Но цивилизацията ни в днешния ѝ вид ще бъде напълно унищожена.

ЗАТИХВАНЕТО НА ГЪЛФСТРИЙМА. Могъщото океанско течение, което мие бреговете на Британия и Северна Европа с тропически води, в последните години отслабва с тревожни темпове (според някои изследвания – с почти 30% за две десетилетия).

Всяка година Гълфстрийм доставя до Стария континент топлинна енергия, равняваща се на произведеното от 1 милион средни топлоелектрически централи. Ако течението спре, това би смъкнало температурите в северната част на Европа с десет градуса. И на практика би потопило половината континент в нова ледникова епоха.

Промяната на океанските течения е ефект от затоплянето, което пълни океаните с все повече сладка вода от топящите се полярни шапки. Отслабването и промяната на посоката на топлите течения може да предизвика по-опустошителен ефект и от най-могъщите оръжия, създадени от човечеството.

ЯДРЕНА ВОЙНА. След официалното включване на КНДР в ядрения клуб – и сериозната заявка за членство на Иран – тази тема отново стана актуална. Според военните стратегии вероятността от глобална война с употреба на ядрено оръжие, която би могла да

заличи живота на Земята, все повече намалява. Засиленият контрол върху въоръжаването и отпадането на двуполосния модел в глобалната политика са достатъчен гарант за това. Същевременно обаче изглежда все по-вероятно ядрено оръжие да бъде употребено в някой локален конфликт или при терористичен атентат.

СУПЕРВУЛКАНИ. Ефектът от супервулкани е приблизително същият като от удара с метеорит – милиони тонове пепел в атмосферата, драстично падане на температурите и залежаване дори в областта на тропиците. Изригванията на супервулкани обаче са далеч по-често явление – случват се средно веднъж на 50 000 години. Последният подобен катаклизъм е бил на Таупо в Нова Зеландия преди 26 500 години. Най-популярен обаче е Тоба, изригнал на остров Суматра преди 74 000 години и оставил след себе си стокилометров кратер. Предполага се, че именно гигантско вулканично изригване може да е причинило и пермското изчезване на видове преди 251 милиона години. В тази най-голяма биологична катастрофа в историята на Земята са загинали 96% от морските и над две трети от всички суходоземни видове.

БИОЛОГИЧНА БОМБА. Преди няколко години австрийският биолог Райнхард Щингл се прочу с теорията си, че във всеки животински вид тиктака специфичен „еволюционен часовник“, който отброява оставащото му време. Щингл предполага, че със смяната на поколенията се наблюдава постоянно скъсяване на теломерите – особени защитни „шапчици“ в краищата на хромозомите, които предпазват ДНК от разплитане. Ко-

гато те се скъсят под критичната точка, расата преживява истински взрив от най-различни заболявания – имунна недостатъчност, рак, импотентност... Тъкмо това вероятно е причинило и изчезването на неандерталците, като е освободило пространство за по-младите им братовчеди от вида *Homo sapiens*. Според Щингл обаче и часовникът на човешката раса вече отброява последните ѝ часове. Вероятността катастрофата да се случи в следващите сто години е сравнително ниска, признава ученият. Но ако това стане, хората ще се превърнат в изчезващ вид.

ГЛОБАЛНА ПАНДЕМИЯ. През XX век човечеството преживя четири големи грипни пандемии, без да смятаме все още върлуващия СПИН. Новото столетие пък започна с краткотрайната, но ужасяваща поява на ТОРС и с все още неотшумялата заплаха от птичия грип. Очевидно е, че ще има и нови пандемии, при това с развитието на транспорта те ще стават все по-опустошителни, коментира италианският вирусолог Микеле Бриенца. Голямата грипна пандемия (т.нар. Испански грип) през 1918 според различните оценки е убила между 20 и 35 милиона души. По онова време обаче не е имало нито самолети, нито развит обществен транспорт. Разбира се, една нова пандемия няма да е фатална за расата – никои вирус не убива всичките си приемници. Но при всички случаи тя ще разклати живота ни из основи.

ЧЕРНА ДУПКА. В средата на 90-те, когато корпорацията Northrop-Grumman строеше гигантския си ускорител за тежки йони в лабораторията Брукхейвън, някои учени предупредиха, че машината ще може да създава материя с огромна плътност. Съществуваше риск тя да се окаже дотолкова плътна, че да се превърне в миниатюрна черна дупка, тоест да започне да поглъща материя отвън. Такава дупка би „изяла“ не само лабораторията, но и цялата планета без никаква надежда за спасение. Още с началото на опитите в Брукхейвън обаче стана ясно, че създаването на черна дупка все още не е по силите на човечеството. ■

** Материалът е даден за печат преди 21 декември. Редакцията се извинява на своите читатели, ако междувремето е настъпил краят на света.*

Eight Scenarios for the End of the World

The Mayan Apocalypse has bypassed us, just like all the other absurd predictions preceding it. But scientists have growing concerns about the survival of the human race.

Text by KALIN ANGELOV / Photography by SHUTTERSTOCK

The late Arthur Clark used to say that the world actually came to an end on the 31st of December 1999, but everyone was too drunk to notice. Having now survived the fatal 12.21.12¹ (which threw many people into bewilderment over the fact that, surprise surprise, the ancient Mayans did not know more than our modern astrophysics), our attitude toward sinister predictions will probably become more and more lighthearted. However, the truth is that serious scientists are not at all frivolously tackling questions about the future of the human race. Far from having diminished with scientific and technological advances, threats to humanity have actually multiplied. The famous physicist Steven Hawking recently admitted that he has serious concerns about whether humanity will survive until the 22nd century. And according to the United Kingdom's Royal astronomer Sir Martin Rees, the probability of this is merely 50%. So here are eight scientifically sound scenarios for the coming of the End.

AIR RAID FROM SPACE. 65 million years ago, during the end of the Cretaceous period, the kingdom of the dinosaurs came to a sudden end and made way for the world of mammals. Science is not sure about the source of this disaster, but, according to the most popular theory, the cause was a large asteroid colliding

with the Earth; the remains of the asteroid are found in the Chicxulub crater in Mexico. During the collision enormous quantities of dust were released into the atmosphere, entirely blocking out the Sun and practically destroying plant life, which is at the base of the food pyramid. The collision was followed by fiery storms and deadly acid rains that affected the whole planet. The probability of a similar type of disaster repeating itself is very real, emphasizes NASA astronomer Donald Yeomans. "All of these effects are relatively short-term, so the most adaptable species, like cockroaches and humans, would be likely to survive."

GLOBAL WARMING. During the last one hundred years our planet's average temperatures have risen by a mere half a degree. Yet this has turned out to be enough to double the number and magnitude of certain natural disasters – hurricanes, floods, droughts and landslides. During the next century the temperatures will rise not by half, but by two or even five degrees. This summer, Arctic ice recorded its thinnest surface since humans have begun measuring it.

"[It] is hotter than anything the Earth has experienced in the last one-and-a-half million years. In the worst case scenario it could completely alter the climate in many regions of the world. This could lead to global food

insecurity and the widespread collapse of existing social systems, causing mass migration and conflict over resources as some parts of the world become much less habitable. Soon fresh water will become the most valuable substance on the planet."

People are adaptive creatures, of course, and will adapt themselves to the new conditions. But even though global warming does not pose a serious threat to the human race, civilization as we know it will be completely destroyed.

THE GULF STREAM SLOWING DOWN. The mighty ocean current that washes the shores of Britain and North Europe with tropical waters has been slowing down by alarming rates during recent years (according to some researches, by almost 30% over the last two decades). Every year the Gulf Stream supplies the Old Continent with thermal energy that is equivalent to the output of 1 million average sized thermal power plants. If the current ceases, it could lower the temperatures in northern Europe by ten degrees and, practically speaking, would bring a new Ice Age to half of the continent.

The change in ocean currents is a side effect of the warming that is filling the oceans with increasing quantities of fresh water as the polar ice caps melt. A slow down or a change of direction in the warm currents could have a more

According to some estimates, the so-called Spanish Flu of 1918 killed between 20 and 35 million people

devastating effect than the most destructive weapons that man has ever created.

NUCLEAR WAR. After North Korea officially joined the nuclear club – and given the serious signs that Iran also intends to become a member thereof – this subject has again become a topic of the day. According to military strategists, the likelihood of a global war with nuclear weapons that could eradicate life on Earth continues to diminish. Strict control over the armaments, and the death of the bipolar model in global politics, are guarantee enough of that. At the same time, however, the likelihood of nuclear weapons being used in a local conflict or terrorist attack is increasing.

SUPER VOLCANOES. The effect of super volcanoes is similar to the effect of being hit by an asteroid – millions of tons of ash in the atmosphere, a drastic drop in temperatures, and ice that would cover even parts of the tropics. The eruptions of super volcanoes, however, are phenomena that happen far more frequently than collisions with asteroid – on average they occur once every 50,000 years. The last such cataclysm was in Taupo, New Zealand 26,500 years ago. The most famous is Toba, which erupted on the island of Sumatra 74,000 years ago and left a 100 km crater. It is thought that just such a giant volcanic eruption caused the Permian mass extinction 251 million years ago.

That biological disaster, the greatest of its kind in the history of the Earth, caused the extinction of 96% of all marine species and more than two thirds of all land species.

BIOLOGICAL BOMB. A few years ago, the Austrian biologist Reinhard Stindl found popularity with his theory that there is a specific “evolutionary clock” that is ticking in all animal species, thus counting down their remaining time. Stindl postulates that the telomeres – special protective “caps” at the ends of chromosomes that prevent the untwisting of DNA – reduce in length with each successive generation. When their length falls below some critical point, the human race will experience a boom of various diseases – immune deficiency, cancer, impotence... This is the likely reason for the disappearance of the Neanderthals, which in turn made space for their younger cousins, the Homo sapiens. According to Stindl, the clock is ticking down to the last hours of the human race. The scientist admits that the probability of this happening during the next hundred years is relatively low. But if this calamity does happen, humans will become extinct.

GLOBAL PANDEMIC. During the 20th century humankind survived four major influenza pandemics, not to mention the AIDS that is still raging. The new century began with a short-term yet fearsome outbreak of SARS and the avian

influenza, the threat of which has still not died out. It is obvious that there will be new pandemics and that they will become even more devastating in light of advances in transportation, according to comments by the Italian virologist Michele Brienza. According to some estimates, the major influenza pandemic (the so-called Spanish Flu of 1918) killed between 20 and 35 million people. In those days, however, there were neither planes nor well developed public transportation. Yet if there is a new pandemic, it will not be fatal for our race – no virus ever kills all its hosts – but it will have a devastating impact on our lives.

BLACK HOLE. In the middle of the 1990s, when the Northrop-Grumman corporation was building its heavy ion collider in the Brookhaven Laboratory, some scientists warned that the machine could create matter that would reach such density as to become miniature black holes, i.e. that it would start swallowing up matter outside of itself. Such black holes could “eat up” not only the laboratory, but the whole planet without any hope of recovery. However, as the tests in Brookhaven began, it became clear that creating a black hole is still beyond the range of human ability. ■

¹ This article was sent to the publishers before December 21st. The editorial office apologizes to its readers if the end of the world has come in the meantime.

ПАЗАРУВАЙ С КРЕДИТНА КАРТА ОТ ЦКБ И ПЪТУВАЙ С БЪЛГАРИЯ ЕР!

- Гратисен период до 60 дни при пазаруване
- Безплатна застраховка при пътуване в чужбина
- Без такси при покупки в страната и чужбина

- 5% отстъпка при покупка на стоки с картата на борда на самолетите
- Безплатен превоз на два багажа, всеки с тегло до 23 кг, при полет с опериращ превозвач България Ер*
- 3% отстъпка от пълната стойност на самолетния билет при заплащането му с карта VISA „CCB – Bulgaria Air“ в България или на www.air.bg. Отстъпката е под формата на Cash Back по картата

* За да се възползваш от тази възможност, след покупката на самолетен билет с карта VISA „CCB – Bulgaria Air“ е необходимо да се свържеш с Call Center на България Ер на тел.: 02/ 40 20 400

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

BMW 3 Е КОЛА НА ГОДИНАТА В БЪЛГАРИЯ

Новата Серия 3 на BMW бе избрана за автомобил на 2013 година в България в традиционната анкета на Прес Авто Клуб – организацията на автомобилните журналисти у нас. 17-ото издание на класацията ще се запомни с най-големия брой гласували (45 журналисти) и с най-големия брой финалисти – цели осем автомобила. При финалния вот BMW Серия 3 изпревари Skoda Rapid и Renault Clio IV. Министърът на транспорта Ивайло Московски връчи най-престижната награда на тържествената вечеря в хотел „Шератон“.

Opel Ampera – първият предлаган в България plug-in хибрид – спечели наградата в категорията „екологичен автомобил на годината“ в ожесточена борба с Lexus GS450h.

Двете коли завършиха с равен до десетичната запетая сбор точки, в крайна сметка Opel надделя с две първи места повече в анкетите.

В категорията „многофункционален автомобил на годината“ новият компактен Ford V-Max с плъзгащи се задни врати надделя срещу Dacia Lodgy и Opel Zafira Tourer.

Hyundai Santa Fe е автомобил 4x4 на годината с неголям аванс пред Mazda CX-5.

Право да участват в конкурса имаха модели, въведени в продажба след предишното издание на конкурса. Кандидатите бяха оценявани по шест критерия с различна тежест (дизайн, задвижване, практичност, пътно поведение, безопасност и цена).

ПОСЛЕДНИТЕ ДЕСЕТ ПОБЕДИТЕЛИ:

- 2004 Toyota Avensis
- 2005 Skoda Octavia
- 2006 Citroen C4
- 2007 Ford S-Max
- 2008 Mazda 2
- 2009 Skoda Superb
- 2010 Opel Insignia
- 2011 BMW Серия 5
- 2012 Ford Focus
- 2013 BMW Серия 3

BMW 3 NAMED BULGARIA'S CAR OF THE YEAR

The new BMW 3 Series was chosen as automobile of the year for 2013 in Bulgaria by the annual survey of the Press Auto Club – the organization of Bulgarian automobile journalists. The 17th edition of the ranking will be remembered for the largest number of voters (45 journalists) and the most finalists – a total of eight cars. In the final vote the BMW 3 Series pulled ahead of Skoda Rapid and Renault Clio IV. Minister of Transportation Ivaylo Moskovsky awarded this most prestigious award during the official dinner at the Sheraton Hotel.

Opel Ampera – the first plug-in hybrid on the Bulgarian market – won the award in the “Ecological Car of the Year” category in a tough battle with Lexus GS450h. The two cars fin-

ished with an equal point total (up to the first decimal), but the Opel eventually won out because it had two more first place votes than its competitor.

In the category “Multi Purpose Vehicle of the Year,” the new compact Ford B-Max, with sliding rear doors, won over the Dacia Lodgy and the Opel Zafira Tourer.

Hyundai Santa Fe was named “4x4 of the Year” by a small margin over the Mazda CX-5.

All models introduced for sale since the previous edition of the competition had the right to participate. The candidates were evaluated according to six variously weighted criteria (design, drive, practicality, behavior on the road, safety and price).

THE LAST TEN WINNERS:

2004	Toyota Avensis
2005	Skoda Octavia
2006	Citroen C4
2007	Ford S-Max
2008	Mazda 2
2009	Skoda Superb
2010	Opel Insignia
2011	BMW 5 Series
2012	Ford Focus
2013	BMW 3 Series

Свършихме отлична работа в България

Д-р Андреа Кастроново, президент на BMW Group Central and Eastern Europe, през *Bulgaria ON AIR*

Г-н Кастроново, как се отразява кризата на автомобилния пазар като цяло?

Бих искал да се фокусирам повече върху Европа – континента с най-голям спад в автомобилния пазар до момента. Нашият регион – Централна и Източна Европа – обхваща страните от Полша до Кипър и Малта, общо 12 държави с около една трета от европейското население...

BMW продава около 45 000 автомобили в този регион...

Точно така. Този пазар, който надхвърляше 1 милион продажби, сега се е свил до около 700 000. От началото на тази година виждаме пазарен спад от около 5%. Любо-

питното е обаче, че на същия този свиващ се пазар премиум сегментът, в който ние оперираме, е нараснал с 5 на сто.

Изненадващ ли е този ръст? И това ръст за целия сегмент ли е, или само за BMW?

Целият сектор расте, но ние допринасяме най-много за този ръст и успяваме да запазим лидерската си позиция.

Вие сте работил за Michelin, Maserati, Ferrari, имате поглед и отвън. Защо според вас премиум сегментът продължава да расте в кризата и защо германската тройка – BMW, Mercedes и Audi – остава

на върха в него?

Има три причини за този растеж. Първо, въпреки трудностите все още има част от населението, които продължават да печелят добре, и един от начините да изразят своя успех е чрез покупката на луксозен автомобил. Втората причина са новите продукти, които фирмите предлагат. BMW например представи през последните 12 месеца новите Серия 1 и Серия 3...

Адаптирате ли своята маркетингова и развойна стратегия към условията на кризата?

Вие ме отвеждате към третата причина за нашия ръст – и тя е, че като екип ние свършихме много добра работа. Това важи особено много тук, в България.

Това е комплимент и за българските ви дилъри. Различно предизвикателство ли е да се оперира на един източноевропейски и балкански пазар?

Всеки регион си има своите особености. Ще ви дам пример с близък до вашия пазар – в Гърция. Там предизвикателствата са не само заради кризата, която всеки ден е в новините. Заради нови такси и промени в законодателството ни се наложи да сменим цените между шест и девет пъти само за една година. На другата крайност е Полша например, която има специфични нормативни изисквания, наподобяващи българската хомологация N1 – за ползване на данъчен кредит. През септември 2011 полското правителство реши да отмени тези преференции, които ползваха някои от конкурентите ни. Това ни даде допълнителен ръст.

Какво предстои в бъдеще, какви ще са пазарните тенденции? Вие направихте един удар в малкия сегмент с MINI. Ясно е, че няма да направите low cost автомобил, но какво все пак да очакваме от BMW?

Нека пак кажа, че луксозният сегмент расте като обща тенденция на пазара.

Наблюдава се обаче ръст и при най-ниския клас автомобили. Това е причината много производители да се обърнат към по-достъпните „бюджетни“ модели. Специално с MINI решихме да вземем една фантастична марка от 60-те години – нейното ДНК и характерни черти – и да я пренесем в модерните времена.

Притеснявате ли се от нашествието на марките от Изтока?

Автомобилният пазар става все по-глобален. При премиум сектора има някои специфики, заради които той е концентриран предимно при германски производители. Ясно е, че колкото повече играчи се появяват, толкова по-ожесточена ще бъде битката. Но ние сме готови за нея. ■

Д-р Андреа Кастроново (45) е президент на BMW Group Central and Eastern Europe от 2010. Прегу това е работил за Ferrari-Maserati, Renault, The Boston Consulting Group и Michelin.

Andrea Castronovo with Jose Mourinho. Dr. Castronovo (45) has been President of BMW Group Central and Eastern Europe since 2010. Before that he worked for Ferrari-Maserati, Renault, The Boston Consulting Group and Michelin.

We Have Done an Excellent Job in Bulgaria

Dr. Andrea Castronovo, President of BMW Group Central and Eastern Europe, spoke with *Bulgaria ON AIR*

Mr. Castronovo, what has been the impact of the crisis on the automobile market in general?

I would like to focus on Europe – the continent where the automobile market has recorded the greatest drop thus far. Our region, Central and Eastern Europe, includes countries from Poland to Cyprus and Malta, a total of 12 states that represent approximately one third of Europe's population...

BMW sells about 45,000 autos in this region...

This is true. This market, which used to exceed 1 million sales, has now shrunk to about 700,000. Since the outset of 2012, we have seen the market drop by about 5%. Yet it is interesting that the premium segment of this otherwise shrinking market (where we operate) has grown 5%.

Is this growth a surprise? Is it true for the whole segment or just for BMW?

The whole sector is growing, but we contributed the most to this growth and we still maintain our leading position.

You have worked for Michelin, Maserati

and Ferrari; you have a broad perspective. Why, in your opinion, has the premium segment continued to grow during the crisis, and why has the German trio – BMW, Mercedes and Audi – been able to retain their top positions?

There are three reasons for the growth. First, despite the hardships, there is still a segment of the population that has high earnings and one of the ways for them to express their success is by buying a luxury automobile. The second reason is the new products that are being offered by the automobile companies. For example, BMW presented the new Series 1 and Series 3 over the course of the last 12 months...

Do you adapt your marketing and development strategy to the conditions of the crisis?

With this question you bring me to the third reason for our growth – we have done a very good job working as a team. This is especially true for our operations in Bulgaria.

This is also a compliment for your Bulgarian dealers. Does operating on the Eastern European and Balkan market pose a different challenge?

Every region has its peculiarities. I will give

“The growth of the luxury segment is a general trend on the market. Yet there is growth in the lowest class of cars, too”

you an example of a market that is very similar to yours: Greece. The challenges there are not only a result of their crisis, which is in the news everyday. Because of new fees and changes in legislation, we were forced to change our prices six to nine times within just one year. Poland, on the other hand, is at the opposite extreme; it has specific legal requirements that resemble Bulgaria's homologation N1 – for using tax credits. In September 2011, the Polish cabinet decided to repeal the preferences that had benefited some of our competitors. This helped us to achieve additional growth.

What is in store for the future? What will the market trends be? With the MINI, BMW made a breakthrough in the compact segment. It is obvious that you are not going to make a low cost automobile, but what should we expect from BMW?

I will say again that the growth of the luxury segment is a general trend on the market. Yet there is growth in the lowest class of cars, too. This is the reason why many manufacturers turned to more affordable, budget-friendly models. Especially with MINI, we decided to take a fantastic brand from the 1960s – its DNA and characteristic features – and transfer it into our modern times.

Do you have concerns regarding the invasion of brands from the East?

The automobile market is becoming a global market. However, there are some specifics in the premium segment, which is why it is mainly concentrated among German manufacturers. It is clear that the more players there are on the market, the more fierce the battle for customers will be. But we are prepared for it. ■

ЖЕРТВА НА МОДАТА

Renault Clio изглежда нещо повече от това, което е.
И е нещо повече от това, което очаквате

Текст ДРАГОМИР ПОПОВ / Фотография RENAULT

Някога автомобилите бяха по-искрени. Малолитражките винаги изглеждаха безобидни, но симпатични; семейните машини – надеждни и скучни; спортните коли – гръзки и зловни. Но това остана в миналото. Сега предизвикателният дизайн е във всички класове – от този на Ferrari и Lamborghini до машините, създадени да превозват бешка количка и пазарски чанти. И човек просто няма как да разбере по външния вид с какво си има работа.

ЧЕТВЪРТТО ПОКОЛЕНИЕ на Renault Clio е пълноправен член на тази „нова“ вълна в автомобилостроенето. Корените му водят до 2010 година и концепта DeZir, който трябваше да върхнови всички бъдещи разработки на френската компания. Clio е първата от тях, а втората излезе предпремиерно под формата на Fluence

фейслифт. Най-общо казано, новият дизайн на Renault ще се разпознава по гигантската радиаторна решетка, спускаща се чак до основата на фаровете, и огромното лого на Renault, което сякаш виси във въздуха. Останалото е ясно – задължителните вече за всички LED светлини, изтеглени назад фарове, мускулести форми, намръщен поглед и – пълна новост за Clio - скрити в задната колонка външни гръжки на вратите.

Последното решение ясно подсказва, че Renault няма да пуска на пазара версия с три врати на своя хечбек – разумен метод за намаляване на производствените разходи. Впрочем това едва ли ще е проблем - италианците взеха подобно решение много отдавна, а те определено разбират от дизайн.

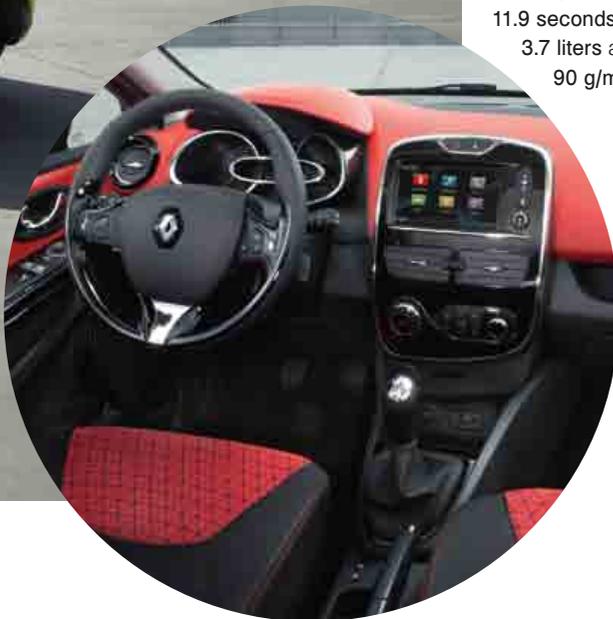
ПЪРВОНАЧАЛНО CLIO ще се предлага с четири двигателя, но по-интересни са двата по-мощни. Бензиновият TCe 90 е изключително тих за това, което представлява – миниатюрен трицилиндров агрегат с турбо – но му липсва въртящият момент на dCi 90. Мощността на двата мотора е идентична, но 1.5-литровият дизел има почти двойно по-голям въртящ момент. С него можете да се забавлявате по напълно неподозиран начин. Да, Renault са запазили живота в Clio. Накъдето и да поемете, връзката между колелата и волана ще остане все така директна. Дори при по-висока скорост шасито е така добре настроено, че ви кара да повярвате в собствените си шофьорски умения. Хубавото е, че Clio продължава да е все така послушно, а мощността от 90 конски сили – все така незастрашаваща живота.

Renault Clio 1.5 dCi

4-цилиндров турбодизелов двигател
1461 куб. см работен обем
90 к. с. максимална мощност
220 Nm макс. въртящ момент
181 км/ч максимална скорост
11.9 секунди от 0 до 100 км/ч
3.7 литра среден разход на 100 км
90 г/м емисии CO₂

4-cylinder turbo-diesel engine
1,461 cubic cm working volume
90 hp maximum power
220 Nm maximum torque
181 km/h maximum speed
11.9 seconds from 0 to 100 km/h
3.7 liters average consumption per 100 km
90 g/m emissions CO₂

ЗА СЪЖАЛЕНИЕ НОВОТО Clio не се предлага с шестскоростна предавателна кутия. Но трансмисията с пет предавки е достатъчно добра, а срещу доплащане е наличен и автоматик.

Дизеловият двигател, оборудван с класическата механична трансмисия, е способен на среден разход от 3.7 литра за 100 км. А какво по-приятно от удобен, но и икономичен автомобил, който предразполага към продължително шофиране? Интериорът е свеж и в различните нива на оборудване може да бъде съчетан с външния цвят. Ако се придържате към консервативната линия, всички цветни детайли могат да бъдат поръчани черни (нали Коко Шанел казваше: черното засенчва всички други). Кои е консервативен сега? ■

Auto On Air

Всичко, което трябва да знаете за автомобилите.

- Видеотестове на нови модели.
- Технологични новости.
- Полезни съвети.
- Автомобилна икономика.

www.autoonair.bg

Auto On Air

We love Autos

A VICTIM OF FASHION

The Renault Clio appears to be something more than it is, yet it is still something more than you might expect.

Text by DRAGOMIR POPOV / Photography RENAULT

Once upon a time cars were more sincere. Those with small engines always looked harmless but nice; family cars were reliable but boring; sports cars were bold and fierce. But now this is all in the past. Today provocative designs can be found in all classes – from Ferraris and Lamborghinis to cars designed to carry baby carriages and shopping bags. And you cannot tell by their external appearance what you are dealing with.

THE FOURTH GENERATION Renault Clio is a full member of this “new” wave in automobile manufacturing. Its roots go back to 2010 and the DeZir concept that was supposed to inspire all of the French company’s future developments. Clio is the first of them, and the second was introduced in advance under the form of a Fluence facelift. Generally speaking, Renault’s new design language is distinguished by its gigantic front grill that stretches all the way to the bottom of the headlights and the huge Renault logo, which seems to hang in midair. The rest is clear – the now obligatory LED running lights, drawn back headlights,

muscular forms and a frowning look, as well as a complete novelty for Clio – hidden external door handles that are integrated into the C-pillar.

This last decision clearly suggests that Renault will not launch a three-door version of its hatch-back – a reasonable method of reducing production expenses. In fact this is hardly a problem; the Italians made this decision a long time ago and they definitely know about design.

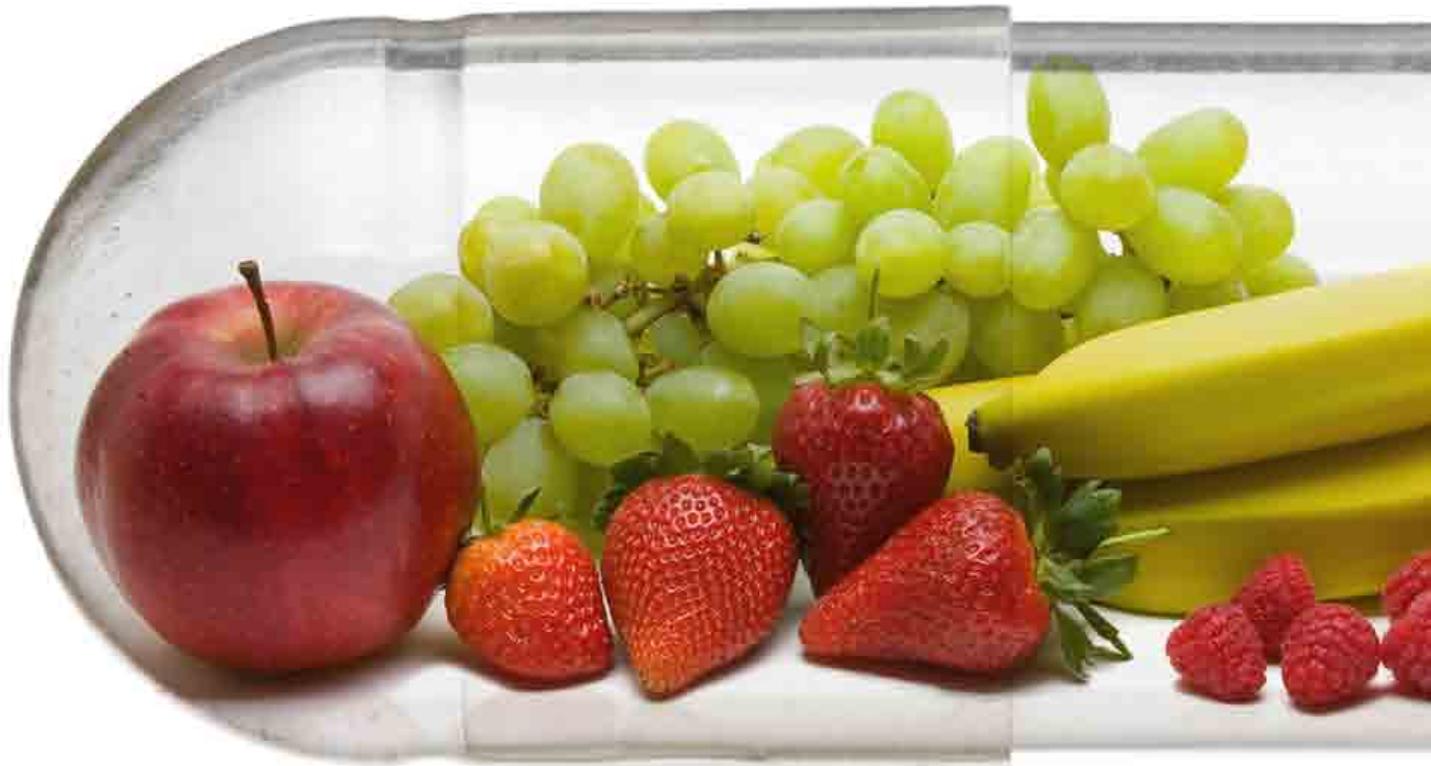
INITIALLY CLI0 will be offered with four engines, but the two more powerful ones are the most interesting. The petrol TCe 90 is extremely silent for its design (a miniature three-cylinder turbo unit), but it lacks the torque of the dCi 90. The power of the two engines is identical, but the 1.5 liter diesel engine has almost twice the torque. You can have fun with it in a totally surprising way. Yes, Renault has maintained Clio’s liveliness. No matter where you are heading the connection between the tires and the steering wheel will always be direct. Even at higher

speeds the chassis is so well attuned that it will make you believe in your own abilities as a driver. The good thing is that Clio continues to be as obedient as ever and the 90-horsepower engine is non-life threatening.

UNFORTUNATELY, THE NEW Clio is not being offered with a six-gear gearbox. But the five-gear transmission is good enough and, at an additional cost, you can have an automatic.

The diesel engine, equipped with the classic manual transmission, is capable of consuming an average of just 3.7 liters per 100 km. What could be more pleasant than a comfortable but economic automobile that predisposes the driver to spend extensive hours driving? The interior is fresh and, depending on the amount of extras, it can be matched with the car’s exterior. If you stick to the conservative line, all colorful details can be ordered in black (it was Coco Chanel who used to say “black overshadows all the rest”). Who is conservative now? ■

ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ

На пазара вече има хиляди хранителни добавки, много от които – с твърде съмнителна полза. *Bulgaria On Air* подбра осем, от които наистина имате нужда

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Аптеките са пълни с всевъзможни таблетки, които уж ни направят по-здрав, енергични и красиви. Далеч не всички от тях обаче съдържат това, което твърди опаковката им; и далеч не всички са ни необходими в степен, в която искат да ни убедят производителите им. От друга страна, някои хранителни добавки могат да коригират празнините в диетата ни, оставени от съвременния начин на живот. *Bulgaria On Air* подбра осем вещества, от които наистина имаме нужда. Можете да си ги набавите и от таблетки, и по естествен път.

ЖИВОВЛЯК. Вероятно сте чували от баба си за лечебните свойства на тази билка, чиито листа спират кръвотечението. Но напоследък тя се превръща в глобална мания, след като се оказа, че една от разновидностите ѝ (т.нар. пясъчен живовляк, *Plantago Arvensis*) помага отчетливо за намаляване на нивата на кръвната захар и подобрява инсулиновата реакция. Освен всичко другото билката потиска грелина - хормона на глада.

Има го: в самото растение, някои производители на зърнени закуски вече го добавят към продуктите си.

ВИТАМИН С. Добре известно е антивъзпалителното му действие, поради което е отлично средство при настинка и грип. Но освен това аскорбиновата киселина помага при всякакви травми, водейки го по-бързо заздравяване на раните. Добре е

да се взема профилактично след тренировки, защото предпазва клетките от опасните свободни радикали, появяващи се при физическо натоварване. Подпомага и производството на колаген – ключовото вещество в сухожилията и ставите ви.

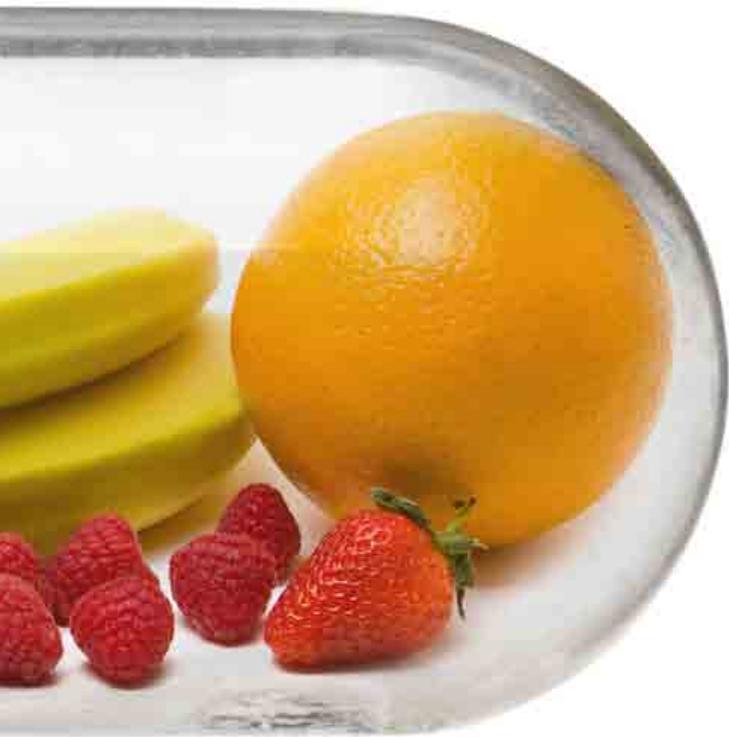
Има го: в цитрусовите плодове, чушките (особено лютиите), зелевите растения.

МАГНЕЗИЙ. Този минерал има пряко въздействие върху отделянето на адреналин в организма. Хората, които страдат от недостиг на магнезий, отделят повече адреналин и като цяло изпитват по-силен стрес от останалите. Употребата му действа благоприятно срещу депресии и други психически разстройства.

Има го: в бадемите, черния и червения боб, някои видове миги.

КВАРЦЕТИН. Това съединение е познато на медицината почти от два века. Кварцетинът е мощен антиоксидант, който не само намалява риска от ракови заболявания, но и има отчетлив ефект върху физическата ви издръжливост. Американското издanie на Men's Health наскоро цитира изследване на Университета на Южна Каролина, според което мъже, приемали кварцетин, могат да карат колело средно с 13% по-дълго от останалите.

Има го: в кресона (най-висока концентрация), червения лук, повечето горски плодове, сладките картофи.

Мъже, приемали кварцетин, могат да карат колело средно с 13% по-дълго от останалите

РИБЕНО МАСЛО. Подходящо при проблеми със съречната дейност, защото е много богато на ключовите омега-3 мастни киселини и увеличава количествата на така наречения „добър“ холестерол в организма, намалявайки кръвното налягане. Освен това подобрява мисленето и помага при борба с инфекции.

Има го: във всички риби, но най-вече в сьомгата и рибата тон.

S-АДЕНОЗИЛ МЕТИОНИН. Позната още като SAME и AdeMet, тази синтетична версия на едноименната аминокиселина действа също толкова ефикасно срещу депресии и потиснатост, колкото и силните антидепресанти, доказва скорошно изследване на Harvard Medical School. Помага също при болки в ставите и възпаления.

Има го: Всъщност се образува в тялото ви след ядене на месо и салати.

EGCG. Съкращение от Epigallocatechin gallate, това съединение силно подпомага изгарянето на мазнините в тялото и води до отслабване. Експериментално е доказано полезното му въздействие върху някои видове рак (на простата, червата и мозъка), в момента се провеждат клинични изпитания и върху болни от СПИН с обнадеждаващи резултати.

Има го: в зеления чай.

ЛИКОПЕН. Един от най-силните антиоксиданти, който има доказано превантивно въздействие върху образуването на ракови клетки. Проведено в САЩ изследване наскоро показва например, че редовната консумация на ликопен намалява риска от рак на простатата при мъжете с почти 50 на сто.

Има го: най-вече в домати (не се разрушава при готвене, така че спокойно можете да си го набавите и от спазети болонезе). ■

И ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красиви усмивки в EO Dent и решете своите здравословни проблеми за една седмица в България.

Посрещане, настаняване в 5 звезден хотел и цялостна грижа за Вашата усмивка – от изобяване до имплантология, 3D-диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. Всичко това е реалност в дентални клиники EO Dent.

Вече 10 години – опит, доверие и сигурност.

EO Dent е клиниката, която преобрази усмивката на **Силвестър Сталоун** и на още много други известни личности.

Клиниката има богат опит с организиран дентален туризъм с групи от Италия, Гърция, Испания, Кипър и други страни.

Благодатна, здрава и успешна Нова Година!

"EO Dent" ще работи и през празничните дни

Очарована съм от екипа на EO Dent. Работя в чужбина. Препоръчаха ми ги познати и бих ги препоръчала на всички които искат да имат хубава усмивка.

Tanya Uzunova

I'm delighted with the team of EO Dent. I work abroad. Some of my friends recommended it and now I would recommend it to anyone who wants to have a beautiful smile.

Tanya Uzunova

EO DENT and Dental Tourism in Bulgaria

Treat yourselves to a beautiful smile at EO DENT and find a solution to your health problems during one week in Bulgaria.

Meeting you at your arrival, accommodation in a 5-star hotel and complete care for your smile – from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions – all this is a reality in the EO DENT dental clinics.

Already 10 years of experience, confidence and security.

EO DENT is the clinic that transformed **Sylvester Stallone's** smile – and many other celebrities, too.

The clinic has extensive experience with organized dental tourism including groups from Italy, Greece, Spain, Cyprus, and other countries.

Have a prosperous, healthy and successful New Year!

EO Dent will be open during the holidays

www.eo-dent.com info@eo-dent.com facebook.com/EOdent
за контакт/ contact: +359 888 46 46 68 - +359 888 615 487

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

**Пътувай комфортно
на крилете на България Ер**

Travel with comfort on the wings
of Bulgaria Air!

Новият Ембраер 190

- ✈ 8 места бизнес класа
- ✈ Конфигурация на седалките, осигуряваща простор
- ✈ Две двойни седалки на ред

Трупайте точки с програмата ни за лоялни клиенти
Collect points with our frequent flyer program

FLY MORE

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

www.facebook.com/bgair

www.twitter.com/BulgariaAir

plus.google.com/u/0/b/113126356516875045098/

www.youtube.com/user/FlyBulgariaAir

www.foursquare.com/bulgariaair

ADDED VALUE

Zillions of dietary supplements are already on the market, some of which are very questionable. So *Bulgaria On Air* picked eight that will definitely benefit you.

Text by KALIN ANGELOV / Photography by SHUTTERSTOCK

Pharmacies are full of all kinds of pills that are supposedly produced to help us become more healthy, energetic and beautiful. However, not all of these pills contain the ingredients that are described on their packaging, nor are all of them as necessary as their manufacturers want us to believe. On the other hand, some food supplements can make up for the deficiencies in our diet that result from our modern way of life. *Bulgaria On Air* picked eight substances that truly are necessary. You can get them naturally or from pills.

PLANTAIN. You have probably heard your grandmother talk about the curative properties of this herb whose leaves stop bleeding, but it recently became a global mania when it turned out that one of its varieties (known as *Psyllium* or *Plantago Arenaria*) demonstrably helps to reduce blood sugar and improve reactions to insulin. And besides this, the herb curbs Ghrelin – a hormone that causes hunger.

Where you can find it: in the plant itself and in some cereal products, thanks to producers who are already adding it.

VITAMIN C. Its antiseptic properties are well known and they are precisely the reason why it is an excellent remedy for the cold and flu. In addition, however, the ascorbic acid helps treat all kinds of injuries by accelerating their healing. You will do well to take it after training because it protects your cells from dangerous free radicals that are produced during physical exertion. Vitamin C also aides the production of collagen – the key substance in your tendons and joints.

Where you can find it: in citrus fruits, peppers (especially chili peppers), and plants from the cabbage family.

MAGNESIUM. This mineral directly affects the production of adrenalin in our bodies. People who suffer from magnesium deficiency produce more adrenalin and, as a whole, experience greater stress than others. Taking magnesium also has beneficial effects against depression and other mental disorders.

Where you can find it: in almonds, black beans, red kidney beans and in certain kinds of mussels.

QUERCETIN. This composition has been known to medicine for nearly two centuries. Quercetin is a strong antioxidant that not only lowers the risk of cancer, but also significantly increases your physical tenacity. The US magazine *Men's Health* recently cited research from the University of South Carolina, according to which men who regularly take quercetin can, on average, ride a bicycle 13% longer than those who don't.

Where you can find it: in watercress (this is where it has the highest concentration), red onion, most wild berries and sweet potatoes.

FISH OIL. This is helpful for fighting problems related to the function of the heart because it is very rich in key Omega-3 fatty acids, and it also increases the quantities of the body's so-called "good" cholesterol by lowering blood pressure. Additionally, it improves brain activity and

helps the body fight off infections.

Where you can find it: in all fish, but especially in salmon and tuna.

S-ADENOSYL METHIONINE. This substance, also known as SAME and AdeMet, is the synthetic version of the amino acid of the same name and is as effective against depression and moodiness as strong antidepressants, according to recent research by Harvard Medical School. It also helps fight infections and joint pain.

Where you can find it: it is actually naturally produced by your body after you consume meat and salads.

EGCG. An abbreviation of Epigallocatechin gallate, this composition has definite fat-burning properties and helps your body get slimmer. Its beneficial effect against some varieties of cancer (prostate, intestines and brain) has been experimentally established; it is now being clinically tested on AIDS patients and is showing promising results.

Where you can find it: in green tea.

LYCOPEN. This is one of the strongest antioxidants with proven preventive effects against the formation of cancer cells. A US research study recently proved that the regular consumption of lycopene lowers the risk of prostate cancer in men by almost 50%.

Where you can find it: primarily in tomatoes (and because it is not destroyed during cooking, you can easily obtain it from Spaghetti Bolognese, too). ■

Врагът в кухнята

Замразените полуфабрикати често са по-полезни от домашно приготвената храна, установиха британски учени

Текст АСЯ ДИМИТРОВА
Фотография SHUTTERSTOCK

Неочакваните резултати от британско научно изследване хвърлиха сянка върху основните ни схващания за храненето – и разяриха най-прочутите готвачи на Острова. Според учените излиза, че домашно приготвената храна често е по-вредна за нас от замразените полуфабрикати, предлагани от супермаркетите.

Заключението на експертите от Нюкаслския университет, публикувано в The British Medical Journal, е, че досега никои не е обръщал достатъчно внимание на рецептите в готварските книги и специализираните телевизионни предавания. Повечето хора приемат за даденост, че домашното готвене е по-здравословно, но в много от изследваните рецепти всъщност се съдържат повече калории и наситени мазнини, но по-малко полезни фибри, отколкото в подготвените за приготвяне в микровълновата полуфабрикати.

Изследването на Мартин Уайт и колегите му обхваща 100 рецепти на най-прочутите британски готвачи, като телевизионната звезда Джейми Оливър, Найджела Лоусън и Хю Фърнли-Уитингстъл. Тези рецепти са сравнени със същия брой произволно избрани полуфабрикати от популярни търговски вериги.

В книгата на Оливър 30 Minute Meals на пример има рецепта за обикновен сандвич с кюфтета, туршия от зеле и салатата за четирима, в която единичната порция доближава 1000 килокалории. Спагетите на Джейми със сметанов сос и печеният му свински стек се въртят около 1300-1400 ккал и съдържат близо 200 грама мазнини. Докато най-калоричната от стоте изследвани полуфабрикатни храни се оказала пиле със сметанов сос и ориз, съдържаща 870 ккал.

Учените уверяват, че целта им не е да дискредитират готвачите, а да ги подтикнат да обръщат внимание не само на вкуса, но и на хранителните показатели на рецептите си, като обозначават по-вредните и препоръчват да не се приготвят твърде често. ■

The Enemy in the Kitchen

British scientists have established that frozen, prepared foods are, in many cases, healthier than home-made meals.

Text by ASSIA DIMITROVA / Photography SHUTTERSTOCK

The unexpected results of British scientific research cast a shadow of doubt on our foundational beliefs about eating – and have enraged the most famous chefs on the Island. According to the scientists, home-made food is often less healthy for us than the frozen ready-made meals that are sold in the supermarkets.

The conclusion of the experts from Newcastle University, published in The British Medical Journal, is that nobody has hitherto paid enough attention to the recipes in the cook books and on the TV cooking shows. Many people take it for granted that cooking at home is healthier, but many of the recipes examined during the research actually contained more calories and saturated fats and fewer useful fibers than the ready-made meals that can be heated-up in your microwave.

The research by Martin White and his colleagues covers 100 recipes from top British chefs, such as TV stars Jamie Oliver, Nigella

Lawson and Hugh Fearnley-Whittingstall. These recipes were compared to the same number of randomly selected prepared meals from popular retail chains.

In Oliver's book 30 Minute Meals, for example, there is a recipe for a simple sandwich with meatballs, pickled cabbage and salad for four people, where each portion approached 1,000 kcal. Jamie's spaghetti with creamy sauce and his roasted pork chop contain almost 200 grams of fats, while the most calorie-rich meal among the selected ready-made foods turned out to be chicken with creamy sauce and rice, which contained only 870 kcal.

The scientists assure us that their goal is not to discredit the chefs, but to force them to pay attention not only to the taste, but to the nutritional properties of their recipes as well, by identifying those that are less healthy and recommending that people not to prepare them too often. ■

ПРОФЕСИОНАЛИЗМЪТ В ОХРАНАТА

Брониран ескорт

– самолет, хеликоптер и висок клас бронирани луксозни автомобили

Персонална охрана

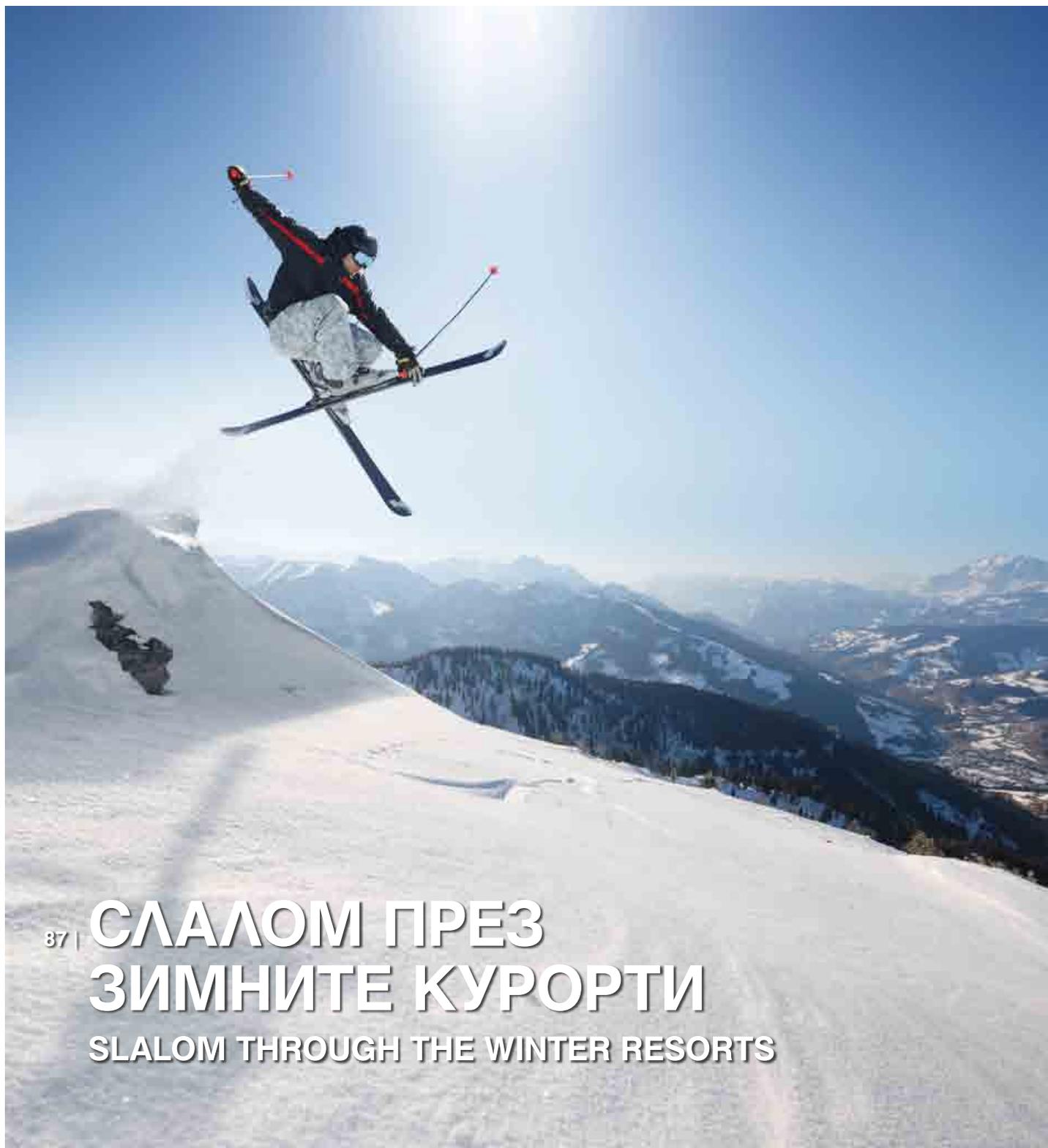
Персонална ВИП охрана за физически лица

1000 София, ул. Врабча 8, Т: 02/ 932 71 36, www.sarksecurity.com

SARK
GROUP

SECURITY

87 | **СЛАЛОМ ПРЕЗ
ЗИМНИТЕ КУРОРТИ**
SLALOM THROUGH THE WINTER RESORTS

96 | **ПРЕДИЗВЕСТЕНО ГЛАВОБОЛИЕ**
A HEADACHE FORETOLD

105 | **ВОДАТА НА ЖИВОТА**
THE WATER OF LIFE

АФИШ

Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
януари

КИНО

ЛИНКЪЛН // Още една разтърсваща роля на Даниъл Дей Люис (след „В името на отца“ и „Ще се лее кръв“), която го прави основен претенгент и за предстоящите награди „Оскар“. Лентата на Стивън Спилбърг разказва за последните четири месеца от живота на най-популярния американски президент – от развързката в Гражданската война до убийството му в театър „Форг“. Едно от киносъбитията на годината, филмът донесе 85 млн. долара приход само за първия месец.

По кината от 25 януари

СПОРТ

ЕВРОПЕЙСКА КУПА ПО СКИ // В края на януари Пампорово за втора поредна година ще бъде домакин на Европейската купа по ски – този път в дисциплината гигантски слалом за жени. Немалко утвърдени имена в женските ски ще гойдат за стартове в края на януари, а от ръководството на курорта планират да превърнат международните състезания в практика, като вече са подадени документи и за домакинство на Световната купа по ски.

23 и 24 януари, Пампорово

РОМАН

МОМЕНТЪТ // Най-добрият роман на шумелия американско-ирландски писател Дъглас Кенеди излезе и на български. „Моментът“ е разказ за приятелство и предателство. Действието ни отнася в Берлин, в годините преди преди падането на Стената. Томас Несбит е писател, който живее уединено, опитвайки се да преглътне края на дългогодишния си брак. Докато една сутрин не получава колет от тайнствена жена, белязала миналото му с кратка и страстна любовна афера.

Издателство „Колибри“

EN

CINEMA

LINCOLN // Another stunning performance by Daniel Day-Lewis (well-known for *In the Name of the Father* and *There Will Be Blood*) has made him one of the prime nominees for the upcoming Oscar awards. Stephen Spielberg's film depicts America's most popular president during the final four months of his life - beginning from the conclusion of the Civil War up to his assassination in Ford's Theater. One of the top releases of 2012, the movie's revenues reached 85 million dollars during its first month alone.

Coming to theaters on January 25

SPORTS

EUROPEAN SKI CUP // For the second year in a row Pamporovo will host a European Ski Cup event. This time it will be the Women's Giant Slalom at the end of January. Many well-known female skiers will arrive for the starts at the end of January. The resort managers are planning to turn this into a tradition, and have already submitted their application to host the World Ski Cup.

January 23-24, Pamporovo

NOVEL

THE MOMENT // The best novel by Douglas Kennedy, the popular Irish-American writer, has been released in Bulgarian. *The Moment* is a tale of friendship and betrayal. The plot takes us to a Berlin where the Wall is still standing tall. Thomas Nesbit is a writer living a solitary life while trying to get over the end of his lengthy marriage. Until one morning, that is, when he gets a package from a mysterious woman who had left him scarred from a short but passionate love affair.

Colibri Publishing House

Events and things that will be discussed in January

POSTER

ДОКУМЕНТАЛИСТИКА

МАРАТОН // Сензационно разкритие от архива на Държавна сигурност за прословутата операция „Маратон“ – кражбата на оригинала на „История славянобългарска“ от Зографския манастир. Авторът Христо Христов твърди, че две десетилетия по-късно е намерил отговора на една от големите загадки на близкото минало. Загълбочен и обективен анализ на едно от най-спорните събития от края на социалистическата епоха.

Издателство „Сиела“

ИЗЛОЖБА

САЛВАДОР ДАЛИ // Софийската експозиция разкрива една малко позната страна на испанския гений – вдъхновена от ренансовата поетика на Пиер дьо Ронсар („Любовите на Касангра“) и от садистичните видения на граф Лотреамон („Песните на Малдолор“). В тези два цикъла литографии Дали използва своя знаменит „параноично-критически“ метод, включващ достигане на халюцинация и транс, за да отключи и визуализира образите от текста в съзнанието си.

До 31 януари, Галерия за модерно изкуство, София

КЛАСИКА

БРАМС И ДВОРЖАК // Амбициозната програма на Софийската филхармония ще продължи и през януари с няколко забележителни концерта. Сред тях е този на 10 януари, когато гостуващият диригент Йон Чил Ли и солистът Александър Князев ще представят Концерта за цигулка и виолончело от Брамс и симфония „Новият свят“ на Дворжак. Концертът е част от цикъла „София, култура, Европа“, подкрепящ кандидатурата на града за Европейска столица на културата 2019.

10 януари, София, Зала „България“

EN

DOCUMENTARY

MARATON // A sensational discovery was made in the National Security archives (under the codename “Maraton”) about the theft of the original “Istoria Slavianobulgarska” from the Zografski monastery. Two decades after the theft, author Hristo Hristov claims to have solved one of the biggest cases of the recent past. This is an in-depth, objective analysis of one of the most discussed events from the end of the Socialist regime.

Ciela publishing agency

EXHIBITION

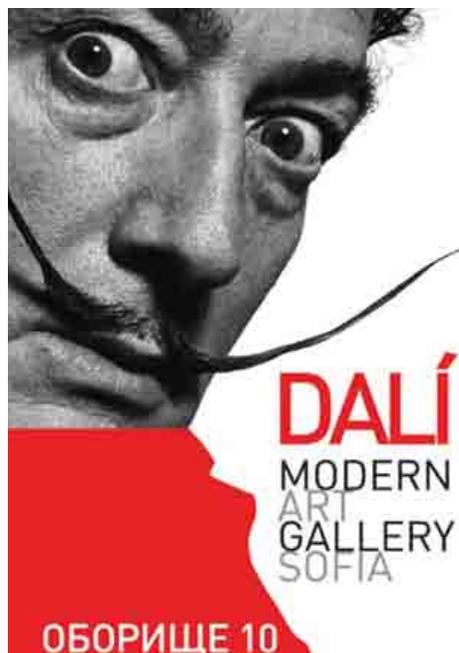
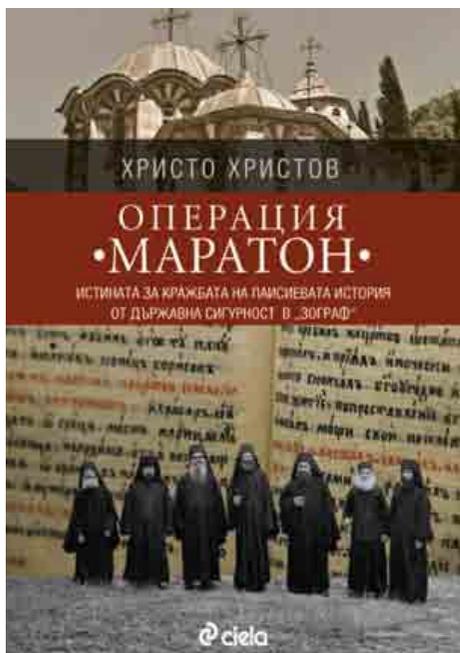
SALVADOR DALI // The exhibition in Sofia reveals the lesser-known side of the Spanish genius - art inspired by the poetry of Pierre de Ronsard and the sadistic visions of Count Lautreamont. In these two series of lithographs, Dali uses his renowned paranoiac-critical method, including hallucinations and trances, to unlock and visualize the concepts in his mind.

Until January 31, the Gallery of Modern Art, Sofia

CLASSICS

BRAHMS AND DVORAK // The Sofia Philharmonic's ambitious program will run throughout the month of January and include some exceptional performances. For example, on January 10 guest conductor Young Chil Lee and soloist Alexander Knyazev will perform the Double Concerto for Violin and Cello by Brahms and New World Symphony by Dvorak. The concerto is part of the “Sofia, Culture, Europe” series, which supports the capital's initiative as a candidate for the European Capital of Culture 2019.

January 10, Bulgaria Hall, Sofia

Текст АСЯ ДИМИТРОВА / By ASSIA DIMITROVA

СЛАЛОМ ПРЕЗ ЗИМНИТЕ КУРОРТИ

Ски-сезонът: скрити перли, изгодни алтернативи в луксозни дестинации, любопитни новости

Текст ТЕОДОР ЦЕКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Рука във Финландия е смайващо красиво място
Finland's Ruka is an astonishingly beautiful place

Правилният избор на зимен курорт е половин победа в стремежа към перфектна ски ваканция. И понеже често се оказва сложен пъзел между цена и качество, специализирани агенции търсят оптималното сечение. Около цифрите могат да се открият изгодни алтернативи в луксозни дестинации или скрити „бижута“. Bulgaria On Air се нае да селектира най-добротото за зимен сезон 2012-2013.

В НАЧАЛОТО БЕ ЦЕНАТА. В традиционния си годишен доклад Post Office Travel Money изследва 27 курорта от Европа и Северна Америка през сумарната стойност на карта, наем на екипировка, ски-училище, храна и напитки. Най-лек натиск върху портфейла оказват Банско, словенският Кранска гора, австрийският Елмау, италианският Ливиньо, Солдеу в Андора и финландският Рука.

Впрочем класацията отчита не абсолютните стойности, а съотношението цена/качество. Това обяснява защо пред подходящия за младежи австрийски Майрхофен под №6 и №7 се нареждат два курорта със световно реноме. В италианските Сестриере и Червиния разходите за 6 дни (без хотел) са изчислени на 520-540 евро.

СКИ НАСРЕД МЛЕЧНИЯ ПЪТ. Сестриере е традиционна арена на състезания от Световната купа в алпийските дисциплини и сърце на така наречения Млечен път (Via lattea). Районът, приел зимната олимпиада в Торино 2006, свързва около 200 писти с обща дължина 400 км в 7 курорта (включително и един френски). Сред плюсовете на Сестриере са и нощни ски на изкуствено осветление. От своя страна Червиния е съвсем близо до Швейцария и дели една ски зона с тузарския Цермат край емблематичния връх Матерхорн.

Сайтът TripAdvisor чрез TripAdvisor Ski изследва 43 популярни ски дестинации в Европа, като добавя и цената на хотелска стая. Един ден в Червиния е изчислен на 258 евро (без спането излиза 85.5, или 513 евро за шест дни).

Най-скъпо е във френските Мерибел и Куршевел – 440 евро за ден. Следват пет швейцарски курорта в диапазона 435-390 евро (Санкт Мориц, Вербие, Гшаад, Цермат, Клостерс), плюс два австрийски (Ишгъл, Санкт Антон) и два френски (Вал д'Изер, Тин) – от 347 до 323 евро за ден.

ВУЛКАНИ И БАНСКО. Най-евтин вариант е активният вулкан Етна на остров Сицилия. Ако там случите на сняг, удоволствието излиза по 122 евро на ден. В десетката по ниски цени (от 130 до 210 евро) са Банско, Кранска гора, испанските съседи в Пиренеите Астун и Канданчу, четири германски, френският СерШевалие.

Търсачите на нови склонове могат да обмислят баварските по границата с Австрия. В страни от утвърдените и изискващи по 205 евро на ден Гармиш-Партенкирхен и Оберстдорф се крият три перли. В Берхтесгаден с околния биосферен резерват (210 квадратни километра) и в Шпицингзее на едноименното езеро цената е 170-180 евро. Лензгис е почти непознат извън Германия, но неслучайно е създад звезди като Мартина Ертл, Хилге Герг и братовчедка ѝ Анемари Герг.

Най-евтин вариант е активният вулкан Етна на остров Сицилия. Ако случите на сняг, удоволствието излиза по 122 евро на ден

МАЛКИ БРАТЧЕТА. Край прочутите курорти има неизвестни, осигуряващи достъп до същите писти при по-евтин престой. В Австрия, например, Зьол споделя огромна зона с култовия Кицбюел и неговата AllStarCard (48 евро за ден или 254 за седмица) гарантира към 1000 км трасета. В района Цилертал ритъма диктува купонджийският Майрхофен, но чрез Zillertaler Superskipass (88 евро за два дни, 244 за седмица) може да покриете 671 км писти и от близките Хохфюген или Калтенбах. С подобни условия, цени и отлична за семеен отгих е зоната Серфаус-Фислагус.

Дори в Швейцария има центрове, скрити за световния радар. Ангермат и Сегрун формират Gotthard Oberalp Arena с пълна гама за любителите на ски, сноуборд и фрийстайл, картата за възрастни струва 101 франка за два дни или 274 франка за седмица. Ако имате време и възможност да разширите територията, Surselva Skipass (335 франка седмично) включва близката зона Flims/Laax с писти по всички стандарти и младежка атмосфера.

ПЕТ ЗВЕЗДИ. Бижутото на Франция е Les Trois Vallees – Трите долини, където са приютени най-скъпите курорти Мерибел, Куршевел и Вал Торанс. Околни живописни и осезаемо по-евтини за престой селца дават възможност да използвате пистите в цялата зона (6-дневна карта струва 260 евро, или по 208 за деца и семейства). Съвсем в центъра е Сен-Мартен дьо Белвил, известно със запазената автентичен вид. На 30-40 минути с автомобил е Валар, около което има и 150 км съвсем прилични писти. Покрива ги картата Galibier-Thabor (34 евро на ден, 170 за 6 дни), а с допълнителна такса от 22 евро дневно можете да използвате всички писти от голямата Мориен (включително най-високият курорт в Трите долини – Вал Торанс, 3562 м).

Долината на Шамони по връх Монблан приютава много селца с прилежащи писти и достъп до голямата зона. Откроява се градчето Лез Уш с 55 километра, включително и трасе за спускане от Световната купа, и 6-дневна карта за 185 евро. По най-високите писти в Европа се кара с Mont Blanc unlimited pass (6-дневна карта за 266 евро).

Ако търсите алтернативи на Сестриере в Млечния път, италианският избор следва да е Соз г'Улкс, но има и изгоден френски – Монженевр, а картата за всичките 400 км писти от Via Lattea струва 231 евро за 6 дни.

НОВОСТИ ЗА СЕЗОНА. Куршевел осигурява сигурността на децата чрез Magnestick Kid system – протектор на гърба, но и с врагдена метална пластина, залепваща чрез магнит за облегалките на лифтовете. За изобретение на сезона претендира и Resqski – електронно устройство за намиране на изгубени в дълбокия сняг ски до 30 метра разстояние и на метър дълбочина. ■

Куршевел
Courchevel

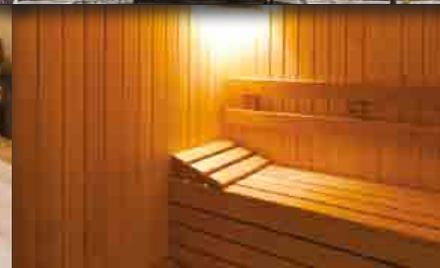

ASTERA
BANSKO

HOTEL & SPA
★★★★

Life as you like it.

Address:

8 Strazhite Str., Quarter of Gramadeto, 2770 Bansko, Bulgaria; phone: +359 749 86 140
e-mail: reservations@asterabansko.com

An aerial photograph of a snowy mountain town. A red and white train is traveling through the town, which is surrounded by snow-covered mountains and evergreen trees. The train is moving from the bottom left towards the top right of the frame. The town consists of various buildings, some with snow on their roofs, and a winding road. The background shows steep, snow-covered mountain slopes under a clear blue sky.

SLALOM THROUGH THE WINTER RESORTS

The ski season: hidden pearls, curious news and favorable offers in luxurious destinations.

Text by TEODOR TSEKOV / Photography SHUTTERSTOCK

The right choice of a winter resort is half the victory when trying to enjoy the perfect ski vacation. Because it often turns out to be a complex puzzle that combines price and quality, there are specialized agencies that search for the optimal composition. While juggling the numbers, you can find favorable offers from luxurious destinations or hidden “jewels.” Bulgaria On Air set out to select the best from the 2012-2013 winter season.

IN THE BEGINNING WAS THE PRICE. In its traditional annual report, Post Office Travel Money ranked 27 resorts in Europe and North America according to the total cost of a ski pass, ski and boot rental, ski lessons, food and beverages. Based on their findings, the least pressure on your budget would be Bulgaria’s Bansko, Slovenia’s Kranjska Gora, Austria’s Ellmau, Italy’s Livigno, Soldeu in Andorra and Finland’s Ruka.

Actually, the ranking does not take the absolute cost into account, but rather the price/quality ratio. That explains why two world famous resorts come in at #6 and #7, ahead of Austria’s youth-friendly Mayrhofen. In Italy’s Sestriere and Cervinia resorts, expenses for 6 days (excluding hotel accommodations) total 520 to 540 euros.

SKIING ALONG THE MILKY WAY. Sestriere is a traditional area for World Cup ski competitions in the Alpine disciplines, and is the heart of the so-called Via Lattea (Milky Way). The region, which hosted the 2006 winter Olympics in Torino, encompasses 7 resorts (including a French one) and approximately 200 ski slopes with a combined length of 400 km. Among Sestriere’s advantages is the opportunity to ski at night thanks to artificial lighting. On the other hand, Cervinia is very close to Switzerland and shares a ski zone with the posh Zermatt near the emblematic Matterhorn peak.

The TripAdvisor tool on the TripIndex Ski site ranks 43 popular ski destinations in Europe by adding the price of a hotel room. One day in Cervinia is estimated at 258 euros (without accommodations, the price is 85.5 euros, or 513 euros for 6 days).

The most expensive locations are France’s Meribel and Courchevel at 440 euros per day. They are followed by 5 Swiss resorts that range from 390 to 435 euros (St. Moritz, Verbier, Gstaad, Zermatt and Klosters), and then by another two Austrian resorts (Ischgl and St. Anton) and two French resorts (Val D’Isere and Tignes) at 323 to 347 euros per day.

VOLCANOS AND BANSKO. The cheapest option is Etna, the active volcano on the island of Sicily. If you come across snow there, the pleasure will cost you 122 euros per person per day. Also among the top ten cheapest locations (from 130 to 210 euros) are Bansko, Kranjska Gora, Astun and Candanchu (Spanish neighbors in the Pyrenees), four German resorts and France’s Serre-Chevalier.

Those seeking new slopes might consider the ones in Bavarian on the border with Austria. Aside from the well-established slopes of Garmisch-Partenkirchen and Oberstdorf, which require 205 euros per day, there are three other gems. The first two - in Berchtesgaden, surrounded by a 210 square kilometer biosphere reserve, and the one by the famous lake in Spitzingsee - are priced from 170 to 180 euros. The

third, Lenggries, is almost unknown outside of Germany, but has created stars like Martina Ertl, Hilde Gerg and her cousin Annemarie Gerg.

LITTLE BROTHERS. There are unknown resorts in the vicinity of famous ones that provide access to the same slopes but offer cheaper accommodations. In Austria, for example, Soll shares a large area with the ever popular Kitzbuhel, and its AllStarCard (48 euros per day or 254 euros per week) provides access to approximately 1,000 km of ski routes. In the Zillertal region, the rhythm is dictated by the party resort Mayrhofen, but with the Zillertaler Superskipass (88 euros for two days or 244 euros per week) you have access to 671 km of slopes in the nearby Hochfugen or Kaltenbach. The Serfaus-Fiss-Ladis zone offers similar conditions and prices - as well as a perfect family vacation.

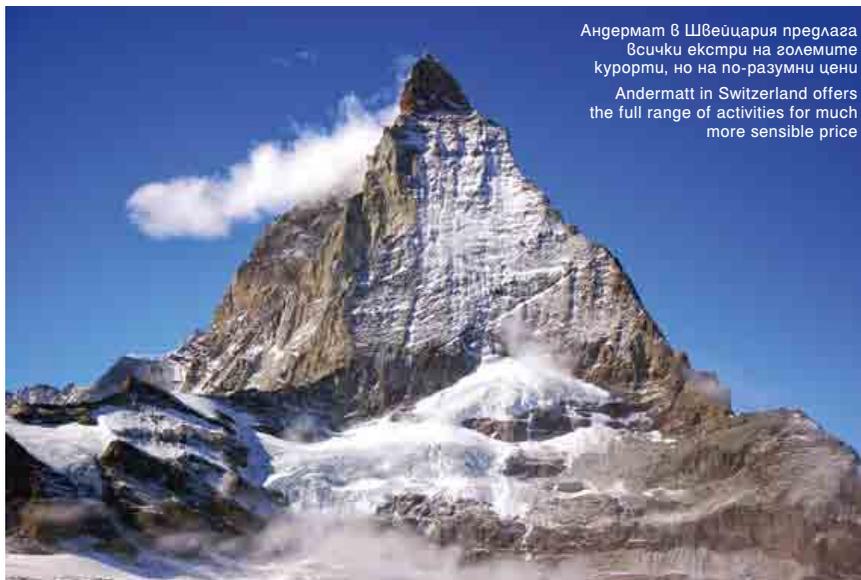
There are even places in Switzerland that are below the world’s radar. Andermatt and Sedrun form the Gotthard Oberalp Arena and offers the full range of activities for ski, snowboard and free style lovers; the adult pass costs 101 francs for two days or 274 francs for a week. If you have the time and opportunity to explore the territory, the Surselva Skipass (335 francs per week) includes the nearby Flims/Laax zone, which provides slopes of all levels of difficulty and a youthful atmosphere.

FIVE STARS. The jewel of France is Les Trois Vallees (the Three Valleys), where the most expensive resorts of Meribel, Courchevel, and Val Thorens are located. Surrounding picturesque villages, which have palpably cheaper accommodations, provide opportunities to use the slopes in the entire zone (a 6 day pass costs 260 euros, or 208 euros for children and families). St. Martin de Belleville, located in the heart of this area, is famous for its preserved and authentic appearance. Valloire is just 30-40 minutes away by car, and gives way to 150 km of quite decent slopes. The Galibier-Thabor pass covers them (34 euros per day, 170 euros for 6 days) and, with an additional fee of 22 euros per day, you can access all the slopes of the Maurienne valley (including the highest resort in the Three Valleys area - Val Thorens, at 3562 m).

The Chamonix valley, under the Mont Blanc peak, provides refuge to many small villages with adjoining slopes - and access to the big zone. The town of Les Houches stands out with 55 km of runs, including a slope used for World Cup slalom events and a 6 day pass that costs 185 euros. You can ski on the highest slopes in Europe with the Mont Blanc unlimited pass (6 day pass for 266 euros).

If you are looking for an Italian alternative to Sestriere in the Via Lattea, your choice should be Sauze d’Oulx, but there is also a good alternative in France (Montgenevre) and the pass for all 400 km of Via Lattea slopes costs 231 euros for 6 days.

NEWS ABOUT THE SEASON. Courchevel provides security for children with the Magnestick Kid system - a back protector with a built-in metal plate that sticks to the back of the lifts via a magnet. Resqski claims to be the invention of the season - it is an electronic device that helps find ski equipment lost in the deep snow, up to 30 meters away and one meter deep. ■

Андермат в Швейцария предлага всички екстри на големите курорти, но на по-разумни цени
Andermatt in Switzerland offers the full range of activities for much more sensible price

В куфара на Антоан Колет

Антоан Колет е изпълнителен директор на „Крафт Фуудс България“ от юли 2011. Завършил е ESSEC Business School и Paris Dauphine University във Франция. Говори свободно френски, английски и немски. Женен, с 5 деца. Нещата, без които не тръгва на път:

Лаптоп Dell. Моят компютър ми служи, за да проверявам електронната си поща, да прочитам писмата и да отговарям на най-належащите въпроси.

Хубава книга. Много обичам да чета в самолета – това е едно от малкото места, на които мога да го правя на спокойствие.

iPhone. С него правя снимки на местата, които посещавам при пътуванията си – ресторанти, магазини – за да мога после да ги показвам на децата си, когато се върна.

Маратонки. Когато ми остава време, обичам да правя джогинг из града, в който се намирам. Освен че е полезно, бягането е и добър начин да откриеш мястото и да го видиш от различен ъгъл.

Мечти. Обичам да мечтая и мисля, че на 10 000 метра височина имам идеални условия да се отпусна и да оставя съзнанието си също да пътува. Особено след чаша хубав коняк и добра книга. ■

Patrick Modiano
Un pedigree

In the Suitcase of Antoine Collette

Antoine Collette is Executive Director of Kraft Foods as of July 2011. He graduated from ESSEC Business School and from Paris Dauphine University. He is married with 5 children and speaks fluently French, English and German.

Dell laptop. My computer, to read my mails and reply to all outstanding questions and unread letters.

A good book. Because I love reading in the plane, it is one of the few moments when I have time to read quietly.

iPhone. I use it to take pictures of the different places, restaurants, shops that I am visiting and be able to show them to my kids when I am back.

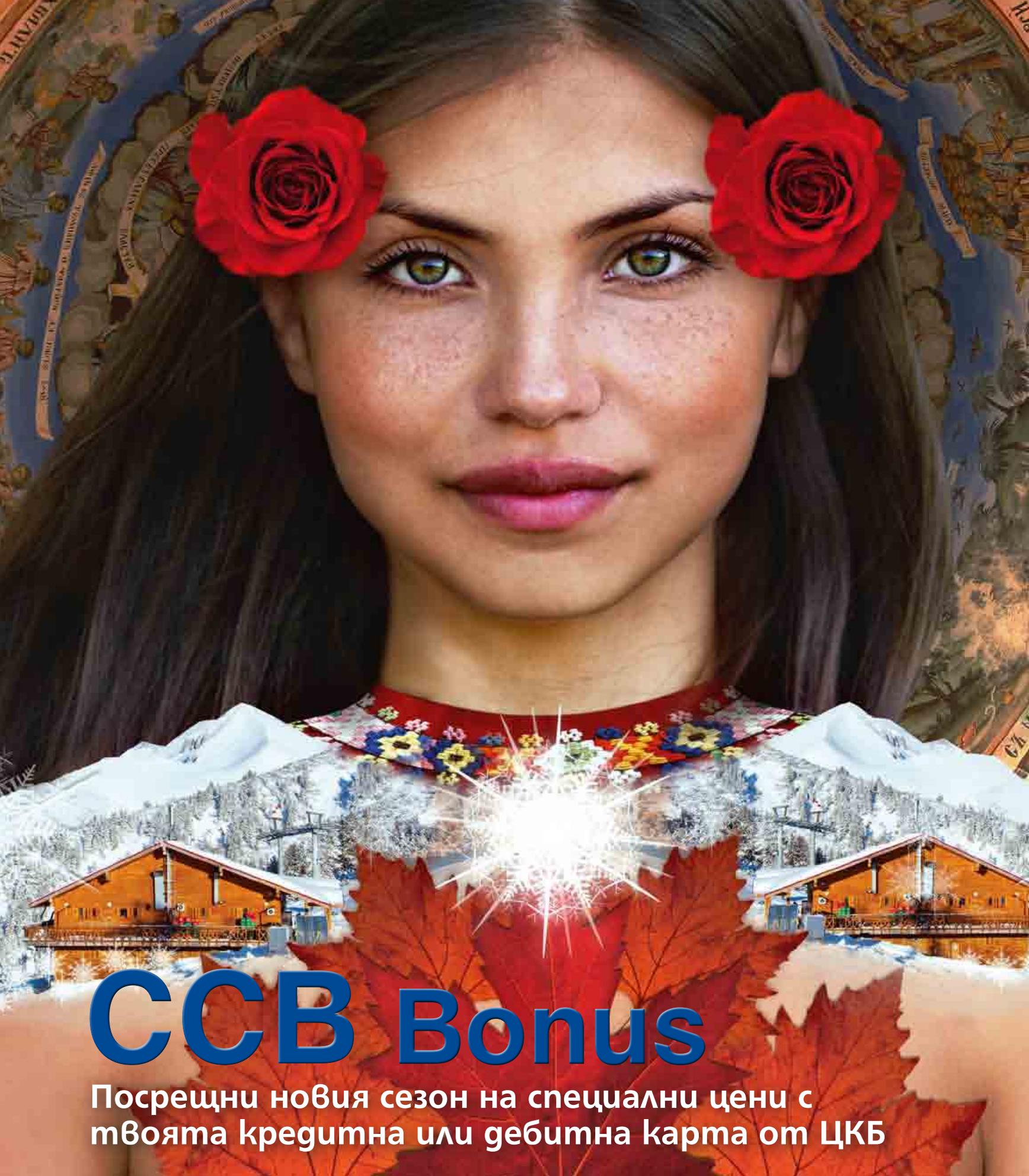
My running shoes. When I have time I like running in the different cities where I am. It is also a nice way to discover those places and see them in a different way.

My dreams. I love dreaming and think when I am at 10 000 meters, this is the right atmosphere to relax and let my mind travel also, especially after a good cognac and a good book. ■

Sams^onite

BY YOUR SIDE

ССВ Bonus

Посрещни новия сезон на специални цени с
твоята кредитна или дебитна карта от ЦКБ

Централна Кооперативна Банка

Важният си ти.

0800 11 400

www.ccbank.bg

ХРОНИКА НА ЕДНО ПРЕДИЗВЕСТЕНО ГЛАВОБОЛИЕ

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Бертран Ръсел наричаше пиенето временно самоубийство. Не толкова разсъдливият Франк Синатра припомняше, че алкохолът е най-злият враг на човека, а пък нали Библията ни учи: обичай врага си. Изобщо най-различни умове – и големи, и малки – са се блъскали над проблема за най-популярното човешко увлечение, констатирайки в общи линии едно и също – да се пие може и да не е полезно, но е неизбежно.

„Помнете, че аз съм взел повече от алкохола, отколкото алкохолът е взел от мен”

Уинстън Чърчил

Тази неустоима напаст е с нас толкова отдавна, че дори не знаем кому я дължим. На шумерски плочки отпреди шест хилядолетия са записани вероятно първите рецепти за производство на бира. Един китайски императорски декрет от 1116 пр. Христа постановява, че умерената употреба на алкохол се препоръчва от небесата. Древните гърци и римляни подчертано са следвали препоръката, най-вече с вино. А някъде през VIII век благородните персийски алхимици първи открили тайнството на дестилацията (самата дума алкохол идва от арабски, макар че май никои не е съвсем сигурен какво значи).

Така че успокойте се – пиенето не е някаква неизлечима болест на съвременето (ако изобщо е болест). И прадедите ви са се наливали, и то в такива мащаби, че вероятно щеше да ви е срам да седнете на една маса с тях. Особено през Средновековието, когато алкохолът е бил по-безопасна и здравословна алтернатива от водата, често източник на заразни болести.

За съжаление Османската империя, подчертано либерална по отношение на ракии́ката, не е насърчавала кой знае колко подгържането на архиви, така че е трудно да посочим точни данни за консумацията по тукашните земи. Но дори и от чиста патриотична гордост не можем да приемем, че нашите хора са пиели по-малко от британците, да речем.

В началото на XVIII век британското правителство окуражавало производството на джин като укрепващо морала (и пълнещо хазната), докато накрая през 1743 се стигнало до онова, което в историята фигурира като Голямата джинова епидемия. През тази година гордата островна нация, наброяваща шест и половина милиона души, погълнала 68 милиона литра джин. А понеже в провинцията си пиели предимно бира и сайдър, можете да си представите колко труг са вложили жителите на Лондон и Манчестър, за да постигнат този статистически рекорд. Дори и през просветения XIX век на матросите от флота на Нейно величество се полагаха по три и половина литра бира дневно.

„Проблемът с някои хора е, че когато не са пияни, са трезвени”

У. Б. Ййтс

Чак в началото на XX век започнало да се прокрадва схващането, че пиенето е зло. И както се случва обикновено, от това схващане са произтекли много повече неприятности, отколкото от самото заклеено явление. Прекрасен пример е прословутият Сух режим в САЩ (1920-1933), който така и не отучи американците от чашката, но пък за сметка на това роди Ал Капоне и мафията, вджъхнови „Кръстника” и шестстотинте му имитации и наложи

модата на коктейлите с чадърче (за да не виждат инспекторите какво има в чашата).

Да не говорим за закъснелия и още по-нелеп сух режим в СССР през 80-те, който постигна само две цели – изкореняването на половината лозя в братска България и появата на цял нов раздел вицове. Като например този за Горбачов, който при посещение във Вашингтон се обзаложи с Рейгън в коя страна има повече алкохолици. Рейгън му дал автомат и казал: тръгни по улиците и ако преди обяд видиш някой пиян, с чиста съвест го застреляй. На грузия ген на първата страница на Times огромно заглавие: „Горбачов разстреля група съветски туристи“.

Изобщо алкохолът е предизвиквал прекалено бурни емоции и строги присъди за вещество, което, откровено казано, е просто част от екскрементите на нищожни микроорганизми, похапващи захар.

„Знам, че с пиенето се убивам бавно, но пък къде да бързам?“

Робърт Бенчли

Любопитното е, че макар огромен брой хора да са специализирали сериозно в пиенето, само шепа си дават сметка какви процеси всъщност протичат в организма им, след като ударят шестата бира.

Преди всичко сбокувайте се с идеята, че можете да изкарате изпитото с един престой в сауна. Една част от поетия алкохол действително се изхвърля с потта, урината и дъха – но това е съвсем скромна част, от два до шест процента. Лъвският пай попада в кръвния поток и в крайна сметка се преработва от черния гроб. Тази работа се върши от комплекс от шест ензима, наричан алкохол дехидрогеназа. Той превръща етанола в ацеталдехид – едно още по-токсично вещество, което друг ензим на свой ред преобразува в безвредния ацетил-коензим А (при половината хора в Източна Азия този последен ензим не функционира нормално – затова японци и китаици имат незавидната репутация на хора, които не могат да носят).

Естествено, изреждането на няколко непонятни имена на химични съединения не е кой знае колко полезно от практична гледна точка. Онова, което всъщност трябва да знаете, е, че алкохолът най-бързо се пренася в кръвния поток през тънките черва, докато в стомаха абсорбирането му е по-бавно и дава време на черния гроб да реагира. Между стомаха и тънките черва има клапа, наречена пилор, от която го голяма степен зависи колко бързо ще се насвяткате. Ако сте похапнали (особено по-мазни храни), пилорът се затваря и по-голямата част от алкохола си остава в стомаха. Това е и обяснението защо газирани напитки ускоряват действието на алкохола – те карат пилора да се отвори.

„Дадох повече си пари за пиене и жени, останалото пропиях“

Джордж Бест

Парижки бар, началото на XX век
Parisian bar, the beginning of the 20th century

Етанолът е токсично вещество - това едва ли ще ви изненада, дори и да не са ви заставяли, подобно на автора, още в трети клас да се абонирате за вестник Трезвеност (теорията, че мъжът на класната работи там, така и си остана недоказана).

Вредните действия от прекомерното пиене са добре известни – цироза на черния гроб, повишен риск от сърдечни заболявания, удари, демения и мозъчни увреждания, мускулна атрофия и сбръчкване на някои органи, с които особено се гордеете. Освен това алкохолът може да ви накара да си мислите, че шепнете, когато всъщност не го правите; че бившето ви гадже жагува да му се обадите в четири през нощта; и че онзи двуметров тип на бара няма никакъв шанс срещу кун-фу хватката, която сте видели по телевизията онзи ден. Освен това алкохолът повишава вероятността да правите случаен, безразборен секс, който може да доведе до нежелана бременност и други неприятности (макар че, от по-позитивна гледна точка, алкохолът повишава вероятността да правите случаен безразборен секс, точка).

За да се избегнат всички тези последици, лекарите отдавна препоръчват дневната консумация да не надхвърля 3-4 единици алкохол за мъжете и 2-3 за жените. В случая „единица“ е малко плаващо понятие, но общо взето се равнява на една малка водка, половин литър бира или чаша вино. Само не мислете, че можете да запазите целия си седмичен лимит само за петък вечер и после всичко да ви е наред.

Впрочем умереното пиене е и далновидна политика, защото, ако системно прекалявате, организмът ви ще започне да произвежда повече от онези ензими, разграждащи етанола. И тогава ще ви се налага да пиете все повече, за да постигнете желаната кондиция.

„Като прочетох за вредите от пиенето, се отказах от четенето“

Хенри Йънгаман

Разбира се, повечето от нас биха обърнали на предупрежденията на лекарите толкова внимание, колкото и на празната бутилка от снощната водка. Но има един друг силно убедителен фактор, който да ви подтикне към умерено пиене. Нарича се с цветистата, очевидно внесена от Азия гума махмурлук.

Нали знаете какво всеразяждащо разкаяние ви обзема сутрин, докато проучвате в детайли пода на тоалетната? В такова съ-

стояние сте готови да обещаете всичко: да се обаждате по-често на мама, да давате пари на Червения кръст и дори – и най-вече – никога повече да не пиете. В замяна искате само главата ви да се смали някак до предишните си размери и, ако не е прекалено нахално, да престане да пулсира.

Какво всъщност се случва, за да превърне прекрасното чувство от предната вечер в подобна самоненавист? Главната причина за махмурлука е обезводняването. Алкохолът е силен диуретик, както и сами сте забелязали, докато чакате на опашка-

та пред тоалетната в клуба. Фактически, когато пиете, вие губите повече течност под формата на урина, отколкото поемате с пиетето. Това обезводняване кара мозъка да се свие и задейства сензорите за болка на повърхността му. Затова разумна предпазна мярка е да редувате пиететата с по чаша вода или негазирано безалкохолно.

Освен това с урината губите и жизненоважни електролити като магнезия и калия, които поддържат сърдечната дейност. Затова тежкото препиване може да предизвика аритмии.

При изтрезняването значително пада и нивото на кръвната захар, което обяснява защо на другия ден ви липсва енергия за каквото и да било друго, освен прозявки.

И накрая своя принос за прискърбното ви сутрешно състояние дават и някои вредни вещества, образуващи се в черния гроб при разграждането на алкохола. Става дума най-вече за т.нар. свободни радикали – молекули, които ускоряват процеса на стареене и предизвикват най-различни заболявания, начело с рак. Обикновено те се неутрализират от антиоксидант, наречен глутатион, но запасите ви от него могат да намалеят застрашително след особено весела нощ.

„Винаги имам едно питие погръка в слу- чай, че видя змия. Каквато също си имам погръка”

Уилям К. Фийлдс

От казаното готук може и да сте останали с погрешното впечатление, че да пиеш едно мохито е като да разглюбяваш включен тостер с мокри ръце. Но всъщност алкохолът може да бъде и подчертано полезен. Честно – науката го е установила.

Умереното, но редовно пиене намалява риска от сърдечни заболявания, Паркинсон и старческа демения, понижава холестерола и дори, в комбинация с кафе, ограничава негативните ефекти след прекаран инсулт. Едни симпатични японски професори даже обявиха наскоро, че хората, които пият до половин литър саке дневно (еквивалентно на две-три чаши вино) имали средно с 3.3 пункта по-висок коефициент на интелигентност. А също толкова мъдри хора от Университета на Западен Онтарио разкриха, че тайната на прекрасното здраве на Джеймс Бонд била в любимото му мартини („разклатено, не разбъркано”). Оказва се, че коктейлът е способен да деактивира водородния пероксид – вещество, което не само служи за изрусяване на фолкзвезди, но и е основен източник на опасните свободни радикали в организма. Все още няма ясно химическо обяснение защо е така, но разклатеното мартини е много по-ефикасно в това отношение от поотделно взетите си съставки (Вермут и джин/водка).

А съвсем скоро в ковчега на въздържателите може да бъде забит и последният пирон – от учените от лабораторията Sirtris, които в серия експерименти доказаха, че съдържащото се в червеното вино вещество ресвератол забавя стареенето.

„Ако резултатите ни се потвърдят, нашата компания ще доминира във фармацевтичната индустрия и ще предизвика революция в медицината”, уверява д-р Дейвид Синклеър, съосновател на Sirtris и преподавател в медицинския факултет на Харвард. Това може и да е твърде оптимистична прогноза, но междувременен Sirtris бе откупена от гиганта GlaxoSmithKline за 720 млн. долара. Засега единственият проблем е, че за да се прояви ефектът, на опитните мишки е давано количество ресвератол, съдържащо се в сто бутилки вино. Макар че дали това е проблем, всъщност зависи от гледната точка. ■

Истински истории с Grant's

Захари Бахаров, Владо Карамазов, Теодора Духовникова и Юлиан Вергов споделят най-съкровениите си спомени на чаша първокласен скок

Спомени, истински истории, добра компания и най-старият шотландски семеен бленд. Сигурно вече се досетихте, че става дума за Grant's True Tales – поредицата от събития, в която известни и неизвестни хора разказват най-съкровениите истории в живота си на чаша качествен скок.

Точно такива истории чува гостите на Sofia Live Club на 20 ноември от любимите на публиката Захари Бахаров, Владо Карамазов, Теодора Духовникова и Юлиан Вергов. Изборът на разказвачи не е случаен. Актьорите, които са не само партньори на сцената, но и близки приятели в живота, много лесно преодоляха границата между тях и публиката. Всички се забавляваха с историите им за първи любовни трепети, близки срещи със смъртта, невероятни пътешествия, абсурдни случки с холивудски звезди. Главен героиня на събитието беше уискито, което се ля в изобилие и развърза езика както на актьорите, така и на публиката. Всеки престрашил се да разкаже историята получи бутилка Grant's. Един късметлия дори си тръгна с цяла каса.

Повече за качествата на скоча и за различните видове Grant's разказа Калоян Александров, посланик на марката за България. Grant's Family Reserve (червен етикет) е уиски с мек меден вкус и допада на класически настроените хора. Специфичното при Grant's Sherry Cask (зелен етикет) е, че отлежава в бъчви от испанско шери, откъдето идва и ароматът на стафиди и канела. Grant's Ale Cask (син етикет) е единственото уиски в света, което отлежава допълнително в бъчви от тъмна бира. То се отличава с елегантен мирис на крем брjоле и нежен малцов вкус, про дължителен и гладък завършек с ноти на свежи плодове.

Благодарение на този богат, дълбок и меден вкус, за последните три години Grant's спечели над 50 медала на престижни конкурси. Производството започва преди 125 години в Шотландия. Оттогава до днес – вече пет поколения – членовете на фамилия Грант влагат любов, старание и упорита работа, за да запазят традициите на дестилерията.

CHRONICLE OF A HEADACHE FORETOLD

Bertrand Russell described drinking as temporary suicide. The not-so-prudent Frank Sinatra reminded us that alcohol is man's worst enemy, and that the Bible teaches us to love our enemies. In general, quite a lot of minds, both great and small, have tried to figure out the problem of humankind's most popular passion, and have all reach one and the same conclusion – drinking may not be useful, but it is inevitable.

Text by KONSTANTIN TOMOV / Photography by SHUTTERSTOCK

“I have taken more good from alcohol than alcohol has taken from me.”

Winston Churchill

This compelling pest has been with us for so long that we don't even know to whom we owe our thanks. Sumerian plates dated six millennia ago bear what are probably the first beer recipes. A Chinese Emperor's decree from 1116 B.C. states that moderate use of alcohol is recommended by heaven. Ancient Greeks and Romans definitely followed this advice, mainly by drinking wine. And somewhere in the 8th century noble Persian alchemists were the first to find the mystery of distillation (the word alcohol itself derives from Arabic, although no one seems to be sure what it means).

So stay calm – drinking is not an incurable disease of modern times (if it is a disease at all). And your ancestors drank so heavily and to such a large extent that you would probably feel ashamed to sit at a table with them. This is especially true of the Middle Ages, when alcohol was a safer and healthier alternative to water, which was often a source of disease. Unfortunately the Ottoman Empire, which was quite liberal when it came to brandy, did not encourage the maintenance of written archives, so it is difficult to find any concrete data about consumption of alcohol in our land. But even from basic patriotic pride, we cannot, for example, accept that our people drank less than the British.

In the early 18th century the British Government encouraged the production of gin as one means of supporting morality (and filling the treasury) until finally, in 1743, the Great Gin Epidemic, as history remembers it, exploded on the scene. That year the proud island nation of six and a half million people swallowed 68 million liters of gin. And since they mainly drank beer and cider, imagine the efforts the citizens of London and Manchester made to achieve this record. Even in the enlightened 19th century, the sailors in Her Majesty's fleet had three and a half liters of beer at their disposal every day.

“The problem with some people is that when they aren't drunk, they are sober.”

William Butler Yeats

It was only in the early 20th century that the idea that drinking is evil started to sneak in. And as is usually the case, many more troubles were caused by this conviction than by the condemned phenomenon itself. A wonderful example is the famous Prohibition era in the US (1920-1933): it failed to break the American drinking habit while creating Al Capone and the mafia, inspiring the Godfather and his six hundred imitations, and producing cocktails with fashionable umbrellas (umbrellas were used to keep inspectors from seeing what was in the glass).

Not to mention the late and much more absurd prohibition in the USSR in the 1980s, which achieved only two goals – the uprooting of half of the vines in sister Bulgaria, and the emergence of a whole new line of jokes. Like the one about Gorbachev who visited Washington and made a bet with Reagan about which country had more alcoholics. Reagan gave him a gun and said: “Walk down the streets and if you see a drunk man before noon, feel free to shoot him.” The next day, the Times wrote the following on its front page: “Gorbachev shoots a group of Russian tourists.”

Altogether, alcohol has provoked a lot of stormy emotions and strict judgments about a substance that, honestly speaking, is just simply the excrement of worthless microorganisms eating sugar.

“I know I'm drinking myself to a slow death, but then again I'm in no hurry.”

Robert Benchley

Curiously, although a huge number of people have seriously specialized in drinking, only a few of them understand the processes that are occurring in their bodies once they drink their sixth beer.

First of all, forget the idea that you can free yourself from what you've drunk by spending time in the sauna. Although some alcohol actually is expelled along with your sweat, urine and breath, it is only a very modest amount – somewhere from 2% to 6%. The lion's share of the alcohol flows into your blood and is eventually processed by your liver. This job is done by a complex of six enzymes called alcohol dehydrogenases. The ethanol is first transformed into acetaldehyde – an even more toxic substance that another enzyme then transforms into the harmless acetyl-coenzyme A (this last enzyme does not correctly function in half of the people living in East Asia; this is why Japanese and Chinese people are known, regrettably, as being unable to drink).

Of course, listing a few puzzling names of chemical compounds is not very useful from a practical point of view. What you actually need to know is that alcohol passes relatively quickly from your small intestines into your blood stream. whereas the absorption rate is much slower from your stom-

гр. София 1000, бул. Витоша 10, тел: 02/980 59 42, факс: 02/980 96 47

Публични продажби
Частен съдебен изпълнител

www.milenbazinski.com

Public sales
Private Judicial Officer

10 Vitosha blvd., apt. 3; 1000 Sofia, tel: 02/980 59 42, fax: 02/980 96 47

ach, which is what gives your liver time to work. Between your stomach and small intestines is your pylorus valve, which, to a large extent, is responsible for how fast you are going to booze yourself up. If you have recently eaten something (especially fatty food), the pylorus valve closes and most of the alcohol will remain in your stomach. This also explains why drinking pop speeds up the action of alcohol – it causes the pylorus valve to open.

“I spent most of my money on beer and women; the rest I just wasted.”

George Best

Ethanol is a toxic substance – this will hardly surprise you even if, unlike the author, you weren’t forced by your third grade teacher to subscribe to the Sobriety newspaper. (The theory that the teacher’s husband was employed by the paper was never proven.)

The harmful results of excessive drinking are well-known – liver cirrhosis, increased risk of heart diseases, strokes, dementia, brain injuries, muscle atrophy ... and the wrinkling of some of the organs that you are particularly proud of. Alcohol may also make you think you are whispering when you are actually not, or that your former girl-friend is longing for you to call her at 4:00 am, or that the 6 foot 7 guy at the bar has no chance at all against the Kung Fu grip you saw on television the other day. Moreover, alcohol increases the likelihood of having unintended, promiscuous sex that might result in an unwanted pregnancy or other troubles (although, from a more positive point of view, alcohol increases the likelihood that you have unintended, promiscuous sex – and nothing more).

In order to avoid all of these consequences, doctors have long recommended that daily consumption of alcohol be limited to 3 to 4 servings for men, and 2 to 3 servings for women. In this case, a “serving” is a slightly ambiguous concept, but what we are talking about is a small vodka, half a liter of beer or a glass of wine. Just don’t think that you can consume your full weekly limit on Friday night and feel OK afterward.

In fact, moderate drinking is also a far-sighted policy. This is because your body will start producing more of the enzymes that dissociate ethanol if you regularly go to extremes. And then you will have to drink even more in order to reach the desired effect.

“When I read about the evils of drinking, I gave up reading.”

Henny Youngman

Of course, most of us would pay as much attention to the doctors’ warnings as we would to the empty bottle of last night’s vodka. But there is another extremely convincing factor that may inspire you to drink moderately. It is given the exuberant word, obviously imported from Asia, of mahmurluk (hang-over).

You know the tormenting remorse that becomes an obsession in the morning as you explore in great detail your bathroom floor, don’t you? In that condition you are ready to promise anything: you will call your mom more often, give money to the Red Cross, or even – and mostly – never ever have another drink. In exchange for your promise, you just want your head to shrink to its previous size and, if that’s not too cheeky, stop pulsating.

What is actually happening

that is making last night’s wonderful feeling turn into such great self-hatred? Dehydration is the main reason for the hang-over. Alcohol is a strong diuretic, as you have already observed for yourself while waiting in line in front of the club’s lavatory. In fact, when you drink, you lose more liquid as urine than you consume with the drink. The resulting dehydration makes your brain shrink and activates the pain sensors on its surface. That’s why it is a wise preventive measure to alternate your drinks with a glass of water or a non-soda beverage.

Besides, when you urinate you also lose electrolytes such as magnesium and potassium, which are vital to maintaining your heart’s activity. That is why drinking too much may cause arrhythmia.

When you sober-up, your blood sugar level also goes down, explaining why the day after drinking you are deprived of all energy except what is need to yawn.

Finally, to contribute to your regrettable condition the following morning, there are some harmful substances that are formed in the liver during the degradation of the alcohol. These are mainly the so-called free radicals – molecules that accelerate the aging process and cause a number of diseases, with cancer being at the top of the list. These are usually neutralized by an antioxidant called glutathione, but your reserves may become dangerously small after a particularly merry night.

“I like to keep a bottle of stimulant handy in case I see a snake, which I also keep handy.”

William C. Fields

From what we’ve said so far you may have wrongly concluded that drinking a mojito is like dismantling a plugged-in mixer with wet hands. But in fact, alcohol can definitely be useful. It is true – science has proven it.

Moderate yet regular drinking reduces the risk of heart diseases, Parkinson’s disease, and senile dementia; it also lowers cholesterol and, when combined with coffee, even limits the negative effects that follow a myocardial infarction. A nice group of Japanese professors even recently announced that people who drink up to half a liter of sake a day (equivalent to 2 or 3 glasses of wine), have an IQ that is 3.3 points higher than the average. Another group of wise people from the University of Western Ontario revealed that the secret of James Bond’s perfect health lay hidden in his favorite martini (“shaken, not stirred”). It turns out that cocktails are able to deactivate hydrogen peroxide – a substance that serves peroxidizing folk stars but which is also a primary source of dangerous free radicals in the body. There is no clear chemical explanation for this, but a shaken martini is much more efficient in this respect than its individual ingredients taken alone (vermouth and gin/vodka).

And soon nondrinkers may have the last nail stuck in their coffin: the scientists from the Sirtris laboratory have proven in a series of experiments that the resveratrol contained in red wine delays aging.

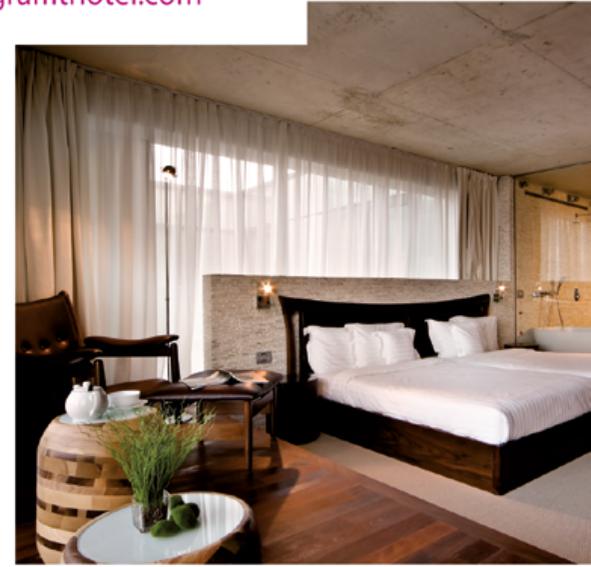
“If our results are confirmed, our company will dominate the pharmaceutical industry and provoke a revolution in medicine,” claims Dr. David Sinclair, Sirtris co-founder and lecturer in Harvard’s medical school. This forecast may be a bit too optimistic, but in the meantime Sirtris has been acquired by the giant GlaxoSmithKline for 720 million dollars. So far the only problem has been that, in order for the effect to be observed, laboratory mice have been given resveratrol from a hundred bottles of wine. However, whether or not this is a problem actually depends on one’s point of view. ■

Graffit Gallery Hotel

65 Knyaz Boris I Blvd., 9000 Varna, Bulgaria
 phone +359 52 989 900, fax +359 52 989 902
 reservations@graffithotel.com
www.graffithotel.com

Вашето събитие в Хотел-галерия Графит

Your Event in Graffit Gallery Hotel

Местоположение

Петзвездният бизнес хотел е разположен в сърцето на Варна, на метри от значими културно-исторически забележителности и административни сгради на града.

Настаняване

Четири уникални по своята концепция етажи с общо 49 стаи и пет апартамента.

Бизнес и конференции

Хотел-галерия Графит разполага със зали, предназначени за организирането на конференции, обучения, презентации, бизнес срещи, бутикови и лични събития. Предлага се комплексни решения за кетъринг, които могат да бъдат сервирани във всяко от бизнес пространствата на хотела с капацитет от 20 до 400 места.

Развлечение

Ресторант Red Canape (100 места) е градски ресторант, с изискано меню и богата гама от вина и напитки. Graffiti Café (150 места) е концепт за свободното време. 4 Elements SPA – сауна, басейн, кардио-фитнес, терапии и масажи.

Location

The five-star business hotel is located in the heart of the city of Varna, near the major cultural and historical sites and administrative buildings.

Accommodation

Four floors – four interior designs with 49 rooms and five suites.

Meetings and Events

Graffit Gallery Hotel has rooms for organizing conferences, workshops, presentations, business meetings, personal celebrations and boutique events. Overall catering solutions in a large assortment are offered, which can be served in each of the hotel business areas with a capacity of 20 to 400 seats.

Leisure

Red Canape Restaurant (100 seats) is an urban restaurant with an exquisite menu and a wide range of wines. Graffiti Café (150 seats) is a concept for leisure. 4 Elements SPA - sauna, swimming pool, cardio fitness, therapies and massages

Зала / Room

Галерия Графит / Graffit Gallery	3.30	21.5/18.5	400	60	100	52	200	200	400	ga / yes	ga / yes	ga / yes
Галери Лаундж / Gallery Lounge	3.30	9.2/5.5	50.6	30	20	25	50	n/a	30	ga / yes	ne / no	ga / yes
Карачи / Carracci	2.5	8.3/5.4	45.11	20	n/a	16/a	n/a	20	n/a	ga / yes	ne / no	ga / yes
На грузия етаж / The Other Floor	2.5	6.8/5.4	36.77	16	n/a	15	n/a	16	n/a	ga / yes	ne / no	ga / yes

ВОДАТА НА ЖИВОТА

Може да е младо или отлежало, ечемичено или ръжено, шотландско или ирландско, даже японско. Но във всяка от безбройните си форми и разновидности уискито е верен приятел на човека.

Текст ЯСЕН БОРИСЛАВОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Хората, които обичат уиски, го пият през цялата година, но независимо от това то е прието за по-скоро зимно питие, интимно свързано с уютта на греещата камина или с атмосферата на шумна приятелска компания в снежна нощ. Вероятно причина за това „сезонно“ усещане за уискито не са само образите, с които този продукт най-често се рекламира, а и фактът, че той произхожда от хладна и гъждовна част на Европа.

ВСИЧКИ УИСКИТА ПО СВЕТА СИ ПРИЛИЧАТ и всяко е уникално по своему, бихме казали, перифразирайки граф Лев Толстой. Освен това доброто уиски има някакво особено обаяние, има славата на най-качествен и чист алкохол, често препоръчван от кардиолозите като профилактично средство.

Макар че историята на уискито отдавна е изследвана, тя продължава да предизвиква спорове между ирландци и шотландци. Ирландците твърдят, че те са го измислили, и се позовават на писмени документи от 1405 година. Шотландците отговарят, че дестилацията е измислена няколко века по-рано от перси и араби. После технологията е минала през Южна Европа, за да стигне до Британските острови. Ирландците контрират, че още през V век техният светец-покровител Свети Патрик е правил уиски – на което обикновено ни-

кой не възразява, за да не затъне в религиозни спорове. Ирландците освен това твърдят, че не само са създали уискито, но и са го направили съвършено – Irish whiskey обикновено е тройно дистилирано, а шотландското – само двойно. На това шотландците отговарят, че на ирландците нещата не им се получават от втория път, което налага да потрелят. Така, в дух на шеги и закачки, вече над пет века е правена историята на уискито. Днес по света има над 200 вида и разликите между отделните типове, видове и произходи правят този продукт почти толкова любопитен, колкото е виното.

В СЪЩИНАТА СИ ВСИЧКИ уискита са еднакви – представляват дестилат от ферментирала зърнена каша. Оттук започват разликите. Изходният материал може да е ечемик, ръж, пшеница или царевича. Ечемикът може да е малцуван, тоест оставен да покълне, или не. Може да е опушен с торф, както правят в Шотландия, или неопушен, както го предпочитат в Ирландия. Уискито може да е старяло в нови бъчви, както се прави при бърбъна, или в стари барици от херес, порто и мадейра, както правят някои шотландски дестилерии. Може да е на почтена възраст или все още младо.

Като правило всеки от тези нюанси е явно или по-дискретно означен на етикета, което го прави интересно четиво. Понякога

важен нюанс може да е само една буква. Например разликата в изписването *whisky* и *whiskey* е заредена с дълбок смисъл. Първото е шотландско, а второто – ирландско (макар че може да се окаже и американско).

Означението *Malt whisky* показва, че е направено от малцуван ечемик. *Grain whisky* означава, че е от немалцувана зърнена суровина.

Single malt е уиски от малцуван ечемик от различни бъчви и години, но произведено в една дестилерия. Това е по-високата категория.

Single cask е от една бъчва. Още по-висока категория. Може да се срещне и като *Single barrel*.

Blended malt е смес от малцови уискита от различни дестилерии. Същият смисъл обикновено имат означенията *pure malt* или само *malt*.

Blended whisky означава смес от малцови и зърнени уискита. Това е най-масовият тип.

АКО НЯКОЕ УИСКИ Е ОЗНАЧЕНО само като *Scotch*, *Irish* или *Canadian*, най-вероятно е *blended*. Обаче има и изключения. Например ирландското *Jameson* е само от една дестилерия.

Cask strength е неразреден дестилат, отлежал в бъчви. Обикновено уискита от този тип са с около 60 об. % алкохолно съдържание и се пият леко разредени със студена вода.

Bourbon е типичното американско царевично уиски. *Rye whisky*, *Rye malt* или *Wheat whisky* също са характерни американски означения за ръжено или пшенично уиски.

При канадските уискита обаче означението *Canadian Rye Whisky* може да няма никаква връзка с ръж, а да си е само от царвица.

Разликата между *Scotch* и *Irish* е изразителна както в аромата, така и във вкуса. Ирландските уискита като правило са по-свежи с повече плодови и подправъчни аромати, докато за скоча са типични опушените тонове. Причината е в малца, който при повечето скокове се опушва с торф.

Whisky unchill filtered е друга, предизвикваща любопитство индустрия. Означава, че това уиски не е студено филтрирано. Може да стои леко мътно в бутилката, но е много ароматно.

Освен посочените разновидности има също уелски и английски уискита, както и датски, немски, финландски, индийски и дори руски и чешки. Всяко от тях си има някаква малка или по-изразителна специфика. При индийското например специфично е, че е направено от захарна меласа и повече прилича на ром.

ЧЕСТО ДИСКУТИРАНА ТЕМА Е ВЪЗРАСТТА. Важно е да се знае, че не винаги двуцифреният брой на годините е гаранция за върхово качество. Всяка дестилерия се стреми към оптимално съотношение между възрастта и качеството. Минималната възраст е три години, но повечето уискита стареят между 8 и 20 години. И още един детайл. За възраст се приема времето от дестилацията до бутилирането, тоест престоят в бъчви. Ако едно 12-годишно уиски е бутилирано и забравено някъде за пет години, то не става 17-годишно. Друга особеност е, че като възраст на бленда по правило се посочва възрастта на най-младия дестилат в него.

Каква е перфектната възраст? На този въпрос няма еднозначен отговор, тъй като дестилатите в различни условия стареят по различен начин. За да се направи 12-годишно уиски, не е достатъчно да се сложи в бъчва и да се чака. Трябва дестилатите за бленда предварително да са подбрани, докато са още на 4-5 години, и да се прогнозира и следи развитието им през следващите 8-10 или повече години.

Три основни фактора определят характера на стареенето – качеството на дестилата, дървото и въздухът. Решаващи са бъчвите и въздухът. Дестилатът е един и същ за всяка дестилерия. Ролята на бъчвите е огромна, защото току-що дестилираното уиски – независимо малцово или зърнено – е много грубо и остро на вкус. Има нужда от стари бъчви и време, за да се подчертаят определени вкусове, да се омекоти и да се развият повече аромати. В зависимост от размера на бъчвите и вида на дъба, от който са направени, те могат да променят процеса на зреене. В дестилерията *Laphroaig* (Шотландия) се използват само стари бъчви от бърбън *Maker's Mark*. Ако са нови, това би предизвикало нежелани и неприятни аромати. Но тях бърбънът вече ги е поел. От старите бъчви обикновено се получават сладки аромати – плодови и на ванилия. Това е естественият ванилов тон, който се съдържа в дървото. От дъба се получават и сметанови тонове.

Въздухът също е много важен, защото на различни места дестилатите се окисляват по различен начин и това влияе на ароматите и вкуса. Дори в Шотландия на различни места въздухът е различен. Например на брега на океана въздухът е соленоват и уискито често има леко солени вкусове. В Хайлендс – планинските части на Шотландия – въздухът е различен и ароматите на уискито са различни. Иначе казано, всичките си приличат, но всяко е уникално по своему. А опознаването им е удоволствие за цял живот. ■

THE WATER OF LIFE

It could be young or matured, made from barley or rye, Scottish or Irish – or even Japanese. But in all of its shapes and varieties, whiskey is a true friend to people

By YASEN BORISLAVOV / Photography SHUTTERSTOCK

People who love whiskey drink it throughout the year. Nonetheless, it is considered a winter beverage, intimately connected with the coziness of a warm fire or the atmosphere of a noisy gathering of friends on a winter night. Most likely the reason for the “seasonal” feeling of whiskey goes beyond the advertising images to include the fact that whiskey originated in a cold and rainy part of Europe.

ALL WHISKEYS AROUND THE WORLD ARE ALIKE, yet each one is unique in its own way, to paraphrase Count Leo Tolstoy. Moreover, good whiskey has a specific aroma; it is known to be the highest quality, purest alcohol and is often recommended by cardiologists as a prophylactic.

Although the history of whiskey has long since been researched, it continues to cause arguments between the Irish and Scots. The Irish claim to have invented it, referencing documents from 1405. The Scots, however, claim that distillation was invented a couple centuries earlier by the Persians and Arabs. The technology then passed through Southern Europe before reaching the British Isles. The Irish respond by stating that the patron saint of Ireland, St. Patrick, made whiskey during the fifth century – a claim nobody dares to refute in order to avoid getting into a religious arguments. The Irish claim to not only have invented whiskey, but to have perfected it. Irish whiskey is usually distilled three times, while Scottish whiskey is distilled just twice. The Scots justify this by arguing that things don’t work out for the Irish on the second time, so they need to repeat it a third time. The history of whiskey has been thus forged, with the help of jokes and teasing, for over five centuries. Today, there are more than 200 types of whiskey around the world, and the differences between the different types, varieties and places of origin make this product almost as interesting as wine.

IN THEIR ESSENCE ALL WHISKEYS are the same – a distillate of a fermented wheat mash. From there the differences begin. The source product can be barley, rye, wheat or corn. The barley may be malted, i.e. left to sprout, or not. It may be smoked with peat, as in Scotland, or not smoked as they prefer in Ireland. Whiskey may be matured in new barrels, as with bourbon, or in casks from Jerez, Porto and Madeira, as some Scottish distilleries prefer. It can be of a respectable age or still young.

As a rule, all of these nuances are clearly, if not discreetly, clarified on the label, which makes for interesting reading. Sometimes a single letter might represent an important nuance. For instance, the difference in the spelling

of “whisky” and “whiskey” carries deep significance. The former is Scottish, while the later is Irish (although it might turn out to be American as well).

The term “Malt Whiskey” indicates that it is made from malted barley. “Grain Whiskey” means that it is made from non-malted grain material.

“Single Malt” indicates whiskey that is produced from malted barley from different barrels and years, but is produced at the same distillery; it is higher class.

“Single Cask” is from just one barrel – an even higher class, which is also described as “Single Barrel.”

“Blended Malt” is a mixture of malt whiskeys from different distilleries. Usually the indications “Pure Malt” or just “Malt” carry the same meaning.

“Blended Whiskey” means a mixture of malt and grain whiskeys. This is the most common type of whiskey.

IF A WHISKEY IS LABELED simply as “Scotch,” “Irish” or “Canadian,” it is most likely blended, but there are exceptions to this rule as well. For example, Ireland’s Jameson is all produced at one distillery.

“Cask Strength” is undiluted distillate, matured in barrels. Usually whiskeys of this type contain approximately 60% alcohol by volume and are mixed with small amounts of cold water before being consumed.

Bourbon is a typical American corn whiskey. Rye whiskey, Rye malt or Wheat whiskey are also common American variations from those grains, while Canadian whiskeys, despite being described as Canadian Rye Whiskey, may not contain any rye, but rather be produced entirely from corn.

The difference between Scotch and Irish whiskey is clear in the aroma, as well as in the flavor. As a rule, Irish whiskeys are fresher and contain stronger fruit and spice aromas, while smoky nuances are typical for Scotch. This is due to the malt, which is smoked with peat in most Scotches.

“Whiskey Unchill Filtered” is another interesting label. It means that the whiskey is not filtered cold. It can look somewhat cloudy in the bottle, but it is very fragrant.

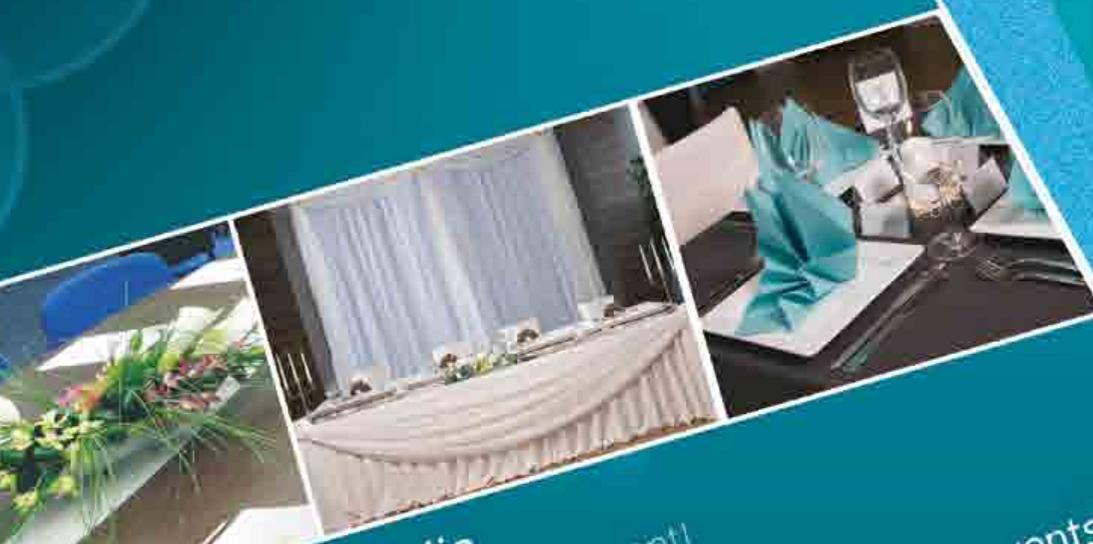
In addition to the varieties already mentioned, there are also Welsh and English whiskeys, as well as Danish, German, Finnish, Indian and even Russian and Czech. Each one has some small yet clearly identifiable characteristic. Indian whiskey, for example, is made from sugar molasses and resembles rum more than most whiskeys.

AGE IS AN OFT DISCUSSED TOPIC. It is important to know that a double-digit age does not necessarily guarantee supreme quality. Each distillery aims for an optimum mix of age and quality. The minimum age is 3 years, but most whiskeys mature somewhere between 8 and 20 years. One additional detail: the age of the whiskey is determined by the time between distillation and bottling, i.e. the amount of time that it is matured in barrels. If a 12-year-old whiskey is being bottled and is then somehow lost for 5 years, it is not considered 17-years-old. Another characteristic is that the age of the youngest distillate, by rule, is considered to be the age of the blend.

What is the perfect age? There is no clear answer to this question because distillates age differently under different conditions. In order to make a 12-year-old whiskey, it is not enough to place it in a barrel and wait. The distillates for a blend need to be selected in advance (when they are still 4-5 years old), and their development must be predicted and followed over the next 8-10 years.

There are three main factors that affect aging: the quality of the distillate, the wood used for the barrels and the air. The later two are especially crucial. The distillate is one and the same for each distillery. The role of the barrels is huge, because whiskey that has recently been distilled – no matter whether from malt or grain – has a very rough and sharp taste. It needs old barrels and the passage of time in order for certain tastes to be developed, to become milder and for more aromas to be developed. The maturing process depends on the size of the barrels and the type of the oak from which they are made. Scotland’s Laphroaig distillery only uses old barrels that have previously been used in producing Maker’s Mark bourbon. If the barrels are new, they cause an undesirable and intrusive flavor that can actually be absorbed by the bourbon. When old barrels are used, the resulting flavors are sweet – fruit and vanilla. This is the natural vanilla flavor that is contained in the wood. Creamy flavors are also derived from oak.

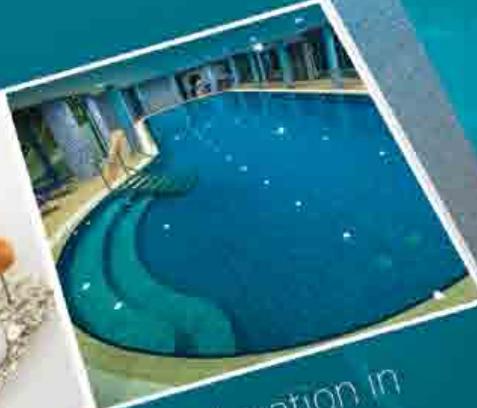
The air is very important, too, because the distillates oxidize differently in different locations, influencing both the aroma and the flavor. Even within Scotland the air affects the whiskey differently in different locations. For example, the air in coastal areas is more salty, giving whiskey made there a slightly salty taste. In the Highlands – the mountainous section of Scotland – the air is different, which makes the flavor of the whiskey different as well. In summary, all whiskeys are similar, but each is unique in its own way. Getting to know them is a lifelong pleasure. ■

Hotel & SPA Azalia

complete solutions for your event!

Team bulding, Incentive, Conference & Special events

Combine your event with true relaxation in the **Spa & Wellness center Azalia**. There you can escape from the daily stress and enjoy a wide range of special treatments, massages, therapies and programs.

WELLNESS & SPA CENTRE

AZALIA MAIN RESTAURANT

VIP LOUNGE CINNAMON

LOBBY BAR

POOL BAR

Azalia Hotel & SPA
Sts. Constantine & Helena Resort
9006 Varna, Bulgaria

tel.: +359 52 358 777
fax: +359 52 358 808

e-mail: reservations@azaliahotel.com
www.azaliahotel.com

ВАЖНО!

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

НОВА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ ЕР

България Ер въвежда по линиите си нови правила за превоз на багаж за билети, издадени на/след 02 май 2011 г. Новата система, **PIECE CONCEPT**, се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

РЕГИСТРИРАН / ЧЕКИРАН БАГАЖ

Всеки пътник има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

1. Общи правила – Международни и Вътрешни линии:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	2 броя – макс. до 23 кг и до 158 см всеки
Икономическа класа	1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см

2. Изключения:

Златна карта на бонусната програма	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
За притежатели на кобрандирана карта „България Ер-ЦКБ“	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг всеки
За членове на програмата „ЦКБ Клуб“	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг всеки
Моряци	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
Бебета от 0-2 години	1 брой – макс. до 10 кг и до 115 см

Максималният размер е сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа - /l+h+w/.

Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 50
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 70
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 100

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 20
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 30
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 20
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

5. Специални категории багажи:

Спортна екипировка	Включва се в безплатната норма багаж, при условие че е до 23 кг и до 200 см. Счита се като брой багаж. Изключение: - Международни полети: Един чифт ски на пътник – прилага се фиксирана такса от EUR 30. - Вътрешни полети: Един чифт ски на пътник - прилага се фиксирана такса от EUR 20.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETS/: Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см Приемат се само кучета и котки.	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 50.
Животни в багажника /AVIH/: Максимално тегло на животното и контейнера – 32 кг Максимални размери на контейнера – 110 x 80 x 76 см	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 80.

РЪЧЕН / КАБИНЕН БАГАЖ: 1 брой – до 10 кг

Размери - до 55 x 40 x 23 см, с максимален сбор от трите измерения до 115 см

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпании в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

IMPORTANT!

CARRIAGE OF FREE OF CHARGE BAGGAGE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

NEW BAGGAGE POLICY OF BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces its new rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued on / after 02 May 2011. The new policy, PIECE CONCEPT, is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger has the right to transport in the aircraft free of charge baggage, as follows:

1. General Terms – International and Domestic Flights:

Booking Class	Terms for free of charge baggage
Business Class	2 PC – up to 23 kg and 158 cm
Economy Class	1 PC - up to 23 kg and 158 cm

2. Exceptions:

Gold Bonus Program Card	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Holders of Co-branded Card – Bulgaria Air-CCB	Free bag allowance – 2 PC up to 23 kg each
Members of CCB Club Programme	Free bag allowance – 2 PC up to 23 kg each
Marines	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Infants from 0-2 years old	1 PC – up to 10 kg and 115 cm

The maximum allowed size is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

The passenger can transport more than the free of charge terms for an additional charge.

3. Extra Baggage Fees - International Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 50
Oversize /between 158 cm – 203 cm/	EUR 70
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

4. Extra Baggage Fees - Domestic Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 20
Oversize /between 158 cm - 203 cm/	EUR 30
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 20
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50

Baggage with weight of more than 32 kg is subject to Cargo transportation.

5. Special baggage items

Sports Equipment	It is subject to free of charge carriage in case the baggage is up to 23 kg and to 200 cm. It is considered as a piece of baggage. Exception: - International Flights: Pair of skis for passenger – fixed fee of EUR 30 is applied. - Domestic Flights: Pair of skis for passenger – fixed fee of EUR 20 is applied.
Pets in the aircraft cabin /PETC/: Maximum weight of the pet and cage - up to 8 kg Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm Only dogs and cats are allowed.	Not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 50 is applied.
Animal in the baggage compartment /AVIH/: Maximum weight of the animal and the container – 32 kg Maximum dimensions of the container – 110 x 80 x 76 cm	Not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 80 is applied.

HAND/CABIN BAGGAGE: 1 PC - up to 10 kg

Dimensions – 55 x 40 x 23 cm, with maximum sum of all dimensions up to 115 cm

For code-share flights with Bulgaria Air and other partner airlines in the route can be applied other baggage policies.

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

От 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За **НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM)** се смята дете, което не е навършило 12 години и пътува без родител, настойник или друг пълнолетен придружител.

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служителите поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР – ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва точна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрещача и изпращача – имена, телефон за връзка и пълен адрес. Запитването се прави поне седмица преди полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюардесата на желания полет и уведомява агента, който създава МСО в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълен адрес на посрещача и изпращача.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предгоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца – UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от еднопосочната тарифа в М класа за стюардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство и в този случай за двете деца се заплаща една такса.
- от 5 до 7 години: плаща се 100% от тарифата за възрастен пътник. Допълнително се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии.
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа детско намаление. Допълнително се събира такса UM в размер на 40 евро на международна отсечка и 20 евро за отсечка по вътрешни линии.
- за две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно, се плаща една UM такса за двете деца.
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM максата.

New Rules for Transporting Children

From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

An **unaccompanied minor (UM)** is a child under 12 years old who is traveling without a parent, guardian or some other type of adult escort.

The service "Transport of an unaccompanied minor" (UM) means that employees of Bulgaria Air receive the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and hands him off to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between their 3rd and 5th birthdays, and optional for children who have already turned 5 years old.

Form – information from the parent/guardian: A mandatory document that contains accurate information about the child, as well as the full names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

Escort – A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport – their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least one week prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an MCO on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

The information that is necessary for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full name, telephone number and complete address of the persons delivering the child to the departure airport and collecting him or her at the destination airport.

- Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

The price for the Transport of Unaccompanied Minors service:

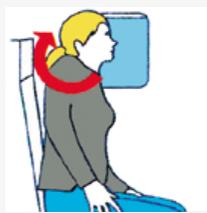
- For children between their 3rd and 5th birthdays: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected. One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously and, in that case, the customer pays one fee for both children.
- Age 5-7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger. A UM fee is also collected in the amount of 40 euros for international flights and 20 euros for domestic flights.
- Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff). A UM fee shall also be collected in the amount of 40 euros for international flights and 20 euros for domestic routes.
- For two children from one family – siblings traveling together – one UM fee is payable for both children.
- Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Хогила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и гвете стъпала на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдишайте дълбоко през носа и задръжте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да прелъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на гъвка също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по-лема си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и задъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставайте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, когато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за гъм.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги убедомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to

check in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100мл всяка и общо до 1л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, кремове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пана за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпуни;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасителни;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатъри, томахавки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от 6 см;
- бормашини, отвертки, клещи, чукове;
- кънки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, шеки и тоязи;
- всички видове оборудване за бойни спортове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ;
- терпентин, разредител и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation N° 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;
- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives
- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

THE FACE OF

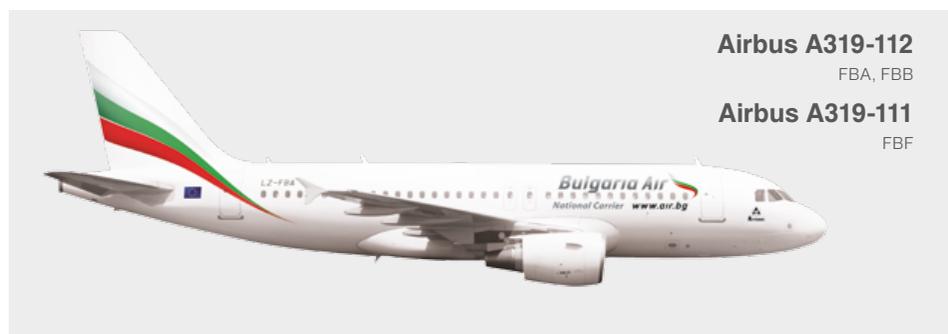
Bulgaria Air

National Carrier www.air.bg

Airbus A320-214

FBC, FBD, FBE

Airbus A319-112

FBA, FBB

Airbus A319-111

FBF

Boeing 737-500

LZ-BOR, LZ-BOP, LZ-BOQ, LZ-BOY

Boeing 737-400

Boeing 737-300

LZ-BOT, LZ-HVB, LZ-BOU, LZ-BOV, LZ-BOW, LZ-BOO

BAe 146-300

LZ-HBE, LZ-HBD, LZ-HBF, LZ-HBG

BAe 146-200

LZ-HBB, LZ-HBC, LZ-HBZ

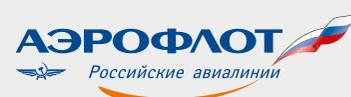

Embraer 190

LZ-SOF, LZ-VAR, LZ-BUR

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA - MOSCOW

Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia.

VARNA/BOURGAS - MOSCOW

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - PARIS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA - ROME

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA - MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - MADRID

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - AMSTERDAM

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - KIEV

Jointly operated services using Aerosvit aircraft and crew.

SOFIA - WARSAW

Jointly operated services using LOT aircraft and crew.

SOFIA - BUCHAREST

Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA - PRAGUE

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

Bulgaria Air

National Carrier www.air.bg

НАЙ-УДОБНИЯТ И БЪРЗ ПЪТ КЪМ ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР

МОЖЕТЕ ДА ИЗБЕРЕТЕ, ПЛАТИТЕ И ВЗЕМЕТЕ СВОЯ САМОЛЕТЕН БИЛЕТ
ВЪВ ВСЕКИ ОФИС НА **ЦЕНТРАЛНА КООПЕРАТИВНА БАНКА** В ЦЯЛАТА СТРАНА

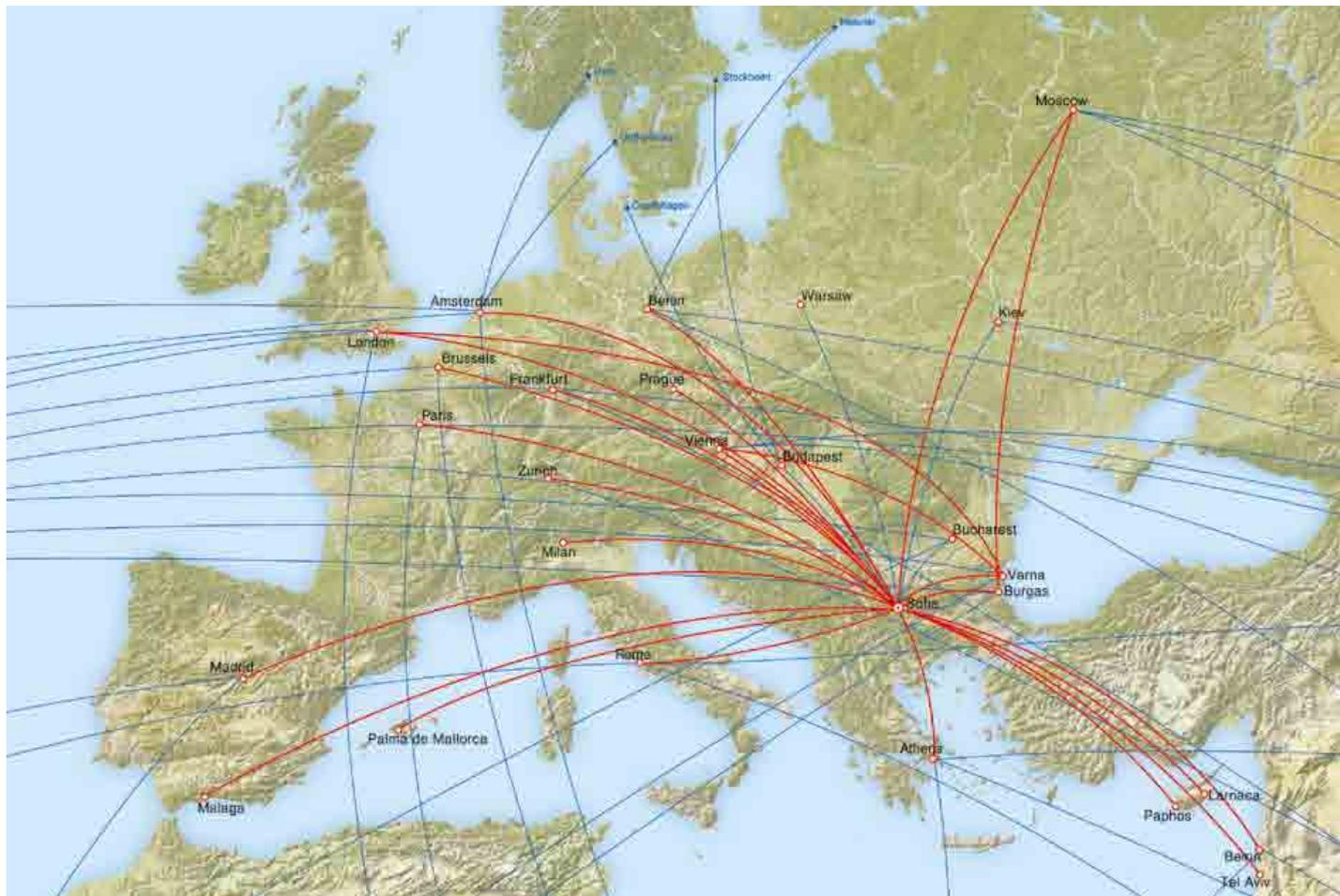
За повече информация посетете www.ccbank.bg или www.air.bg

Central
Cooperative
Bank

Дестинации Destinations

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

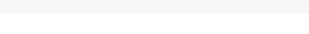
The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

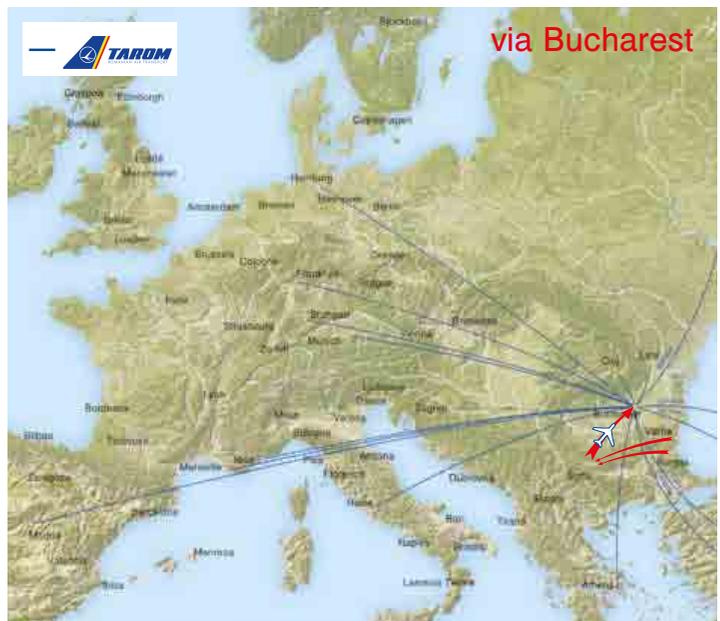
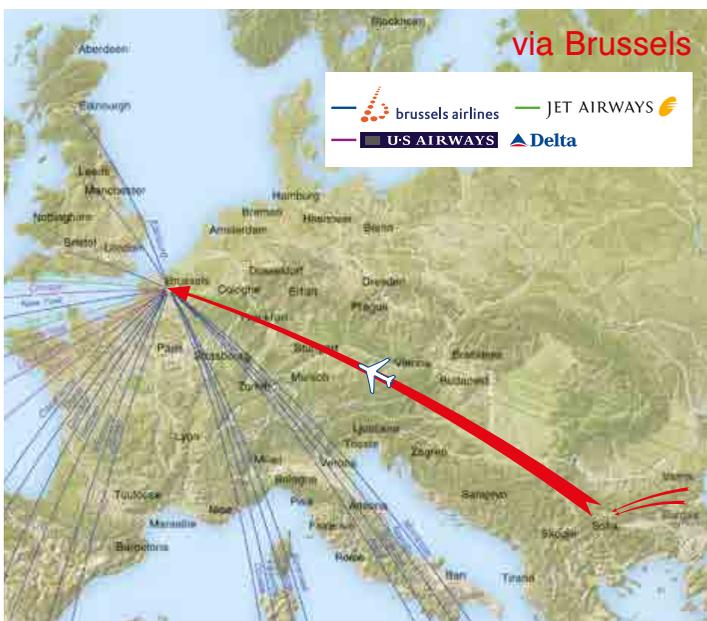
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

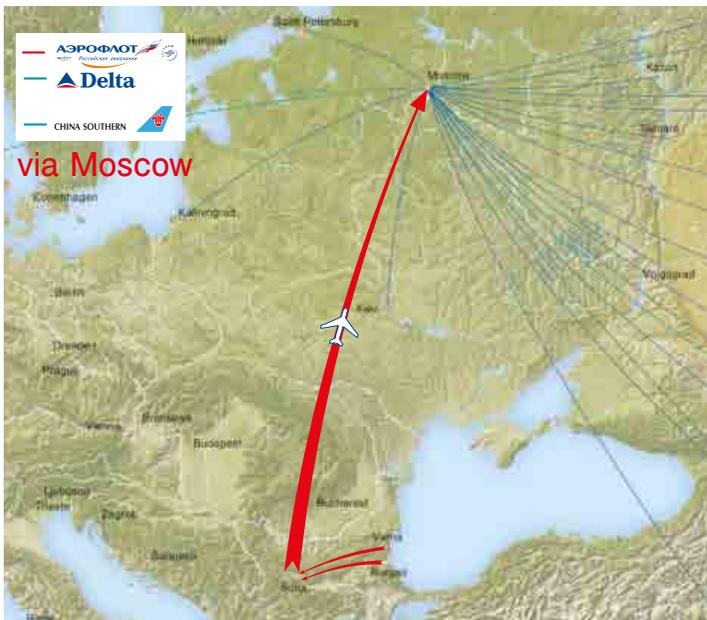
Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
 Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде га ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

<p>SOF BOJ VAR</p> 	<p>Call Center <i>Working hours:</i> Monday – Sunday 08:00–20:00 local time</p>	<p>phone: +359 2 4020 400 e-mail: callFB@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Sofia Airport, Terminal 2 Departure Hall <i>Working hours:</i> Monday – Sunday 05:00–23:00 local time (every day, first to last flight of the day)</p>	<p>phone: +359 2 98 40 299 web: www.air.bg</p>
	<p>2 Ivan Vazov Str. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30–18:30 local time</p>	<p>phone: +359 2 4020 340 fax: +359 2 935 90 49 e-mail: tickets1@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Ticket office Sofia, Bulgaria</p>	
	<p>13 Dondukov Blvd. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30–17:00 local time</p>	<p>phone: +359 2 4020 405 fax: +359 2 926 79 29 e-mail: tickets2@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Bourgas City Office 1, Alexandrovska Str. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30–17:00 local time</p>	<p>phone: +359 56 530 407 fax: +359 56 530 407 e-mail: boj@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Bourgas Bourgas Airport Terminal Departures, fl. 2 <i>Monday – Friday</i> 09:00–17:30 local time (two hours before each flight)</p>	<p>phone: +359 56 900 155 fax: +359 56 87 01 32 e-mail: boj@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Varna Varna Airport <i>Monday – Friday</i> 09:00–18:00 local time (two hours before each flight)</p>	<p>phone/fax: +359 52 50 10 39 e-mail: varna@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Varna City office 55 Osmi Primorski Polk Blvd. <i>Monday – Friday</i> 09:00–20:00 local time <i>Saturday</i> 10:00–18:00 local time</p>	<p>phone/fax: +359 52 65 11 01 e-mail: varna@air.bg web: www.air.bg</p>
<p>Shumen 10 Patleina Str. <i>Working hours:</i> Monday – Friday 08:30–17:00 local time</p>	<p>phone: +359 54 830 198 e-mail: shumen@air.bg web: www.air.bg</p>	
	<p>The Netherlands</p>	<p>phone: +312 03 16 19 45 fax: +312 03 16 19 99 e-mail: ticketdesk.spl@airagencies.nl web: www.air.bg</p>
	<p>Greece</p>	<p>Town office: phone: +210 3228 113 fax: +210 3246 723 e-mail: bulgaria@goldstar.gr web: www.air.bg</p>
	<p>Athens Airport Main Terminal Building Departure Hall</p>	<p>phone: +210 35 30 418 web: www.air.bg</p>

	<p>Belgium</p>	<p>Brussels National Airport Departure Hall, Opposite Row 1 phone: +322 753 20 16 e-mail: brussels@air.bg</p> <p>Town office phone: +322 512 00 71/2 e-mail: bulgaria.air@skynet.be web: www.air.bg</p>
	<p>Cyprus</p>	<p>phone: +357 225 881 82 fax: +357 223 766 06 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com web: www.air.bg</p>
	<p>Germany</p>	<p>50 Guiolettstr. D-60325 Frankfurt (Westend-Sued) Frankfurt am Main</p> <p>phone: +49 69 284 186 +49 69 283 669 fax: +49 69 291 245 e-mail: frankfurt@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>114-115 Leipziger Str. 10117 Berlin</p>	<p>phone: +49 302 514 460 +49 302 514 405 fax: +49 302 513 330 e-mail: berlin@air.bg web: www.bulgarienfluege.de www.air.bg</p>
	<p>United Kingdom</p>	<p>Room 38; 2nd Floor Morley House 320 Regent Street London W1B 3BD <i>Working hours:</i> Monday – Friday 09:00–18:00 local time phone: +44(0)207 63 77 637 fax: +44(0)207 32 33 844 e-mail: londonoffice@air.bg</p> <p>Ticket Pod 1 Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, Middlesex TW6 3FB phone: +44(0)208 74 59 833 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk SITA: LONTOFB web: www.air.bg</p>
	<p>Russia</p>	<p>phone Sales Office: +79 62 999 23 637 phone Airport Offices: +84 95 578 27 12 +79 26 991 36 37 e-mail: moscow@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Kuznetskiy Most 3 Str. 119590 Moscow</p>	<p>phone: +79 26 991 56 11 e-mail: svoapfb@mail.ru web: www.air.bg</p>
	<p>Moscow Sheremetyevo Airport Terminal F, fl.6, office 15</p>	<p>phone: +74 99 143 62 02 e-mail: moscow@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>Moscow Mosfilmovska 66 str. Fl.3, room 308</p>	
	<p>France</p>	<p>phone: +33 153 162 050 +33 153 163 251 fax: +33 1531 62 062 e-mail: paris@air.bg contact@airbulgarie.com web: www.air.bg</p>
	<p>4 Rue Scribe 75009 Paris</p>	
	<p>Italy</p>	<p>phone: +39 027486 63 98 fax: +39 02 585 871 26 e-mail: biglietteria@itrhandling.it web: www.air.bg</p>
	<p>Malpensa Airport</p>	
	<p>Fiumicin Airport</p>	<p>phone: +39 06 6595 80 53 e-mail: biglietteria@itrhandling.it web: www.air.bg</p>
	<p>Israel</p>	<p>phone: +972 3 795 13 55 fax: +972 3 795 13 54 e-mail: annie@open-sky.co.il web: www.air.bg</p>
	<p>23 Ben – Yehuda Str. Sun-Thu 09:00–17:00 Tel Aviv</p>	
	<p>Austria</p>	<p>phone: +43 1 535 25 50 fax: +43 1 535 25 51, 535 25 52 e-mail: intervegareisen@aon.at web: www.intervega.at web: www.air.bg</p>
	<p>I.V.R. Reiseburo GmbH Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien</p>	
	<p>Switzerland</p>	<p>phone: +41 44 361 61 54 fax: +41 44 361 61 60 e-mail: zurich@air.bg web: www.air.bg</p>
	<p>8060, Zurich Airport – Terminal 1 P.O. BOX 2165</p>	